

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Aprilie 2020 (Anul XII) Nr. 134 (4/2020)

BOEM@

Aprilie 2020 (Anul XII) Nr. 4 (134) - 48 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida A.S.P.R.A.

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: S.C. InfoRapArt Galați - Editura InfoRapArt

4 / 2020

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef online: Mihail Gălățanu
Redactor șef: Cristian Biru

Redactori: Constantin Oancă, Tănase Dănăilă,
Paul Sân-Petru, Denisa Lepădatu,
A.G. Secară, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca
Cipolla (Italia), Mircea Marcel Petcu (Tulcea),
Lidia Grosu (Chișinău), Dumitru Anghel (Brăila),
Ștefan Andronache (Tecuci), Ignatie Grecu
(Mănăstirea Cernica), Petru Jipa (Germania),
Melania Cuc (Bistrița)

Revista literară BOEMA o puteți citi și pe site-ul

www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: InfoRapArt

Email: boema@inforapart.ro,

petrerau@yahoo.com

Telefon: **0726 337376, 0740 596225**

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regimentul 11 Siret, Nr. 17,
Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: 0726 337376

În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

○ Materialele trimise la redacție trebuie să fie în format electronic (Word, RTF etc.) și să conțină diacritice.

○ Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional articole apărute anterior în alte publicații (inclusiv pe internet).

Literatură și Artă

DIN CUPRINS

Poezie: Mihail Gălățanu (p.3), Elena Amariei (p.6), Constantin Stancu (p.11), Alexandru-Eusebiu Ciobanu (p.14), Nina Soroceanu (Rep. Moldova) (p.24), Marian Hotca (p.24), Dan Viță / Mónica Tóth (p.28), Constanța Abălașei-Donosă (p.30), Ana Maria Stuparu (p.33), Mihaela Avram (p.34), Ioan Romeo Roșianu (p.35), Adrian Racaru (p.40), Ioan Răileanu Delanămoloasa (p.41), Raisa Plăieșu (Rep. Moldova) (p.42), Gheorghe A. Stroia (p.45)

Proză: Paul-Andrei Dragoș: Ordinea Cărților (p.12), Angela Burtea: Despina (p.31), Aurelia Chircu: Ultima cafea (p.32), Petre Rău: Comisia de Evaluare a Demonstrațiilor (p.43), Virgil Pavel: Vă salut Domnule dirigințe Virgil Pavel! (p.46)

Cronică de carte: Dumitru Anghel: Gânduri de iubire de Alexandru Ene (p.4), Adrian Secară-Halilbey: Un cronicar de carte brăilean față cu reacțiunea critică și istoria literară (p.9), Adrian Dinu Rachieru: Un sonetist infatigabil (p.15), Radu Botiș: Iuliu-Marius Morariu - Repere ale autobiografiei spirituale din spațiul ortodox în secolele XIX și XX (p.19), Tănase Dănăilă: Movilenii de Sus - satul copilăriei și adolescenței mele - de Emil Motovelea (p.25), Ion Trancău: Tripla pledoarie pentru citit (p.37)

Note de lectură: Ionel Necula: Rodica Soreanu (p.7) / Rătăcind într-o secundă (p.8), Ioan Romeo Roșianu: Carte despre fața nevăzută a Maramureșului (p.26), Lucia Pătrașcu: Cu Eminescu în suflet (p.29)

Eseu: Ionel Necula: Generațiile României moderne (p.20)

Istorie literară: Ionel Necula: Cocuța Conachi și descendenții săi într-o perspectivă europeană (p.27)

Interviu: Victor Marola: În dialog cu Lidija Dimkovska (Ljubljana, Slovenia) (p.38)

Pictură: Constanța Abălașei-Donosă: Gh.N.Naum și opera sa (p.16)

Meridiane: Marin Mihalache (Chicago): T. S. Eliot - poet american, traducere (p.17)

In Memoriam: Contantin Oancă: Dionisie Duma - In memoriam / Dionisie Duma: Poezii / Nichita Stănescu: Poezii (p.22)

Traducere: Marian Hotca: Nichita Stănescu - traducere în limba latină (p.23)

Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.47)

Grafică:

Coperta I + IV: Adam Martinakis – Golden boy

Interior: Grafică de Constanța Abălașei-Donosă

www.boema.inforapart.ro

Mihail GĂLĂȚANU

MAI POTOLIȚI-L PE EMINESCU

Mai potoliți-l pe Eminescu
 dați-i un hap
 un pișcot otrăvit
 cum se dau la acei câini de pripas
 care se prădesc prea mult
 câini vagabonzi
 care mușcă din noaptea adromită a speciei
 Mai potoliți-l pe Eminescu
 duceți-l la secție
 arestați-l
 la ecarisaj cu el
 ba nu injectați-l mai bine
 să nu mai poată scrie
 tot ce-a scris
 toată lumea ar răsufla ușurată
 dacă în sfârșit ar muri
 în sfârșit și-ar da obșteșcul sfârșit
 I-am duce la bellu
 I-am băga
 bucuroși
 în manualele de literatură
 unde ar fi meritat de mult să fie
 dacă ar fi avut înțelepciunea să moară la timp
 dar asta nu se întâmplă la nici unul dintre poeții
 noștri
 poate cel mult la labiș
 unde, recunosc, I-am ajutat și noi puțin,
 i/am dat un brânci existențial
 un mic ghes metafizic
 dar să ne amintim totuși
 în general ei,ăștia, au nesăbuița
 să moară chiar atunci când îi apucă
 adică târziu
 adică între foarte târziu și prea târziu
 sunt rezistenți. sunt chiar foarte
 rezistenți
 bunăoară arghezi
 a preferat să vândă cireșe
 la mărtișor
 în loc să se euthanasieze singur
 ar fi avut noblețe dac-o făcea
 lui nichita stănescu a trebuit să-i dăm ceva ciroză
 din ciroza noastră
 să ne rupem, cum s-ar zice,
 ciroză din ciroza noastră
 dar, în general, acești...cum să le spunem

poeți
 nici nu știu cum să îi categorisesc mai bine
 nu au simțul măsurii
 sunt și recalitrânți pe deasupra
 cam așa cam ca și cezar ivănescu
 dacă nu chiar și mai incozi
 dacă nu chiar cu mult mai insuportabili
 Mai potoliți-l pe Eminescu
 faceți tot ce trebuie pentru asta
 puneți-l în cele mai elegante
 cămăși de forță
 cu gulerul călcat
 proaspăt apretate
 scrobite încât să stea
 cât mai drepte pe el
 întreprindeți tot ce trebuie întreprins
 nu precupețiți nimic
 ca să îl aducem înapoi în sanatoriu
 aici la noi
 unde o sobiță duduie întotdeauna pentru el
 ca o inimă fierbinte
 ca un crematoriu
 la auschwitz ori birkenau
 aici se va găsi în fiecare clipă unul
 în stare să-i dea cu piatra în cap
 să îplinească scripturile
 Mai potoliți-l pe Eminescu
 Închideți-i gura
 puneți-i mâinile pe piept
 cu care scria
 cu care încă mai scrie
 puneți-i
 eventual
 mâinile noastre în locul mâinilor lui
 Mai potoliți-l pe Eminescu
 dați-i un sedativ puternic
 să nu mai scrie
 așa de frumos
 așa de razant atât de nemernic
 Mai potoliți-l pe Eminescu
 nu știm ce I-a apucat
 tocmai acum
 da' e așa ca un câine turbat
 de parcă în gazetăria asta ar fi fost sufletul lui
 de parcă în scris și-ar vărsa toată inima lui
 în locul fierii
 el scrie cu toate secrețiile lui
 pe toți pereții
 de parcă ar crăpa, așa, deodată, rânza în el
 la minut
 scrie cu gâfâituri
 gârâie
 scrie cu din ce în ce mai mult sânge
 cu tot mai multe răni, adunate pe picioare.
 Potoliți-l pe Eminescu.
 Unde scrie el, doare.

Dumitru ANGHEL

GÂNDURI DE IUBIRE de Alexandru ENE

Volumul de versuri „Gânduri de iubire”, Editura Lucas, Brăila, 2019, 120 de pagini, este cea de-a șasea carte semnată de scriitorul brăilean Alexandru ENE, după debutul editorial cu placheta *Drumul către amintiri*, versuri, catrene epigramatice (2016), urmată, într-o ritmică anuală, de „*Umor la foc automat*” (2017); „*Gânduri de iubire*” (prima parte), în 2018 și de „*Ecoul amintirilor*” (roman), în 2019, toate apărute, în exclusivitate, la aceeași editură.

Noul volum, „*Gânduri de iubire*” este, de fapt, o ediție revizuită și adăugită, cu o copertă sugestivă pentru tematica lirică, de dragoste, și cu un timbru enigmatic și romantic, semnată de Mihai George ENE, și cu o *prefață* semnată de prozatorul Jenică Chirac. Întregul volum, cantonat pe o lirică preponderent intimă și spontană, dominată de pudoarea emoției, adună 64 de poezii, cele mai multe de mică întindere, structurate pe 4-6 catrene, cu rimă clasică, în formula consacrată, împerecheată (1-2; 3-4), încrucișată (1-3; 2-4) sau îmbrățișată (1-4; 2-3).

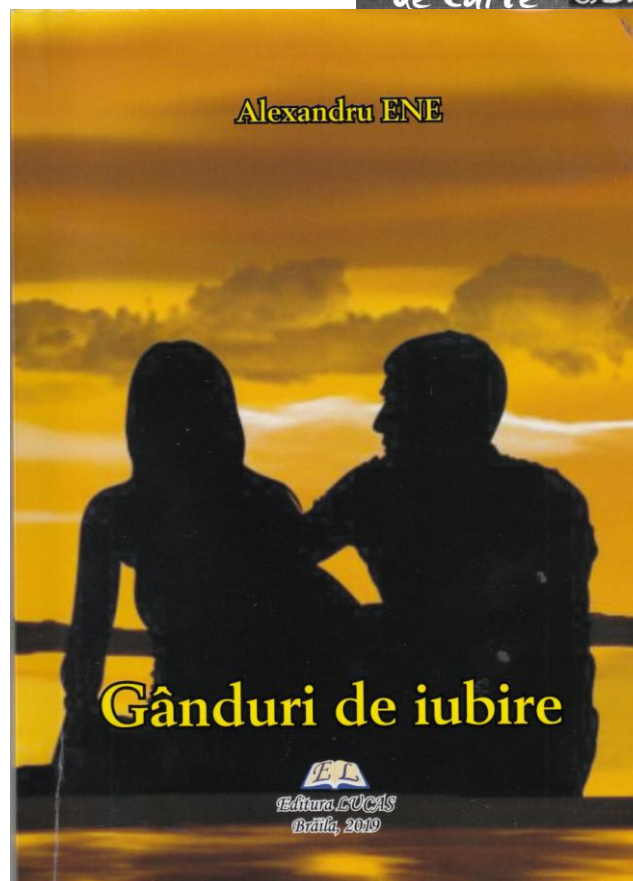
O poezie de dragoste, cu infinite nuanțe, glisate între sentimente, senzații de-o romantică delectare și superbe spectacole lexicale, dar în limitele celei mai tradiționale abordări ale sentimentului iubirii, trimite spre maniera sinceră, ușor naivă dar de-o puritate celestă, a poezilor înaintași, Asachi, Conachi, Văcăreștii... din marea și autentică literatură lirică erotică românească.

De fapt, o lirică de contrast a poetului contemporan în aparentă... derivă, direcționată spre performanță în zona formelor de cristalizare prozodică, deși impresia de prim contact cu poezia domnului Alexandru Ene este una de... „*încremenire în tipare!*”, în stereotipii și formule, care parcă mai mult l-ar stânjeni decât i-ar concretiza maniera poetică.

Am impresia stranie că, dacă poetul Alexandru Ene ar... cocheta cu versificația modernă, promotoare „a unor reguli... *fără alte reguli!*”, l-ar scuti de multe și incomode restricții de procesare lirică eminentamente originală!?, scutindu-l de o nostalgie fără obiect. Numai că poetul autentic și stăpânit de rigori prozodice tradiționale... „înoată” cu grijă în fluxul violent al poeziei agresive, nu atât din zona expresivității și a calității ideatice, cât mai ales în formula sa de... *noutate* cu orice preț!, de șoc liric și ideatic.

În consecință, poetul Alexandru Ene își păstrează propria linie melodică a poeziei sale, tradițională, cuminte și verificată în timp, și începe cu prima strofă din „*Gânduri de iubire*”, ca o metaforă

Boem@ (134) 4/2020

convingătoare, în limitele naive ale unui tinerel aflat la prima... *declarație de dragoste*: „În gândul tău, iubito, ce azi e-n sărbătoare, / Multă iubire pentru mine am găsit. / Și ca răspuns îți ies la-ntâmpinare, / Prin gândul meu, un mesager de dragoste-ți trimit” (Op. cit., pag. 9) și-o ține tot așa, cuminte, naiv, sincer și cu sufletul topit de dragoste!

Parcă ar semăna cu prima scrisoare de dragoste a unui tânăr elev de la Liceul de Artă către fata frumoasă, care cântă la pian, la serbarea de sfârșit de an școlar, de care este îndrăgostit, iar poetul Alexandru Ene se expune artistic și intim sufletește în ipostaze ale împlinirii visului erotic: „Ce vis frumos, iubito, am avut / În gând cu chipul tău aseară adormind, / Visam cum pletele-ți pe umeri curg / Ca un pârâu de munte și roind” („Ce vis frumos”, pag. 11).

Un volum de versuri de lirică erotică, de la primii fiori ai dragostei, pură și nevinovată, până la accente sufletești cu consecințele dramatice ale unor dezacorduri ca în povestea nefericită a lui Othello sau ca în năvalnicul episod din Samson și Dalila, dar poetul de secol XXI rezolvă toate spectaculoasele conflicte sau consecințe amoroase din istoria erotică a civilizației prin cea mai pașnică, liniștitoare și caldă *declarație de iubire* adolescentină: „Tu pentru mine ești un înger / Ce-mi luminează calea ca o stea. / M-ai săgetat aproape ca un fulger / Și mi-ai răpit cu totul inima” („Cânt pentru ziua ta”, pag. 13), cu o detașare emoțională și o vibrație lirică spontană și de-o gingașă delicatețe sufletească.

(continuare în pag. 5)

De fapt, mai toate poeziile de dragoste din această carte sunt atât de concentrate tematic, pe un singur accent ideatic și pe aceeași ritmică: „Pe tine te iubesc mereu / Ești pentru mine ca o floare, / Ești ca o mângâiere de-alizeu, / Ești ca o mare sărbătoare” („Te iubesc”, pag. 15), încât registrul tonal și convingător se desfășoară pe acordurile năvalnice din celebrul „Bolero”, de Maurice Ravel.

Poetul și-a asumat, romantic și total, un fel de jurământ de credință pentru o dragoste fără margini, chiar cu riscul derapajului în exces sentimental: „De-aș putea, / te-aș iubi într-un bulgăre / de zăpadă, / te-aș iubi în incredibila zare / înmărmurită de irealul alb nedefinit” („De-aș putea...”, pag. 20), pentru a-și nuanța sursa provocatoare de emoții lirice într-o altă formulă prozodică, mai de ultimă generație, în afara catrenelor sale tradiționale.

Ca să alunece apoi într-un fel de naivă declarație de iubire, de un idealism suspect: „Acum ești mai frumoasă / Decât ai fost ieri... / Ești mult mai dragăstoașă / Și poți orice să-mi ceri” („Acum...”, pag. 22), pe care-l anulează, simțindu-se vinovat?!, printr-o și mai curată, cinstită și idilică... cerere în căsătorie: „De ziua ta, iubito, îți ofer / Garoafe, frezii și lalele, / Ți-aș dărui chiar luna de pe cer / Și universul presărat cu stele” („De ziua ta, iubito...”, pag. 24).

Și, ca să-și motiveze sau, mai precis, pentru ca să-și scuze toate inoportunele îngrijorări „pe muchie de cuțit” ale relației erotice de-o impardonabilă nevinovăție: „Aș dori un alt fel de a fi, / Mai simplu, dar pe care să-l poți ști, / Aș dori un alt orologiu al timpului meu, / Nu chiar de al lui sau al tău, / Dar să fie, cu totul, numai al meu” („Dorință”, pag. 28).

De fapt, din nou, poetul Alexandru Ene are și cea mai sinceră, naivă și omenească definiție a sentimentului de dragoste, intuit tot ca o criză sufletească, un traumatism spiritual, moral, un amestec derutant de inocență, de mirări și bucurii: „Fericirea e iubire / Și-i un act miraculos / Ce ades ne dă de știre / Despre tot ce e frumos. / ... / Fericirea e o taină / ce-n lume n-o întâlnim, / Că-i mereu cu-o nouă haină / Ce-ades s-o îmbrăcăm nu știm” („Mirajul fericirii”, pag. 36-37).

Există chiar o... obsesie a sentimentului de dragoste, pe care poetul Alexandru Ene o conjugă pe portativul unui sentimentalism total: „Eu iubesc, tu iubești, el iubește / Noi iubim. Voi de ce nu iubiți? / Acum toată lumea iubește, / Iubirea-i iubire prin însăși iubire”. („Iubire, iubind”, pag. 73), într-un amestec derutant de inocență, de mirări și de gânduri, împinse spre derizoriu erotic: „Fiecare iubește în altă parte / Ea iubește iubind / El iubește iubind, / Acesta-i motivul real” (pag. 74).

Un mic intermezzo tematic se petrece în universul gândurilor poetului: „De mii de ani se tot petrec / Fapte, gânduri și imagini / Ce se succed cu măiestrie de strateg / Împovărate de obiceiuri, întâmplări și datini” („Întâmplări târzii”, pag. 75), de parcă tot mirajul sentimental al dragostei s-ar fi risipit într-un reproș direcționat spre culpabilități egoist-masculine: „Oare știi cum se poate ucide un poet? / Vânătorul de iluzii așteaptă noi oferte / pentru trupul

acela frumos / ca o întâmplare, deloc hazlie / alergând cu mine în brațe / nemiștiind numărul de la poarta vieții... / mărturisire la ferestrele de zăpada / sufletului de ianuarie” („Suflet de ianuarie”, pag. 87-88).

Surprins de severitatea gândurilor sale, poetul își cere scuze elegante pentru impasul de moment și simte nevoia reconcilierii: „Doar tu ești în măsură / Să dai liber vorbirii, / Și fără vreo fisură / În freamătul iubirii / ... / De-aceea vreau să-mi scrii, / Să-mi dai răspuns prin muză, / Deși îl știu oricum / Și-l am ca pe o scuză” („Doar tu”, pag. 91-92).

Iar conflictul de moment, care părea ireconciliabil, se produce într-un „*tratată de pace*” sufletească și-o liniște de iubire eternă: „Să mergem, iubito, departe, / Să mergem pe vârfuri de munți, / Să mergem, să mergem, în noapte, / Să mergem încet și tăcuți” („Să mergem departe”, pag. 105), pentru că există un garant al sincerității comune: „Ca și tine și eu / În mijlocul iubirii, / Și-ți dau acest amănunt / Pe calea fericirii” („Ca și tine”, pag. 107).

O lirică erotică greu de stăpânit... în *allegro ma non troppo* sentimental, ca o poveste de iubire în versuri cuminiți, cu rimă tradițională, în maniera poezilor deschizători de drum de care aminteam, la care îl alătur pe domnul Alexandru Ene, poet de secol XXI, cu reverberații strămoșești și pe coarda sensibilă a unui Ciprian Porumbescu.

Emilia AMARIEI**Arena cu fluturi**

Strig în pustie
poate că voi dezlâna seceta, stârnind norii
ploi răzlețe să ude nisipurile muțeniei mele
rătăcit în propria minte
caut niște vânzători de zâmbete
să facă tumbe prin sufletul meu
ca printr-o arenă cu fluturi

În aula singurătății se așază niște raze
ele așteaptă apa vie a cunoștinței binelui și răului
profesorul nu-și mai împarte cuvintele
razele se ridică și pleacă
scaunele plâng în întuneric
liniștea ruginește pereții inimii
universitatea aceasta are un mare coeficient de risc
aici tăcerea nu mai transmite nimic
nu-i decât o nișă în miezul sufletului din care
ies păsări albastre cu aripile rupte
ele se așază pe brațele copacilor și tac
(mai bine decât un cântec de jale totuși)
satul e plin de arbori uscați și case părăsite
numai aburul cafelei mele mângâie aerul
un ultim om se încăpățânează să plece
un om și un câine întunecat întinși pe dunga zării
recroiesc orizontului mantia dimineții
pe care mai bate soarele din când în când

Nu țipați la mine, cuvintelor

nimeni nu trăiește pentru el însuși
totuși voi porumbeii mei voiajori prin poeme
v-ați așezat pe streășina minții
și-mi cereți răvașe pentru ziua de mâine
nu țipați la mine, cuvintelor
mă tot scobiți prin creier ca niște burghie
când e timpul tăcerii nu sfâșiați liniștea
vi se cuvine un repaos în cămașa de umbră
a damei de cupă

întoarceți roata cerului și modelați pentru oameni
răbdarea înțelepciunii lui Iov
faceți vase de cinste pentru împărăția luminii și
liniște... liniște să fie în ungherele minții
gândurile vinovate ale lumii să cadă
nu vedeți cât este de palidă moartea între două tăceri?

gândiți atât de tare încât vă aud din miezul însingurării
precum aud embrionii de grâu explodând sub țărână
iar pasărea... pasărea aceea care nu se vede
dar cântă în inima pădurii ca în inima mea
mă ascunde în propriul ei cântec

Două maluri

dacă nu plouă se va stârni plânsul
din inima de lavă a țărânei
se vor deschide gurile sufletelor
precum ale peștilor - pe uscat -
timpul se încovoiaie ca o virgulă
între două perne fără de rost
totuși le așez acolo seară de seară

o ființă invizibilă îmi
doarme alături
genunchii inimii tremură
într-o ultimă rugă
sufletul încearcă să coboare de pe cruce
două maluri se aruncă spre mijlocul apei
căutând îmbrățișarea

Criogeneză

Rătăcești de-a lungul timpului, iar moartea
vine năvalnic în urma ta.
De câte ori ți-ai reîntrupat pașii,
așezând sub ei mantii de catifea?

Vorbele tale însă și-au asumat doar sintaxa;
semantica nu mai este de actualitate.
Luminații lumii fac legi, dau verdicte...
În imperiul rațiunii nu-și au locul emoțiile.
Ne scuturăm de ele ca pe niște copaci, de
frunzele lor.

Era tehnologiei... În ea hibernează marmoreeni
ca niște stâlpi de aducere aminte, pe care stă
scris:

Cândva a existat iubirea. Era un fel de prosteală
ridicolă, o boală a lumii. Cine se îmbolnăvea,
zâmbea prea mult. Devenea dintr-o dată naiv, ca
un fluture care crede în veșnicie. Minteaa i-o lua
razna și devenea liber, prea liber. Primea o
putere stranie, un avânt teribil, expunându-se la
riscuri de neimaginat. Boala aceasta a fost
eradicată în secolul 21. Cine dorește să
experimenteze acele senzații, să se programeze
în laboratoarele noastre. Vă vom dezgheța
crionautul preferat. Acesta vă va ajuta să simțiți
pericolul iminent din alte milenii, în care era
omenirea bolnavă de dragoste. Atenție totuși!
Experimentarea emoției dăunează grav speciei
tehnno-umane!
Cine citește, să înțeleagă!!!

Gând abisal

Să nu mă risipesc printre ruine,
Încerc s-adun ce-a mai rămas întreg,
Dar parcă lucrurile dau în mine
Și nu mă lasă viața să mi-o dreg.

Din dreapta și din stânga mă izbește
O tulburare, ca un vânt ostil,
Din față și din spate mă pândește
Destinul omenirii mercantil

Și cum singurătatea mi-e stăpână,
Sunt permanent cuvântului vasal.
Plătesc înverșunarea mea păgână,
Calamitându-mi gândul abisal.

Nu știu ce sunt, căci n-am primit de știre,
Orbecăiesc prin lume fără sens,
Cătând fărămitura de iubire
Fără de care viața-i un nonsens.

Ionel NECULA

Rodica Soreanu

Îi cunosc zbaterele literare de ani buni, de decenii și de multe ori mă încercă un sentiment de consternare. Cum se poate să cochetezi cu actul creației literare atâta vreme și ușile consacării să rămână închise? Cred, urmărind ultimile sale isprăvi literare, că s-a făcut de o recunoaștere oficială.

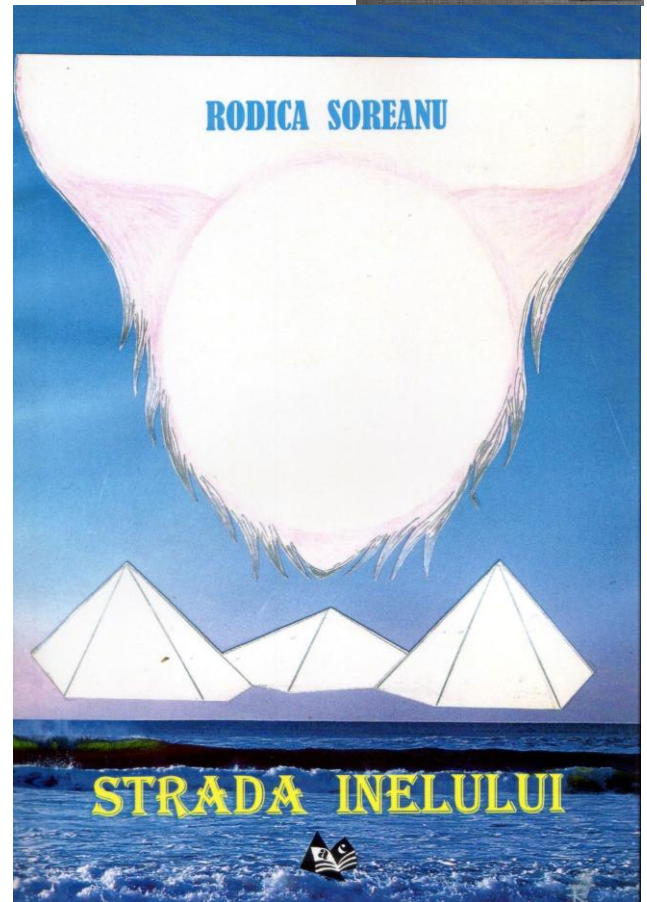
Știu că scrie poezie și proză cu aceleași abilități îndelung verificate și că circulă prin cele două genuri literare ca printr-un sistem de vase comunicante, iar volumul recent **Strada inelului** (Editura Armonii culturale, Adjud, 2014) chiar merită o atenție mai aplicată. În primul rând pentru că autoarea a înțeles un lucru esențial; că actul creației literare reclamă imaginație, fantezie, fabulație, ficțiune, implică o sincopă, o fisură în omogenitatea monolitică a realului, care să permită evadarea din el. Că realul pentru a deveni subiect literar trebuie depășit, transgresat, sau, mă rog, transfigurat pentru a-și găsi un loc printre temerarii cuvântului scris.

Dar exact aici apare problema; unde se poate evada din real? Mai există o altă lume de rezervă, în afară de cea dată, în prelungire, sau în pandant cu ea în care să evadăm? Prima tentație de răspuns este unul negativ. Suntem ispitiți să răspundem că lumea în care trăim este unică, - bună și rea, angelică și diabolică, frumoasă și dizgrațioasă, iubită și urâtă în egală măsură. Că neexistând altă alternativă colaterală, nu ne rămâne decât să ne cuibărim cât mai confortabil în pântecul acesteia și s-o adaptăm cât mai consonant nevoilor noastre.

Eroare. Dacă judecăm lucrurile din aproape în aproape vedem că în afara lumii ce ni s-a dat, vorba Eminescului, mai există Divinul, mai există epistemologia posibilului, există absurdul (non-sensul), există propriile noastre subterane subiective și tot atâtea toposuri pe care ni le construim singuri, prin abilitățile ficționale și fanteziste de care dispunem. De vreme ce-am fost izgoniți din Paradis, nu ne mai putem întoarce în el; Poarta este bine zăvorâtă și în spatele ei face de strajă un arhanghel cu sabie de foc, dar putem să-l reconstruim în condiții terestre să dăm acestei lumi înfățișare de Paradis.

Am făcut această introducere mai generoasă tocmai pentru că ar putea reprezenta cheia unei abordări narrative. O dispunere epică descriptivă, care dă seama de real, așa cum este, în spațiu și timp, din care lipsește funcția constructivă și fantezistă a autorului, este un proces-verbal despre ceea ce este, despre lumea din interiorul *cerului strâmt*, interesantă, desigur, dar puțin convingătoare ca literatură.

Există, într-adevăr, o problemă pe care orice prozator

trebuie să și-o pună în prealabilul travaliului narativ; în ce raport se află realul cu imaginarul, lumea reală cu cea pe care o plăsmuim? Nu-s prea multe variante de răspuns. Poate fi un raport de excludere, de substituție, sau de îngăduință și de complinire reciprocă. După felul cum își găsește rezolvarea acest raport, și după ponderea celor două componente ale binomului real-imaginar în portativul epic, putem încadra textul într-o anumită direcție literară, îl putem evalua, și-i putem conferi măsura și valoarea literară potrivită.

Acest aspect pare să-l fi înțeles bine Rodica Soreanu și subliniez apăsând acest aspect de progres real în proza mai nouă a autoarei. A înțeles că în afara fabulației, a ficțiunii o dispunere epică, oricare, rămâne îndoielnică și neconvingătoare. Că descriptivul, oricât de ademenitor s-ar realiza, nu este suficient și nu constituie un indicator exclusiv de valoare. Or, toate cele 22 de schițe care compun cartea **Strada inelului** mustesc de imaginație, de fabulație, de fantezie, ceea ce confirmă cu asupra de măsură abilitățile sale narrative. Autoarea a căpătat ținută literară evidentă și, cum spuneam, cred că s-a făcut de o recunoaștere oficială.

Fundamental rămâne și la Rodica Soreanu binomul real-imaginar, raportul dintre realitate și fantezie, dozele folosite și distribuite în text, dar ne surprinde că privilegiază așa de copios imaginarul încât existența, datul în sine, aproape că este substituit complet de fabulație. Ar fi fost de dorit ca și acestui element binomic să-i fi dat mai multă extincție și să-i fi conferit o funcție declanșatoare a crizei care reclamă saltul în imaginar și evadarea într-o lume iluzorică. N-o spun, desigur, ca un reproș, dar fără această falie în real,

(continuare în pag. 8)

fabulația rămâne suspendată și nesuținută.

O felicităm pe autoare pentru acest progres evident în trudnicia sa literară și o propunem cititorilor, mulțipuțini cât au mai rămas, ca pe o lectură de sărbătoare.

Rătăcind într-o secundă

Nu-mi propusesem să revin și să scriu despre poezia Marietei Cristian. Am o anumită rezervă față de poezia reflexivă, derivată din fenomenologia rațiunii hegeliene și n-aș fi dorit să încurajez un lirism motivat exclusiv din rostogolirile rațiunii demiurgice, care se pune, se opune și se compune într-o ontologie devălmășită, ia pulsul frământărilor subiective și se întrupează în Cu-vânt.

Mi-a plăcut însă titlul. Timpul nu este un zeu oarecare, este chiar Cronos, este mai-marele zeilor, un tiran hămesit și necruțător ce-și devorează fiii cu o plăcere canibalică, iar în lipsa zeilor de raft secund, numai buni pentru masa de prânz se dedulcește cu destine ome-nești. Suntem niște efemeride, niște găze plâpânde și arogante - bune, ne-bune și tribune - la dispoziția acestui tiran nemilos și hulpav, și așteptăm cumiști și nevolnici să ne vină rândul la tocător.

Dar Timpul, spunea Kant, ca și Spațiul, sunt forme apriorice ale sensibilității ome-nești, deci forme motivaționale de a reactiva simțirea, intelectul și de a reabilita într-un fel, fenomenalitatea empiriei ca fundament al senzației. Este, desigur, un mijloc de a conferi legitimitate lirismului și nu se poate spune că n-a fost încercat deseori, în istoria versificației românești și universale.

Sigur, Cristian Marieta nu face metafizică și nu se interesează de epistemologia timpului aprioric, ci mai mult de reverberațiile lirice pe care le poate genera, în subiect și în destinul uman, această vremelnică rătăcire prin pliurile lui.. *Să simt cum timpul/ se zbate haotic în inima ta,/ să simt ecoul tăcerii/ ce-aleargă bezmetic / după același nestăvilit/ și ireversibil tic/tac (Să-mi scrii).*

Există în poezia Marietei Cristian o anumită oralitate, o dispoziție colocvială nereprimată, de parcă autoarea nu propune cititorului o lectură, ci un dialog și o invitație la taifas - sinceră și dezinhbată. Tentația mărturisirii reci și neprotocolare este așa de nestăvilită, că de multe ori prejudiciază emoția, fiorul sentimental, și afectul – trifermentul oricărei abordări lirice - și-o trage spre genul narativ, spre confesiv, spre platitudini și spre locul co-mun. Nu tot ce simte și gândește autoarea poate căpăta substanță și legitimitate poetică, și nu tot ce este important pentru autoare este important pentru toată lumea. *Am risipit o viață tot din mine/ Am aruncat cu ba-nii la jocul de noroc/ toate comorile/ cu care am intrat în lume/ pe care/ Dumnezeu/ le-a rânduit cu grijă/ în geamantanul de recrut.// Am sos din el,/ cu mare grabă,/ și-am aruncat cu nonșalanță/ în dreapta/ și în stânga/ și-am împărțit la cei săraci, uitând de mine/ neținând cont/ că nu e fermecat/ și e finit/ și-odată, nu prea târziu,/ se va goli...(...) Am dat frumoasă/ poezia/ ineditul/ tot ce am găsit prin buzunare,/ mânat/ probabil/ de satana. / Știm*

cu toții/ că fără limite/ orice ai face/ e păcat (Ofrande verbului a dăru)

Așa stând lucrurile, nu ne mai miră că poeziile Marietei Cristian capătă dimensiuni kilometrice, ba chiar e de mirare că a găsit în cele din urmă, punctul pe tastatură. Câtă vreme ideea sau starea emoțională care constituie sau trebuie să constituie conținutul poeziei nu este clar și bine delimitat oricare din poeziile sale poate căpăta o prelungire infinită. După câte știu, poeta se află la a treia sau a patra carte de versuri și cred că s-a făcut de o revizuire a manierei de abordare a imaginarului liric. Are suficiente resurse și-ar fi păcat să rămână statornicită într-o modă care nu favorizează lirismul. Nu se poate face poezie împrumutând detașarea celui ce sparge semințe.

Adrian SECARĂ-HALILBEY

Un cronicar de carte brăilean față cu reacțiunea critică și istoria literară

Lucia Pătrașcu, *Dansul cărților*, Ed. PIM, Iași, 2018 și
Zăbava cetitului, Ed. LUCAS, Brăila, 2019

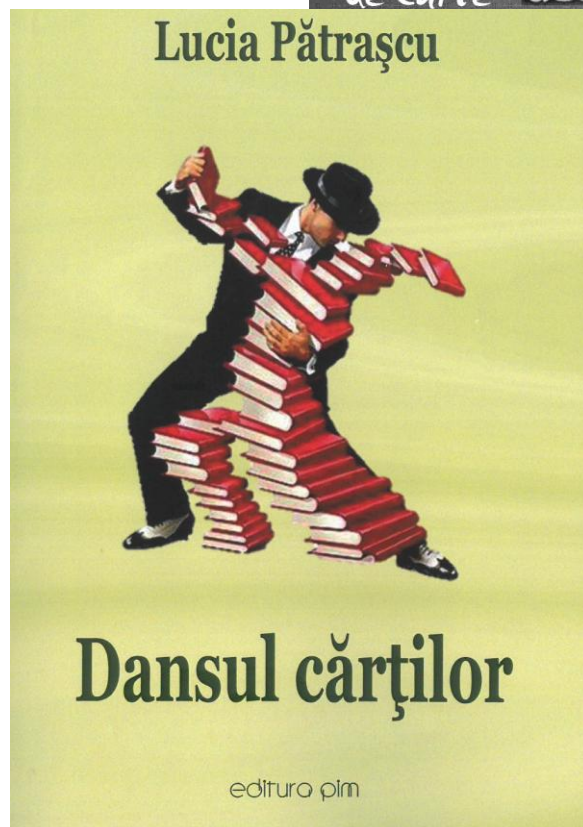
Scriitoare recunoscută în spațiul spiritual al Dunării de Jos, Lucia Pătrașcu s-a lansat în ultimii ani într-o nouă expediție intelectuală: descoperirea unor comori literare în cărțile confracților, încet-încet cronicile sale de carte câștigând în consistență, devenind indispensabile pentru o critică și o istorie a literaturii, nu numai a spațiului cultural în care activează, având străfulgerări care luminează, de pildă, până către Balzac, mai în vechime, sau Jean d'Ormesson mai către zilele noastre.

Atentă și la alți cronicari sau critici literari, scrie și despre cărțile Cezarinei Adamescu, Dimitrie Anghel, Emilian Marcu, Ion Trancău, Liviu Chiscop, unele cărți recenzate fiind monografii, altele fiind și istorii, mai mult sau mai puțin sentimentale, cum este „Brăila – orașul amintirilor”, de Ion C. Gociu...

Cele două cărți se adaugă celei din 2016, „Întâlnire cu o carte”, aflându-ne în fața unei trilogii ad hoc, unde primează „analiza de carte, nu de autor”, după cum se confesează Lucia Pătrașcu pe coperta IV a „Dansului...” De cele mai multe ori, cu modestie, autoarea susține că rândurile sale sunt doar „părerii de cititor”, dar textele au toate atributele pentru a putea fi considerate recenzii, comentarii, articole cât se poate de serioase și exhaustive, acoperind o zonă literară care deseori nu este a mainstream-ului.

Evident, sunt mulți brăileni și multe brăilence, dar practic sunt scriitori din întreaga țară, existând și din diasporă, precum Daniel Ioniță din Australia ori Daniela Gumann din Austria.

Atentă și la stilul autorilor, dar și la conținut, între estetica pură și componenta informațională, scrie cronică amicală, pozitivă (deși nu se sfiește să sublinieze: „dacă facem abstracție de toate stângăciile de exprimare și de erorile gramaticale prezente în această carte, caracteristică ce creează dubii critice”, despre alt scriitor și altă carte decât cele de mai jos), un exemplu de fragment fiind cel dinspre finalul cronicii la cartea lui Daniel Ioniță: „Deși poemele par grupate fracturat în trei părți, fiecare constituie o unitate de sine stătătoare, oricare dintre ele putând fi nucleul unui ciclu de o anumită factură poetică (tineretea cu iubirea dorită și împărtășită, maturitatea plină de foc în care intervin fapte de viață majore, viforoase, adevărate tornade și perioada înțelepciunii, a acceptării pentru integrarea în cea mai bună lume posibilă, lumea spirituală). Și totuși, reunirea lor într-un singur volum devine oglinda în care poetul își reîntâlnește toate aceste vârste, pe care le brodează într-un covor de

viață, fermecat, plin de neprevăzut. (...) Daniel Ioniță, autorul acestor poeme din volumul bilingv „ContraDicție/ ContraDiction”, omul plecat în lume din teritoriul basmului românesc, cu zestrea bine agonisită și cu hotărârea de a întocmi frumuseți asemenea fătului din poveste, construiește de la Palatul poeziei în grai românesc punți de argint spre Literatura universală, pentru cunoaștere și frumoasă înțelegere a sufletului românesc.” („Zăbava...”, p.110-111)

Lucidă, atentă și la valorile universale, nu ridică „monumente”, dar schițează și portrete, oarecum în manieră călinesciană, precum este „a-cest” Vasile Mandric: „Un condeier harnic, făuritor de rime și vise împletite în broderia lor, care, ca un bun gospodar, începe a-și analiza cu acribie trecutul, a-l număra cu patimă, cu talent și, la urma urmei, cu aceeași iubire din prima clipă a întâlnirii sale cu poezia. Doar îi aparține tot! Și trecutul, și prezentul, și viitorul!” („Zăbava...”, p.128) Sau, în cazul stilului Violetei Ionescu: „Maniera elegantă prin care, într-un melanj de reportaj și literatură pură, cu un mare talent, scriitoarea brodează pe baza unei știri o adevărată întâmplare, este de-a dreptul cuceritoare și creionează adevărate portrete ale personajelor reale. Interesant este faptul că majoritatea povestirilor au un personaj feminin, care uneori nu apare în prim plan, dar în jurul căruia se construiește toată întâmplarea inspirată dintr-un miez de adevăr și garnisită cu informații prețioase despre orașul Galați și oamenii trăitori aici. (...) Într-o reușită transpunere literară autoarea se instalează confortabil în fotoliul din odaie și vizionează filmul unor vremuri trecute. Generoasă, îi invită și pe cititori în aceas-

(continuare în pag. 10)

(urmărire din pag. 9)

tă lume aparent ireală, de poveste..." („Dansul...", p.125)

Când este vorba de o carte de poezie, Lucia Pătrașcu contribuie la scrierea „romanului poeziei", cum este „construcția" personajului... Emilian Marcu, care a primit recent un premiu din partea Academiei Romane, însă pentru proză, mai exact pentru romanul „Tărâmul inocenților", apărut în 2017, onorat cu Premiul „Ion Creangă" al Academiei Române. Iată „personajul": „Trăitor în vremurile noastre, cu obișnuințe noi, dobândite datorită unei stări sociale diferite, autorul volumului se încredințează pe sine că este același copil din casa părinților săi, trudituri cu sapa și, recunoscător, simte că a rămas tributari originilor sale autentice. La fel ca aceia care puneau sămânța sub brazda generoasă pentru pâinea cea de toate zilele și el, poetul, seamănă în scrierile sale sămânța de gânduri bune ale căror roade să fie culese de către cei care vin..." („Dansul...", p.148)

La categoria portrete, se mai poate adăuga, precum în cazul poetului Gabriel Gherbăluță: „Într-o viziune lirică specială, pornind de la eflorescența trăirilor proprii se implică cu nerv și pasiune în realitatea existențială." (p.97) Valentina Balaban, portretul cărții împletindu-se cu cel al autoarei: „ca și formă stilistică a scrierii versurilor, poeta nu este, de fapt, subjugată de regulile prozodiei tradiționale, decât atunci când o face intenționat. Alminteri, poeta zburdă prin versificație în felul său, folosind o punctuație proprie, rime jucăușe așezate la mijlocul unui vers, nu la sfârșitul lui, asocieri neașteptate de cuvinte care uneori croiesc o hlamidă metaforică, iar altele îmbracă

doar o nuanță ciudată, neașteptată. Însă tocmai în acest mod se lasă descoperită originalitatea poeziei sale, care tinde să se adauge unui anumit grup de scriituri semnate de unii autori de astăzi (vezi Florina Zaharia, Iulian Grigoriu, Andrei Velea)" (p.24).

În cazul prozatorului Ion C. Gociu: „Întregul volum de proză «Cireșe amare»... este o poveste fabuloasă în care obiceiurile strămoșești, superstițiile, blestemele se împletesc frumos cu descrierile spațiului, ale timpului și ale anotimpului. Încât, ca și cititor, ne întrebăm dacă au fost necesare toate acestea pentru a învăliși tema erotismului ce predomină aceste nuvele. Sau, dimpotrivă, înțeleșurile și subînțeleșurile erotice au fost create special de acest autor talentat, pentru a avea posibilitatea să plimbe imaginația cititorului prin locurile de basm al ținuturilor natale. Oricare ar fi fost intenția scriitorului, strategia folosită de scriitorul Ion C. Gociu a condus la o victorie: o carte frumoasă, bine scrisă și captivantă, pentru care scriitorul merită felicitări." (p.103-104)

Așadar, între „scrieri" și „scriituri", între proză și poezie, între cronică literară și critică, Lucia Pătrașcu, așa cum bine este stabilit prin unul dintre titluri, dansează cu scriitorii și cărțile lor, ca la un bal special, dar le și sugerează ce le lipsește la frac, melon, costum, machiaj, prin șoapte bine plasate, confirmând de cele mai multe ori că intuiția feminină este infailibilă, chiar și în cronică de carte mascată în critică de întâmpinare la balul mascat care este astăzi, deseori, lumea literară.

Pentru deplina informare a cititorului acestui articol, spre deplinul său folos de posibil cercetător, în afara scriitorilor menționați, mai sunt prezenți cu diverse cărți, unii cu mai multe, următorii: Liliana Albu, Sibiana Mirela Antoche, George Apostoiu, Mioara Bahna, Lică Barbu, Lazăr Bobi, Eduard Claudiu Brăileanu, Angela Burtea, Jenică Chiriac, Mihai Chirsanov, Mihail Ciobotea, Codruț Constantinescu, Sorin Cotlarciuc, Petre Crăciun, Georgeta Damian, Ion Dichiseanu, Viorel Dinescu, Mihai Dinu, Ștefan Doroftei Doimăneanu, Alexandru Ene, Vasile Fluturel, Doina Focșa, Paula Gurău, Alexandru Hanganu, Maria Ieva, Aurica Istrate, Ionel Jecu, Cătrinel Lenga, Vergil Maței, Nicolae Mărunțelu, Henry Luque Munoz, Ioan Munteanu, Gh. Andrei Neagu, Georgeta Oană-Muscă, Alexandru Nacu, Constantin Oancă, Ștefania Oproescu, Vasile Ponea, Petre Rău, Rodica Rodeanu, George Smarandache, Mircea N. Stoian, Paul Strepol, Fănica Tănase, Maria Tirenescu, Valentin Tudor, Mariora Vișan.

Precum se observă, un adevărat mini dicționar de scriitori, condeiuri mai mult sau mai puțin cunoscuți, străduințele doamnei Lucia Pătrașcu meritând omagiul acestora și al istoriei culturale. Cum bine sublinia Gheorghe Andrei Neagu într-un articol din regretata revistă „Oglinda literară": „Excelentă alcătuire a autoarei, care este conștientă că trebuie să lase în carnea timpului amprente spirituale ce i-au însoțit existența. (...) Înnobilează aerul cetății la vreme de bejanie, în căutarea unei lumi mai bune și prin pana autorilor recenzați."

Constantin STANCU**Poeme la licitație***Licitația*

Mi-am cumpărat un continent la licitație,
s-a vândut ieftin,
arsese totul pe el: pădurile, animalele, casele de lux,
panourile publicitare, oamenii de plastic...

Țipătul animalelor ce răsuna pe cerul de oțel,
chiar dacă nu va ploua mâine, sunetul se va înșuruba
în creierul oamenilor care au privit tragedia,
ca un tirbușon pentru șampania de Anul Nou.

Cei care s-au putut salva au ajuns pe plajă,
sufletele lor au fost duse cu o corabie în larg
și ea nu s-a mai întors.

La licitație am avut cele mai bune garanții,
așa am dobândit continentul meu de unică folosință,
actele de proprietate le-am scanat și le am în laptopul
care-și actualizează programele
într-o mie de ani de singurătate...

Știu că de sub resturile arse se va ivi un arbore
care va purta în ramurile sale sufletele animalelor arse
și un răsărit de primă calitate, mirosind a cenușă
și a carne arsă...

Sub ghilotină

Există seri în care cerșești înțelepciunea,
acolo, pe munte, se petrec evenimente presante
pentru cel care poate ajunge în vârf.

Îngerul este și el prezent cu toate scuturile de aur,
n-a avut bani să închirieze o garsonieră în oraș,
la fel ca orice emigrant înregistrat.

Când vrei să afli cui aparține un om, trebuie să-l pui
sub ghilotină, cineva va striga „Nu!”,
altcineva va striga „Da!”,
atunci afli răspunsul fără ca prietenii tăi
să meargă la vot
cu toate actele de identitate și cu toate analizele
medicale la zi.

Există seri în care cerșești înțelepciunea,
așa cum scribul își cerșește cafeaua;
așa cum un popor își cerșește aurul depozitat
în orașe care nu mai există...

Dezamăgit de Dumnezeu...

Sunt tot mai dezamăgit de Dumnezeu,
nu-mi mai trimite emailuri, notificări,
nu-mi mai bate la ușă, de fapt chiar dacă ar bate,
eu nu-L mai aud de zgomotul de fond al veacului,
nu-mi mai atrage atenția la promoții...

Mi-a explicat, într-o zi străină, că am o conștiință
care bate pas de defilare și-n afara creierului meu
bine construit de la naștere,
e veselă când scapă din colivia în care au fost
puși corbii de serviciu.

Nu mă bârșiți,
am primit o porție de timp miriapod fiecare,
scaunele pe care stăm în jurul mesei
sunt de firmă,
elegante și confortabile, execută masaje pe
muzică de Bach și
fiecare dintre noi așteaptă să primească șeptarii
și asul de cupă...

Conștiința s-a obișnuit cu acest joc de societate,
fiecare pune o bucată bine șlefuită
lângă altă bucată la fel de cizelată,
pentru a forma pământul acesta de neuroni.

Un AN NOU de rezervă

Începe un An Nou, de primă calitate, după modul
în care oamenii măsoară timpul și absențele.
Zâmbesc și întreb pe ce listă sunt
și cât acces am la oxitocină,
nu știu dacă sunt învăluit într-un palton alb sau
unul negru.

E frig în parcul public și aștept ca sticla cerului să
se crape sub lacrimile misionarilor, lacrimile lor
picură în cer și nu se mai întorc.

Pe marile bulevarde explodează petarde,
cât mai multe petarde,
semn că oamenii nu mai aud bine,
au nevoie de sunete tari,
de senzații tari, de umbre dense...
Animalele speriate caută un alt univers
în care să se refugieze, le văd fugind
și nu au cum
răzbate prin zidul gros de lumină prefabricată
de la noii bussinesmani ai vremii.

Anul începe să năpârlească din prima zi
și noi zâmbim fericiți privind spre un cer
acoperit de mătasea artificiiilor.

Paul-Andrei DRAGOȘ

Ordinea Cărților

Cei doi se îndreptară către catedră unde, cu mai puțin de 10 minute rămase înaintea începerii cursului, urmau să-și susțină duelul. Cezar scoase telefonul și-l lăsă pe catedră, apoi îi întinse mâna celuiilalt.

-Voicu, uite cum zic eu să facem: deschide reportofonul și dă telefonul aici. - Navian fu de acord și făcu așa cum i se sugerase, iar Cezar își puse degetele asupra ambelor ecrane, gata să înregistreze - Pregătit?... Dacă eu câștig, o să-mi plătești dublu banii pe care mi-i datorezi. Asta înseamnă 300.

-De acord! Dar, dacă nu, atunci o să-ți retragi acuzația asupra mea, admitând că nu sunt eu cel care te-a jefuit! Asta înseamnă 0 datorie și îmi păstrez poziția de organizator în FUN.

-Bine! - opri ambele reportofone.

-N! - Vanessa îi atrase atenția, iar el se întoarse - Ce crezi că faci?... Mă dezamăgești. Jocul ăsta nu aduce nimănui dreptate și nici nu rezolvă cazul.

-Nu fi proastă! Dreptatea este a celor care câștigă!

Vanessa făcu o față îmbufnată. Ceea ce băieții propuneau nu era jocul în care ea credea cu sfințenie, ci o travestire ieftină. Navian i se înfățișă din nou lui Cezar, ignorând protestele Vanesei, și primi înapoi telefonul. Scoase apoi un pachet de cărți de poker și-l plasă în centrul catedrei.

-Acum să stabilim regulile duelului nostru!

-Mă simt asfixiază să-l văd făcând asta. - Vanessa se plânse lui Martin în timp ce se rezema de perete - În plus, sunt filmați, uite! - arătă către camera video din colțul încăperii, sus.

-Tocmai pe asta mizează. - Martin - Cu înregistrarea video a jocului și cea audio în care cad de acord în privința rezultatului, poate scăpa de toate problemele în cazul în care câștigă.

-Nu pricep... Ce-o să spună directorul?

De îndată ce își termină propoziția, Vanessa fu lovită de amintirea cuvintelor acestuia, așa cum le spusese el în ziua precedentă. Iată ce fel de persoană conducea școala: "Dacă el acceptă că ești nevinovat, atunci la fel pot și eu." Vanessa oftă pe jumătate revoltată, pe jumătate dezamăgită. "Le monde n'est vraiment pas si grand, n'est-ce pas, N?... Și tu îi cunoști mecanismele și nu te temi să le folosești în folosul tău. Deci asta înseamnă că noi trebuie să îndreptăm lumea? Asta? Nu tu mi-ai reproșat ieri cât de mizerabilă e dreptatea lumii, iar acum zici că ea aparține celui care câștigă? La ce te gândești? Mi-ai dat mie cazul tău, iar eu te pot dovedi nevinovat. Atunci... ce sens au toate astea?"

-Uite cum facem, Voicu: Cărțile de aceeași culoare se bat unele pe altele în funcție de număr, iar culorile vor avea și ele un cerc vicios al lor: pica bate cupa, cupa bate trefla, trefla bate caroul și caroul bate pica. Fie ca cel mai norocos să câștige!

Boem@ (134) 4/2020

-Noroc? - râse înfundat, batjocorindu-l - Scuze, dar eu nu am asemenea credințe primitive. Dacă vrei să te bazezi pe ceva, bazează-te pe propria ta inteligență!... Acum, hai să continuăm cu regulile: Să zicem că tu tragi 4 cărți din pachetul amestecat. Eu voi lua o carte din restul pachetului, iar cartea mea va trebui să le bată pe toate 4 ale tale ca să câștig! Dacă vreuna dintre cele pe care "norocul" ți le-a oferit ție o poate bate pe a mea, atunci câștigi tu!

-Sună ambițios, dar am o idee ca s-o facem și mai interesant! Înainte să trag, eu voi lua cartea de pe vârful pachetului și o voi lăsa cu fața în jos pe masă. Dacă nu ți-e frică de așa-zisul meu noroc, atunci n-o să-ți fie frică să-ți asumi și riscul ăsta!

-Oh-oh-oh-oh-oh! - un rânjel se contură pe fața lui - Nu-mi este frică de zeii norocului!

Colegii se adunară ca muștele la zahăr, lucru pe care Martin îl mai văzuse și pe care-l descria drept "prostimea adunată să-și piardă banii la spectacol". Vanessa însă nu anticipa cu aceleași sentimente ceea ce urma să se petreacă, jocul pervertit pe care Navian îl folosea pentru a-și satisface o nevoie primară. Chiar și așa, fetei nu-i rămânea nimic de făcut decât să analizeze jocul din afară.

-Regulile nu-l avantajează! - Vanessa - Chiar dacă poate alege orice carte din cele 44 care vor rămâne în pachet, va trebui să le bată pe toate ale lui ca să...

Dar se opri brusc, reflectând asupra formatării jocului și înțelegând imediat strategia lui. Dueliștii tocmai amestecaseră pachetul care acum stătea în mijlocul mesei pentru ca jocul să poată începe. Cezar decartă prima carte, apoi o trase pe următoarea și o răsuci între două degete, dezvăluind-o înaintea tuturor. Era un nouă de treflă.

-Vedeți problema: - Martin se adresă Vanesei și lui Sebastian suficient de încet ca să nu fie auziți - Cum orice clasă o bate doar pe următoarea și cărțile din aceeași clasă se compară în funcție de număr, Nave ar pierde automat dacă Cez ar trage o carte de pică. Nu există niciun fel în care el să aleagă la final o carte care să bată și pica și trefla fiindcă sunt diametral opuse.

-Atunci e improbabil să câștige. - Sebastian - Literalmente, are nevoie ca Cez să tragă numai semne din două clase vecine. Cred că nu și-a dat seama de asta când a făcut regulile.

Martin îi dădea dreptate lui Sebastian, dar îl cunoștea suficient pe amicul său ca să știe că nu pierdea din vedere amănunțele și, mai presus de toate, că îi plăcea să se pună singur în dezavantaj și apoi să facă o întoarcere spectaculoasă. Vanessa simțise și ea asta de la început. Navian crease un mediu în care norocul în care el nu crede să se manifeste precum un zeu în universul jocului. Acum înțelegea scopul lui. Ritualul acela era o declarație prin care Navian îl provoca pe Dumnezeu și pretindea că avea să-L învingă.

Jocul avansă și încă o carte fu decartată, iar următoarea ajunsese în mâinile lui Cezar, gata să se arate. Din acel moment, toate cărțile care urmau să vină, alături de cele distruse la începutul fiecărei ture, defineau în ce parte aveau să se încline talerele

(continuare în pag. 13)

puterii. Cea de-a doua carte se arată a fi regele de treflă, confirmând spectatorilor că poziția lui Navian era încă bună. Avea să se teamă doar de Asul de caro sau orice carte de pică.

Miza jocului nu era doar cea a banilor, ci una a imaginii, ba chiar a puterii pe care cel victorios o putea manifesta prin avansul în ochii celorlalți. Cu toate acestea, jocul era doar o formalitate, căci, dinainte chiar de începerea lui, drumul corzilor îi definise deja rezultatul. Așa cum vedea Navian lucrurile, balivernele oamenilor despre noroc erau doar o confirmare a fugii lor de responsabilitate, a ignorării deliberate față de circumstanțele controlate ce determinau orice eveniment ulterior. Iar Navian intenționa să dezvăluie mecanismele aceluia fenomen.

-Haide, Cez, continuă! - Navian se arată foarte încrezător - *Credeam că vrei să punem capăt conflictului. Sau ești gata să admiți că zeii norocului tău nu sunt decât iluzii? Recunoaște, ești prea comod! Atât de comod încât nu ai avut nevoie niciodată să te aperi singur, să joci după regulile altora! Ești doar un copil răsfățat și dependent de banii și influența părinților! Ai rangul IV mulțumită lor. Te-ai născut cu tot ceea ce ai, dar nu ai făcut niciodată nimic cu mâinile tale!*

-Voicu!! - Cezar explodează - *Nu știi despre ce vorbești!! Nu mă cunoști câtuși de puțin!! Tu, un hoț laș și gelos pe atenția pe care alții o primesc în locul tău... Care-i ideea de fapt? Mereu te dai victimă, îți place când lumea te crede personajul bun, dar apoi își dai arama pe față! Știm amândoi că tu ești antagonistul aici, tu manipulezi totul și vrei s-o arăți la final!*

-Huh? Zici că eu te-am manipulat să joci cu mine?

-Ascultă! Pe mine nu mă faci cum vrei! - Navian fu gata să izbucnească în râs - *Am acceptat să joc pentru că știu că am dreptate și că tu meriți tot răul pe care urmează să-l primești.*

-Uneori... pff... Mă gândesc că tu vrei intenționat să joci după cum îți cânt...

Cezar mârâi și hotărî să înceteze discuția inutilă. Colegii de față deja șușoteau între ei și se bucurau de scandalul pe care-l vizionau. Cezar dădu următoarea carte la o parte și o apucă pe cea care era imediat dedesubt, ridicând-o și izbind-o puternic de masă, încât sări ca și cum ar fi fost un obiect greoi căzut pe o trambulină. De îndată ce mâna lui se ridică de pe carte, toată lumea putu să o vadă: Regele de pică! DE PICĂ! Martin și Sebastian căscură mari ochii și, în acel moment, orice speranță în victoria lui Navian se evaporă.

-Voicu... - Cezar era extaziat și abia se mai putea abține - **AI PIERDUT!**

În sală se făcu tăcere. Fețele tuturor erau deja căzute. Totul se întâmplase atât de repede. Navian își ținea capul aplecat. Părul i se revărsa peste chip, astfel încât nimeni nu-și putea da seama ce era cu el. Se aplecă peste masă și se sprijini cu mâinile de ea. Făcea un sunet ciudat. S-ar fi crezut că plângea. Își ridică încet privirea și lăsă rânetul să i se descifreze pe față. Sunetele pe care le scotea erau de fapt începutul de râset. Râdea tot mai cu poftă, parcă bătându-și joc de Cezar.

-Mha-ha... Ha-ha-ha-ha-ha! Nimeni n-a pierdut nimic! Continuă! Mai ai o tură de jucat!

-Huh? Să continui? - Cezar era confuz. Nu era clar dacă celălalt blufa sau dacă mai putea răsturna situația cumva. - *Ești dus! N-ai cum să mă mai bați! Nu știu cine*

te poate lua în serios!

-Ceeeezz... - îl chemă ca pe un copil mic și prost, iar asta îl enervă la nebunie - *Tu chiar crezi că aș lăsa un astfel de inconvenient să-mi strice distracția? Parcă nu m-ai cunoaște! Nu știi că diavolul se ascunde în detalii? Iar tu nu ai fost tare atent la detalii... Joacă-ți și ultima tură!*

Cezar nu înțelegea. Și nici ceilalți. Martin începu să bănuiască ceva, iar asta îl făcea să vrea să rădă și el de ignoranța celorlalți. Vanessa știa deja cum proceda Navian. La urma urmei, ea îl învățase cum să manipuleze regulile în favoarea lui, odată, de mult. Cezar avea dubii, dar nu vedea nicio altă posibilitate decât să răstoarne și ultima carte și să-l confrunte direct pe adversarul său. Decartă a patra oară și trase pentru ultima dată.

-Pff... - se uită numai el la carte și răsuflă - *Șapte de pică... Hai, minunează-mă! Spune-mi că poți să câștigi!* - Navian tăcu pentru o vreme și nu oferă nicio expresie facială.

-Nu pot să câștig. - Cezar era în același timp furios și dezamăgit. Provocarea pe care o așteptase se dovedise a fi fost doar o glumă. Navian chicoti viclan și continuă pe un ton superior. - *Dar asta nu e o problemă. Intenția mea nu a fost niciodată să câștig!*

-Ce?!... Despre ce naiba vorbești?! - Cezar lovi masa cu pumnul, pierzându-și răbdarea - *Mă iei cumva la mișto, Voicu?*

-Cez, faci o confuzie; o bătălie pierdută și una care nu a putut fi câștigată sunt două lucruri cât se poate de diferite. - Își întoarce gâtul încât să-i vadă pe Martin și pe Vanessa. *"Ha!... și-au dat seama!"* Le zâmbi și reveni spre Cezar, luând pachetul cu 44 de cărți rămase. Căută prin el și își dădu seama imediat de unele dintre cărțile decartate de Cezar. - *O să-ți complimentez insistența și așa-zisul noroc. În acel teanc ai reușit să scoți 3 dintre cei 4 Ași... înafară de unul dintre cei 2 de care aveam eu nevoie. Poftim! A cincea carte!* - aruncă Asul de pică între cărțile lui Cezar.

-Și? Unde vrei să ajungi? Poți bate două dintre cărțile mele, dar nu pe toate, ceea ce înseamnă că nu poți câștiga. Știam asta deja...

-Da, dar ceea ce nu știi este că... - rânji - ... *niciuna dintre cărțile tale nu o poate bate pe a mea, iar asta era condiția ta de victorie, nu-i așa?*

Chiar atunci, Cezar se trezi la realitate. *"Dacă vreuna dintre cele pe care "norocul" ți le-a oferit ție o poate bate pe a mea, atunci câștigi tu!"* Toți cei de față erau la fel de bulversați ca el, însă acesta era adevărul ascuns pe care fiecare dintre cei prezenți, cu excepția Vanesei și pe urmă a lui Martin, eșuase să-l observe. Niciunul nu-și îndeplinise condiția, fapt ce pune un greu semn de întrebare asupra rezultatului jocului. Navian începu să bată cu degetele în masă.

-Cum eu eram cel în dezavantaj, ai fost atât de ocupat gândindu-te cum să faci ca eu să nu câștig, încât ai uitat să te asiguri ca tu îți îndeplinești condiția de victorie. Știi ce înseamnă asta?

-Înseamnă că... e egalitate? - șopti pentru sine.

-Poți să spui asta din nou? Și puțin mai convingător, doar e vorba de rezultatul oficial al duelului

(continuare în pag. 26)

Alexandru-Eusebiu CIOBANU

Discernământ

Lasă-mă sa mușc cu discernământ mărul
ce seacă departe de "Tine,, și pier
uită cum îmi pierd noaptea
număr încet să nu mă auzi
cum vând rugăciunile nimănui
dispari ești o molimă
urât , urât din partea mea
nu știi că urechea mă doare când dorm
încep să nu mai văd
pleacă Doamne și lasă-mă singur în întuneric
îmi tratez singur dracii cu vitamina C

Erezie

De ce Doamne îmi bați în geam cu pumnii
când "Tu,, nu mă cunoști
sunt și alte geamuri sparte pe care se târăsc omizi
gata să fie jertfite
pentru încolțirea grânelor
cât încă nu au prins aripi
ce te uiți numai la mine beat
îmi batjocorești cu fiecare privire
fiecare unghie cu mizerie
pregătită să devină gheară de pradă
pentru îngerii care vor veni la mine în casă

Cutremur

vibrează pământul
o femeie se mișcă voluptos
pe plăcile tectonice
excitând scara Richter
copiii din cerneală
mor atingând în cădere solul
clădirile tremură albindu-se
copacii se apleacă la pământ plângând
în cimitir crucile se îmbrățișează
o ploaie de sânge dogorește sistemul
nervos al solului
după cele 35 de secunde
revine o liniște ca de mormânt
Andrei începe să se spele pe dinți

Pisica neagră

o poți privi după geam
cum roade ploaia din ochi
cum roade din ochi aburii cafelei /perlele
negre
cum umblă în jurul zidurilor turbate
zgârie cu dinții cărămida
labele ei negre umblă în diavolul de
chihlimbar
uite nici el nu mai rabdă nebunia
pleacă din drumul pisicii negre
afară e tot mai rece

Copiii aceia urlă
trezind morții
din buze, duhnesc
plângând a zombi
măinile verzui tremură
atingând obrații de plastic
dinții plâng încercând să contempleze
suferința
dintr-un trup de țărână
ce vomită oasele plângerii-morților
doar brațele dor...
„totul din jur e o criză de epilepsie”
sânii de piatră devin o povară
pentru pruncii ce se alăptează
cu seva din siliconele mamei
Copiii din mine plâng în continuare
eu tot nu-mi găsesc liniștea
lumina s-a stins
- mai încet
mă chinui să îi mai nasc
dar unde e femeia

Ei umblă pitiți prin magazin
doresc toată fericirea de după dulapuri
în spatele peretelui
umbrele se învelesc, excitate
după perdea nicotina din oase
atinge pervers urechea lipită de geam
e atâta durere, atâta curgere, atâta secetă
în acest Nil ce siruie dureri de coaste
plăceri țesute cu acul în sânge
năravuri iscodite de acasă
nu mai înțelegi cum soarele luminează
în magazinul de piatră

Adrian Dinu RACHIERU

MIHAI MERTICARU - UN SONETIST INFATIGABIL

Cu un debut întârziat, solid însă, lipsit de stângăcii, văzut de Lucian Strochi doar ca un „accident autobiografic” (*Vânătoare princiară*, 1992), fiind, în cele 20 de cărți care au urmat, ba sentimental, reflexiv-sarcastic, moralist bonom ori satiric (vezi, de pildă, „țara lui Dănilă Prepeleac”), Mihai Merticaru face figura unui neoclasic, bolnav de calofilie, instrunând, hiperproductiv, coarda sentimentală. Furând, zice, „o scânteie/ din tăriile celeste” (v. *Spovedanie*), el consideră scrisul un „templu sfânt” iar iubirea, procurându-i mirabile trăiri, un miracol al vieții. Ca poet romantic, așadar, sub pecete nostalgică, dincolo de infuzia erotică, el pare, restrictiv judecând, un caligraf vetust; dar poate reînvia un simbol ancestral (v. *Imperiul lupului*, 2006), poate frecventa peisagistica hibernală (v. *Împărăția frigului*, 2009) sau simbolistica focului, pendulând între logos și eros; sau poate, imbarcat curajos pe *Arca lui Petrarca* (2008), să-și facă intrarea în familia selectă a sonetiștilor, vădind rigoare, armonie, claritate. Oferind, astfel, „o probă de profesionalism”, cum notifica, îndreptățit, Emil Nicolae. De altminteri, în *VIS ȘI ABIS* (Editura Mușatinia, 2018), cel mai recent volum de sonete din cele șase publicate, poetul-pedagog, pregătind sfântos cititorul neavizat, semnează în deschidere un scurt instructaj cu iz didacticist, avertizând asupra regulilor draconice pe care le pretinde „sonetul perfect”; iar în final (v. *Sonet-testament*) ne asigură că atunci când va pași „într-o lume nouă” (călător galactic devenind) ne va lăsa întreaga zestre (de sonete, evident). Împătimitul sonetist se exersează slalomând printre „furci caudine” și ne invită, cu exaltări controlate și lecturi metabolizate, să ne bucurăm de acest „fluviu de candoare”, revărsat cu delicatețe și ferveare, purtând ecouri culturale.

Părelnic ieșit din uz, bătrânul sonet este, neîndoielnic, o formă artistică „restrictivă”. El, ca poezie canonică, pretinde un constructivism rigid, chit că unii sonetiști de azi „joacă liber”, evadând din sonet, cum constată C.D. Zeletin. Iar sonetul, descriind, de regulă, în viziune retro, infernul pătimirii, afișând o poză trubadurescă sau folosind un ton galanton-madrigalesc cere nu doar disciplină scriptică, ci și morală. Observația din urmă, aparținând lui Gheorghe Grigurcu, trimite - inevitabil - la cazul Eminescu, „copilul nefericitei secte”, un „artizan perfect”, a cărui austeritate inhibantă, publicând „cu inima îndoită”, cum ne încredința Slavici, i-a sărăcit, sub teroarea desăvârșirii, opera.

Să ne întoarcem însă la Mihai Merticaru. Sonetele sale cuceresc prin profunzimea lor, prin sinceritatea mărturisirii unui zbuțiu lăuntric, a unor stări emoționale transmise într-o formă poetică ce surprinde prin ingeniozitate, precizie și prospețime a imaginilor, printr-un

simț rar al cuvântului și o mare disponibilitate prozodică. Poezia sa mustește de lirism genuin, plin de naturalețe și spontaneitate. Năzuința spre puritate reprezintă tendința fundamentală a acestui volum. Lirismul său este nutrit din amestecul de impresii și senzații, din sublimarea expresiei în delicate volute metaforice pline de sugestii, din reflecții asupra trecerii timpului.

Sonetul unei pasiuni este edificator în această privință, reprezentând o adevărată ars poetica: „Te-am îndrăgît de tânăr, POEZIE,/ Ca pe un zvon de imprimă-vărare”, pentru ca, în final, – drept răsplată –, după „nopti aprinse”, poetul să fie răstignit „pe-o cruce de cuvinte”. Bineînțeles, nu putea lipsi *Sonetul muzei*: „Sub cerul înalt al vâmlor din gând,/ Zeiță, vino tu și mă inspiră,/ Mai acordează-mi coardele de liră/ Și-am să-ți scriu și eu o odă în curând!” În consecință, poetul „îmbracă lumea-n cuvinte”, înflăcărează Universul și dezlănțuie „un ocean de patimi sub ceruri senine” (v. *Alt sonet al poetului*). Totuși, asaltat de nedumeriri, se va întreba: „Când vieți-i dedic odă idolatră,/ Amurgul tenebros de ce mă latră?” Va fi invocat urgisitul Ovidiu, cel care „a nemurit, prin cântece, femeia”, va fi cântat, în 14 sonete, „vicleanul Paris”, orașul luminilor chemând magnetic artiști din toată lumea, veniți „faimă să prade”. Deși, ne amintim, alții văd în orașul-muzeu, depănând istorii colorate, un pol al rataților. Poetul, „sorindu-se” în splendorile pariziene, plutește în „metafizic azur”; ispitele orașului în sărbătoare întrețin o „vrajă funambulescă” și o necurmată visătorie, deși „parizimea” (!) e mereu trează. Contrapunctic, va produce un *Sonet bacovian* pentru a contempla „în viața de apoi” caruselul tristeților postume. Peste toate, însă, încărcătura erotică a mesajului dă o replică „timpului tiran”, precum în *Sonetul unei riposte*, călăuzindu-l „spre un fast liman”. *Sonetul unui dar* este o recunoaștere a acestui „dar al sorții”, motiv de a-l reproduce în întregime aici: „Pajiști de vis sunt dorurile tale,/ Zâmbetu-ți înmugurește-o livadă,/Privirea-ți, imprevizibilă tornadă,/ Buzele, dulceață de petale// De trandafir ivit într-o monadă/ Dintr-o nebănuită, celestă vale/ Cu forme și priveliști ireale/ Cum, nimănui, nu i-a fost dat să vadă.// Te-ascunzi discretă într-o melodie,/ Precum într-o armură diafană,/ Călăuzită de entelehie// Să-mi fii iubită ingenuă mie./ Chip înmiresmat fără de prihană,/ Dar al sorții, dumnezeiască mană.”

Cu ființa în destrămare (ca și „urzeala din iluzii”), poetul ne anunță drama care îl (ne) paște: coboară în neant vraja tinereții risipitoare, devorată de nesățioasa clipă („o fantomatică cimilitură”, pierdută definitiv), se anunță vremuri neguroase și băntuie „glăsuirii de vântoase”. Să observăm că, pe alocuri, răbufnește instinctul civic. *Sonetul anxietății* transcrie, de pildă, tristețea care îl încearcă când „în clocot dau nori negri peste țară”. În *Sonetul decăderii* constată că azi, la noi, „trisorii și jongleurii sunt mari stăpâni”. Compensativ, retrăiește feeria copilăriei, „cu-n braț de soare și culori”; dar și șocul revederii satului natal, acolo unde „ruina și pustiirea se-ngână”. În fine, trecând fugar în revistă această mixtură motivică, să amintim și de *Sonetul muzei ambițioase*, tot mai locvace și provocatoare, ajutându-l pe poet să-ncalece Pegasul, urcând „culmi spre glorie”. Știind prea bine că „slava e iluzorie”,

(continuare în pag. 28)

Constanța ABĂLAȘEI-DONOSĂ

GHEORGHE N. NAUM și opera sa

Cu 27 de ani în urmă, mai precis în iunie 1993, am fost prezentă la Muzeul Brăilei, Secția de Artă, unde era organizată o expoziție de artă, Retrospectiva Gheorghe N. Naum, trăitor în Brăila între anii 1907-1968. Până să plece la ceruri, l-am văzut de două ori, însă cu greutate mi-l aduc aminte. Despre el, mi-au vorbit cei care l-au cunoscut bine; Ion Gâță, Vespasian Lungu, și Ioana Manolescu, fiica unui alt artist plastic al Brăilei, Sorin Manolescu, care era prieten cu acesta organizând multe lucruri împreună.

Gheorghe N. Naum s-a născut în aprilie 1907 în Brăila. După terminarea școlii primare și Liceul Nicolae Bălcescu, face Academia de Arte Frumoase din București, unde îl are ca profesor pe artistul Camil Ressu, Gabriel Popescu și Artachino. În anul 1930 face călătorii de studii în Bulgaria. Împreună cu Sorin Manolescu și Mihail Gavri-lov, înființează Grupul "Dunărea de Jos", patronat de Ion Theodorescu-Sion, brăilean din lanca, membru fondator al Grupului graphic din București. Gh. N. Naum a fost inițiator și profesor la Școala Populară de Artă din Brăila și membru fondator al U.A.P. din Brăila. Expozițiile sale personale au fost în anii: 1929, 1934, 1936, 1938, 1954, 1957, 1958. Expoziții retrospective a avut la Brăila în anii 1957 și 1968 și la Galați în anul 1957. Participă la multe saloane oficiale de artă românească organizate la Sofia, China, Moscova, Leningrad, Riga, Helsinki, Praga, Bratislava, Damasc, Vienna, Geneva, Lugano, Lubliana.

La expoziția din iunie 1993, expoziția retrospectivă, în ea a fost expusă sub formă a două părți distincte: pictură și monotip (făcut după un singur model) și alte tehnici în care au dominat în mod accentuat alb/negru, gravură, desen, tehnici speciale dar și acuarelă. Critica anului 1938, contemporană lui Gheorghe N. Naum, ni-l recomandă pe acesta în mod egal ca pictor și gravor. În pictură, el simte nuanțele și valorile în peisaje. Ca gravor, Naum este mai mult decât jumătate din ceea ce-i trebuie să devină interesant. Apogeul artei sale este atins de după anii 1950 când tentația experimentelor și înnoirilor tehnice atât în pictură cât și în grafică este marcată de anumite motive (peisajul citatin, de port brăilean, Dunărea și bălțile ei) și interpretarea pentru altele cum ar fi peisajul industrial dar și compoziția cu teme impuse. Picturile sale din perioada 1928-1932, apare sub influența școlii și al profesorilor săi sub spiritul echilibrului și severitatea impusă de Camil Ressu. În pictura acestor ani se vede o oarecare rezervă și o reținere deoarece motivul nu este bine asimilat. Culoarea folosită pe pânză este destul de păstoasă și depusă în tușe evidente și uneori precipitate. Motivul lui favorit este peisajul brăilean, dar și acesta suferă o mare aglomerare deoarece ochiul artistului nu selectează destul pentru arta pe care o face.

Pictorul capătă personalitate după anul 1932, când începe să dobândească calități pe care le va cultiva foarte mult în anii ce vor urma. Gheorghe N. Naum este un bun desenator. Desenează cu culoarea corect și clar. Toate i s-au imprimat în minte de la lecțiile luate de la Camil Ressu pe când acesta era profesor, și așa îi va

rămâne întreaga viață. Între anii 1932-1934, pictura lui Gh. N. Naum capătă valențe noi: își înnoiește culoarea și tratarea ei o face cu insistență. În cele mai bune picturi ale sale el folosește culoarea subțire lăsând să fie vizibilă textura suportului, tușe scurte fără orientare clară ori tușe păstoase lungi. În anul 1935 Gh.N. Naum excelează în pictura sa printr-o serie de com-poziții cu nuduri. Acestea sunt realizate într-o manieră încât nu se va mai întoarce la realizarea ei. Anul 1936 este anul în care el intră într-o perioadă de lucru asu-pra culorii. Între anii 1936-1938 Gh.N.Naum, excelează în folosirea griurilor colorate pe care le pune în pictura sa. Aceleași griuri le folosește și pentru naturile statice. Singurul cu care se face apropiere prin ceea ce apictat Gh. N. Naum în această perioadă este Theodor Pallady. Începe să fie atras de materialitatea lucrurilor, de substanța lor evi-dentă. Se stăduiește foarte mult să facă lucrurile sesi-zabile. În perioada războiului cât și în anul următor, Naum, lucrează foar-te puțin. Anul 1947 pare să fie ultimul an de calm în sufletul artistului. Autoportretul din anul 1947, este o lucrare de ținută clasică c are ni-l arată matur, aproape de vârsta maturității; sever, energic... însă aici în acest tablou se vede și o umbră de mare tristețe, unde se pare că artistul își prevestește răul. Deceniul anilor 50 dar și următorul, până la moartea sa, au dus la mari schimbări ceea ce i-a fost tare greu să se adapteze cu toate: au fost lucruri cu care el nu s-a adaptat niciodată.

Gheorghe N. Naum – Autoportret

În perioada anilor 1960-1965, Gh. N. Naum a elaborat tehnici noi în pictura sa, dar cel mai bine stă alături de pictorii dintre cele două războaie mondiale. Îl admira mult pe Theodorescu-Sion cu care a făcut câteva călătorii de studiu la Ghecet. Sion i-a accentuat interesul lui Naum pentru studiul compozițional. După anul 1950, arta sa a fost mult defavorizată. Spirit clasic închinat spre echilibru, Naum rămâne fidel picturii dintre cele două războaie mondiale. Dacă ar fi avut puterea să se rupă de Brăila și să plece spre alte locuri care polarizau viața artistică, i s-ar fi acordat un loc meritat în istoria picturii românești. La retrospectiva din 1993, expoziția a fost săracă. Dacă familia poate nu ar fi înstrăinat irecuperabil o mare parte din opera sa, expoziția închinată lui Naum, retrospectivă ar fi avut o altă autoritate și o altă valoare asupra picturii lui Gheorghe N. Naum.

THE WASTE LAND

I. The Burial of the Dead

April is the cruellest month, breeding
Lilacs out of the dead land, mixing
Memory and desire, stirring
Dull roots with spring rain.
Winter kept us warm, covering
Earth in forgetful snow, feeding
A little life with dried tubers.
Summer surprised us, coming over the Starnbergersee
With a shower of rain; we stopped in the colonnade,
And went on in sunlight, into the Hofgarten,
And drank coffee, and talked for an hour.
Bin gar keine Russin, stamm' aus Litauen, echt deutsch.
And when we were children, staying at the arch-duke's,
My cousin's, he took me out on a sled,
And I was frightened. He said, Marie,
Marie, hold on tight. And down we went.
In the mountains, there you feel free.
I read, much of the night, and go south in the winter.

What are the roots that clutch, what branches grow
Out of this stony rubbish? Son of man,
You cannot say, or guess, for you know only
A heap of broken images, where the sun beats,
And the dead tree gives no shelter, the cricket no relief,
And the dry stone no sound of water. Only
There is shadow under this red rock,
(Come in under the shadow of this red rock),
And I will show you something different from either
Your shadow at morning striding behind you
Or your shadow at evening rising to meet you;
I will show you fear in a handful of dust.

*Frisch weht der Wind
Der Heimat zu
Mein Irisch Kind,
Wo weilest du?*

"You gave me hyacinths first a year ago;
"They called me the hyacinth girl."

- Yet when we came back, late, from the Hyacinth
garden,
Your arms full, and your hair wet, I could not
Speak, and my eyes failed, I was neither
Living nor dead, and I knew nothing,
Looking into the heart of light, the silence.
Oed' und leer das Meer.

(continued on the page 21)

Marin MIHALACHE

(Chicago)

Traducător

TĂRÂMUL PUSTIIT

(Fragmente)

I. Înormântarea Morților

Aprilie este luna cea mai nemilostivă, prăşind
Lilieci în pământul mort, amestecând
Amintirile şi năzuinţele, înviorând
Cu ploii primăvăratice rădăcinile amorţite.
Iarna ne-a ţinut de cald, acoperind
Pământul cu o ninsoare amnezică,
Insuflând un pic de viaţă în tuberculii uscaţi.
Vara ne-a luat prin surprindere, venind peste
Starnbergersee
Cu o ploaie torenţială; ne-am adăpostit sub colonade,
Şi când a ieşit soarele ne-am dus în Hofgarten,
Şi am băut o cafea, şi am vorbit un ceas.
*Nici rusoaică nu sunt, mă trag din Lituania, nemţoaică
neaoşă.*

Când eram copii şi locuiam la arhiduce
Vărul meu m-a luat cu el pe sanie,
Şi m-am speriat. El mi-a zis: Marie,
Marie, ţin-te bine. Şi ne-am povârnit la vale.
Acolo sus în munţi te simţi fără griji.
Citesc mai toată noaptea, şi iarna plec în sud.

Ce sunt rădăcinile acelea care se încaieră, ce ramuri
odrălesc

Din acest gunoi pietros? Fiu al omului,
Nu poţi spune sau ghici, pentru că numai tu ştii,
Un muşuroi de oglinzi sparte în care bate soarele,
Şi copacul uscat nu dăruie adăpost, nici greierele
linişte,

Nici în piatra seacă nu clipoceşte apa.
E doar umbră sub piatra aceasta roşiatică,
(Vino sub umbra acestei pietre roşiaticice),
Şi am să-ţi arăt ceva mai diferit decât
Umbra ta păşind după tine dimineaţa,
Ori umbra ta înălţându-se seara să te întâmpine;
Îţi voi arăta frica într-un căuş de ţărână.

*Curat adie vântul
Copila mea din Irlanda,
Unde m-aştepti?*

"Mi-ai dăruit zambile întâi acum un an;
Şi ei m-au numit fata cu zambile."
-Şi totuşi când ne întorceam târziu din grădina de
hiacint,
Cu braţele pline de flori, cu părul răvăşit nu puteam
Grăi, avem ochii înceţoşaţi, nu eram
Nici viu nici mort, şi nu mai pricepeam nimic,
Cătând în inima luminii liniştea.
„Mohorătă şi pustie este marea“.

(continued on the page 18)

IV. Death by Water

Phlebas the Phoenician, a fortnight dead,
Forgot the cry of gulls, and the deep sea swell
And the profit and loss.

A current under sea
Picked his bones in whispers. As he rose and fell
He passed the stages of his age and youth
Entering the whirlpool.

Gentile or Jew
O you who turn the wheel and look to windward,
Consider Phlebas, who was once handsome and tall
as you.

Rhapsody on a Windy Night

Twelve o'clock.
Along the reaches of the street
Held in a lunar synthesis,
Whispering lunar incantations
Dissolve the floors of memory
And all its clear relations,
Its divisions and precisions.
Every street lamp that I pass
Beats like a fatalistic drum,
And through the spaces of the dark
Midnight shakes the memory
As a madman shakes a dead geranium.

Half-past one,
The street-lamp sputtered,
The street-lamp muttered,
The street-lamp said, "Regard that woman
Who hesitates toward you in the light of the door
Which opens on her like a grin.
You see the border of her dress
Is torn and stained with sand,
And you see the corner of her eye
Twists like a crooked pin."
...

Song

If space and time, as sages say,
Are things which cannot be,
The fly that lives a single day
Has lived as long as we.
But let us live while yet we may,
While love and life are free,
For time is time, and runs away,
Though sages disagree.

The flowers I sent thee when the dew
Was trembling on the vine,
Were withered ere the wild bee flew
To suck the eglantine.
But let us haste to pluck anew
Nor mourn to see them pine,
And though the flowers of love be few
Yet let them be divine.

IV. Moartea prin Înec

Phlebas Fenicianul, mort de două săptămâni,
A uitat țipătul pescărușilor și cum se umflă marea
Și profit și pierdere.

O vârtoare sub marea
I-a cules oasele șoptitoare. Când el se ridică și căzu
Când trecu treptele vârstei și ale tinereții
Și sub vârtejul apei căzu.

Gentile or Jew
O tu care acum rotești cârma după bătaia vântului,
Adu-ți aminte de Phlebas, care a fost cândva mândru ca
tine.

Rapsodie într-o Noapte Furtunoasă

Ora doisprezece la miezul nopții.
Strada cât cuprinzi cu privirea
Prinsă într-o efuziune lunară,
Incantațiile lunare șușotind
Dizolvau podelele memoriei
Toate legăturile clare ale acesteia,
Toate dezacordurile și exactitudinile.
Fiecare lampadar de pe strada pe unde trec
Bate precum o fatidică tobă,
Și prin ungherele întunecate
Miezul nopții îmi zgâlțâie memoria
Precum un nebun scutură o begonie uscată.

Ora unu și jumătate,
Lampadarul bodogănind,
Lampadarul mormăind,
Mi-a zis: „la seama la femeia aceea
Care se eschivează în lumina ușii
Care îi dezvăluie grimasa.
Uite cum tivul rochiei ei
Este zdrențuit și pătat de nisip,
Și cum te privește cu coada ochiului ei
Arcuit ca un cârlig îndoit”.

Cântec

Dacă spațiul și timpul, așa cum spun înțelepții,
Sunt lucruri care nu pot fi,
Musca care trăiește o singură zi
A trăit atâta timp cât înțelepții și dreptii.
Dar să trăim totuși cât ne e cu putință,
Cât iubirea și viața sunt încă un dar,
Căci timpul este timp și este fugar,
Deși înțelepții nu găsesc așa de cuviință.

Florile pe care ți le-am trimis când roua
Tremura pe frunzele viței de vie,
S-au vestejit când a zburat albina zglobie
Și le-a supt nectaru-amândoua.
Dar să nu ne grăbim să le smulgem și noi
Nici să le plângem când se usucă apoi,
Că deși florile iubirii sunt atât de puține
Florile-acestea sunt totuși divine.

Pr.stavr. Radu BOTIȘ

Iuliu-Marius Morariu

Repere ale autobiografiei spirituale din spațiul ortodox în secolele XIX și XX: Ioan de Kronstadt, Siluan Athonitul și Nicolae Berdiaev, Editura Lumen, Iași, 2019

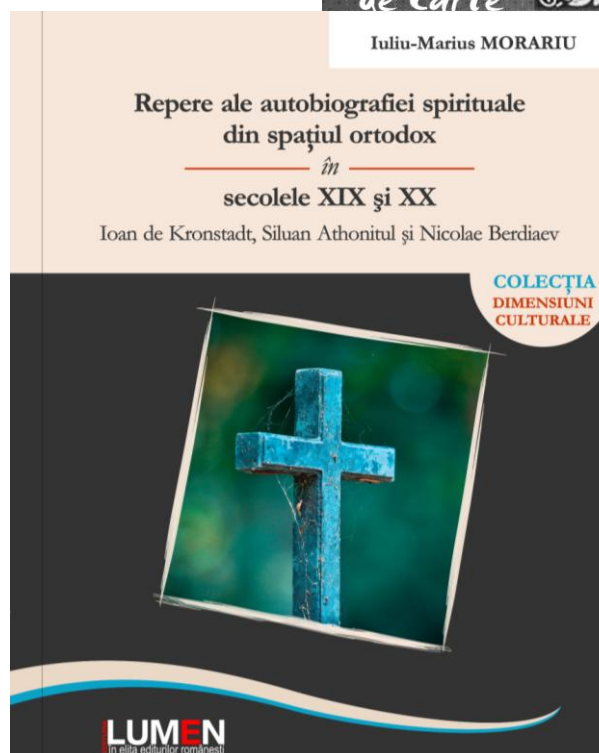
Tânărul, dar harnicul părinte Iuliu-Marius Morariu (ie-romonahul Maxim), a reușit deja să-și delimiteze cu claritate arealul principal de cercetare, respectiv autobiografia spirituală¹. Datorită acestui șantier de cercetare a primit de curând și titlul de doctor în teologie (momentan lucrează la al doilea doctorat, la Universitatea Pontificală Angelicum din Roma). Teza lui de doctorat în teologie este acum disponibilă cititorilor, dat fiind faptul că a fost publicată într-un consistent volum la editura Lumen de la Iași.

Cercetare de pionierat, după cum ține să sublinieze în prefață coordonatorul ei, părintele Arhiepiscop și Mitropolit Andrei al Clujului, ea pornește în prezentarea unui subiect ce nu a mai fost anterior adus în atenție de către teologii ortodocși, de la trecerea în revistă a literaturii dedicate lui de către cercetători din alte spații confesionale, urmată de definirea termenilor cheie, respectiv "autobiografie" și "spirituală". Autorul insistă asupra faptului că deși aceștia par extrem de familiari cititorului, nu sunt cunoscuți așa cum ar trebui, fapt ce a generat confuzii în anumite spații confesionale și a dus la clasificarea unor texte precum *Instituțiile* lui Calvin în rândul celor ce pot fi subsumate genului. Apoi, aspectele privitoare la istoricul acestui gen sunt dezbătute în cadrul unui capitol aparte. Autorul ține să sublinieze aici că, deși *Confesiunile* lui Augustin sunt considerate de către majoritatea cercetătorilor ca fiind primul text de autobiografie spirituală din spiritualitatea creștină, revelația Sfântului Apostol Pavel, atunci când este răpit "până la al treilea cer", trebuie totuși văzută ca început al acestuia. Apoi, evoluția istorică a textelor din această categorie și particularitățile pe care le au ele în cadrul fiecărui spațiu confesional, constituie un alt subiect abordat în mod profesionist de către cercetător.

Autobiografia spirituală din spațiul ortodox în secolele XIX și XX este apoi prezentată prin intermediul a trei lucrări cu valoare fundamentală, respectiv cea a Sfântului Ioan de Kronstadt, cea a Sfântului Siluan Athonitul și cea a filosofului Nicolae Berdiaev. Autorul vorbește despre viața fiecăruia dintre cei trei, arată cum a influențat modul lor de viață felul (lor) de a scrie, iar apoi prezintă aspectele mistice care pot fi regăsite aici.

Dincolo de aspectele tehnice, ce se regăsesc cu prisosință și sunt la superlativ în textul autorului prezentat, ceea ce e importat este dimensiunea practică a cercetării sale. Iuliu-Marius Morariu vorbește despre modul în care aceste scrieri pot oferi răspunsuri la problemele societății contemporane, despre tipul de discurs pe care îl propun aceste texte în raport cu cele cu care ne-a obișnuit adesea teologia de școală, dar și despre modul în care prezintă un chip necenzurat al autorilor, mult mai uman, făcând parcă sfințenia cu mult mai accesibilă. De aceea, salut apariția acestui volum și îl recomand cu toată căldura!

¹ Acest fapt explică publicarea unor lucrări precum: Maxim (Iuliu-Marius) Morariu, *Autobiografia spirituală a lui Dag Hammarskjöld – o abordare teologică*, Seria „Theologia”, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2016; Iuliu-Marius Morariu, "Aspects of Applied Ethics in the Spiritual

Autobiographies from the Orthodox Space in the 19th and 20th Centuries," in Camelia Ignătescu, Antonio Sandu, Tomița Ciulei (eds.), *Proceedings Volume: Rethinking Social Action. Core Values in Practice*, Editura Lumen, Iași, Londra, 2017, pp. 548-557; Iuliu-Marius Morariu, "Aspects of political theology in the spiritual autobiography of Dag Hammarskjöld," in *HTS Teologiese Studies / Theological Studies*, Vol 74, No 4, a4857, 2018, pp. 1-5; Iuliu-Marius Morariu, "Aspects of political theology in the spiritual autobiography of Saint John of Kronstadt (1829-1908)", in *HTS Teologiese Studies / Theological Studies*, Vol 74, No 4, 4993, 2018, pp. 1-5; Iuliu-Marius Morariu, "Unitatea de credință și neam reflectată în autobiografia spirituală a Sfântului Ioan de Kronstadt," în Nifon Mihăiță, Marian Vilciu, Florea Ștefan (coord.), *Misiune, spiritualitate, cultură*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2018, pp. 251-258; Maxim (Iuliu-Marius) Morariu, *Autobiografia spirituală și valențele ei psihologice*, în *Lumină lină / Gracious light*, anul XXI, nr. 1, Ianuarie-Martie, New York, 2016, pp. 27-29; Iuliu-Marius Morariu, "An interdisciplinary genre in the Theological Literature: the spiritual autobiography and its landmarks for the Orthodox space," in *Journal of Education, Culture and Society*, vol. 8, no. 1, Wrocław, 2018, pp. 145-150; Iuliu-Marius Morariu, "The relevance of humiliation and body pain in the spiritual autobiographies of Saint Teresa of Avila and Saint Silouan the Athonite," in *Studia Monastica*, LXI, no. 2, Barcelona, 2019, p. 409-415; Iuliu-Marius Morariu, "Educational aspects in the spiritual autobiography from the Orthodox space of the 19th and 20th centuries", in Ion Albușescu, Adriana-Denisa Manea, Iuliu-Marius Morariu, *Education, Religion, Family in Contemporary Society – Proceedings of the Conference*, Lambert Academic Publishing, Saarbrücken, 2017, pp. 113-123; Iuliu-Marius Morariu, "The Spiritual Autobiography in the Eastern space in the second half of the XIXth and XXth century", în rev. *Astra Salvensis – Supplement No. 1/2015 – "New Approaches in Contemporary Theology"*, Salva, 2015, pp. 166-174; Iuliu-Marius Morariu, "Aspects of political theology in the spiritual autobiographies of the Orthodox space? New potential keys of lecture," în *Astra Salvensis*, anul V, nr. 10, Salva, 2017, p. 129-133.

Ionel NECULA

Generațiile României moderne

Sub aspect teoretic ideea de generație a fost bine fundamentată de Mircea Vulcănescu în cuprinzătoarea sa dizertație din 1934, publicată în numărul 3-4 al efemerei reviste **Criterion**, ea însăși figurând ca o tribună a unei generații noi și plină de elan, ieșită direct sau indirect din seminariile lui Nae Ionescu. Sunt convins că oricine s-ar implica în această problemă va trebui să ia ca bază de pornire disponerea lui Mircea Vulcănescu, chiar dacă o va asezona și cu alte opinii și alte surse bibliografice.

Conceptul de generație În articolul apărut în revista **Criterion**, M. Vulcănescu, interesat să folosească, pentru definirea ideii de generație, toate elementele trebuincioase, inventariază nu mai puțin de șase determinații care concură la o definire completă, fără resturi și fără reziduuri neintrate în epistemologia definirii. Este vorba de elementele: biologic, sociologic, statistic, istoric, psihologic, cultural și politic și economic - toate la un loc concurând la configurarea unei anumite generații.

Privite din perspectivă statistică autorul delimitează pentru pentru istoria modernă a României 1821-1907... succesiunea a șapte generații, fiecare cu menirea și rolul ei în evoluția generală a României. Cum intervalul de afirmare a unei generații este de circa 30 de ani, autorul le denumește și le delimitează după sarcina istorică esențială asumată de fiecare în parte. Le menționăm și noi, deși cred că tabloul lor poate comporta mai multe discuții și îmbunătățiri epistemice.

1. Generația premergătorilor 1821-1848 (27 de ani), autohtonistă și îndreptată, cu precădere, împotriva influenței grecești, având ca vârf de afirmare Școala ardeleană, reformarea învățământului coordonată de Gh. Lazăr în Țara Românească și mișcare cărvunarilor în Moldova:

2. Generația pașoptistă 1848-1880 (32 de ani), dominată de prezența unor personalități de mare probitate intelectuală, majoritatea lor formați în mediul universitar francez care au adoptat pentru Principatele Române, modelul de evoluție galic. I-a avut ca stegari pe Kogălniceanu, Bălcescu, Ion Brăteanu, Avram Iancu Al.I. Cuza și mulți alții. Este generația care a realizat Unirea din 1859 și-a obținut deplina independență a României.

3. Generația junimistă 1880-1907 (27 de ani), în esență conservatoare dar cadastrată de intelectuali de excelență calitate, formați, cel mai adesea în Universitățile germane, care au înființat în România o prolifică mișcare culturală, compara-bilă, din multe puncte de vedere cu *Sturn und Drang*-ul alemanic I-a avut ca făclieri pe Maiorescu și pe cei din cadrul Junimii și-a decomplexat cultura românească față de ceea ce se procesa la nivel european. Influența acestei generații a crescut odată cu venirea Regelui Carol I și s-a remarcat prin critica severă a ideii formelor fără fond, promovată de generația anterioară. În cadrul acestei generații, Mircea Vulcănescu distinge două momente – unul ieșean, de factură culturală și altul bucu-reștean, preponderent politic. În același interval de timp, circumscris de generația junimistă, se înscrie și procesul menorandiștilor ardeleni, ca demers ce decurge direct din conștiința unității naționale a românilor din toate teritoriile românești.

4. Generația socială pe care Mircea Vulcănescu n-o circumscrie unui interval de timp determinat este marcată de răzcoalele țărănești din 1907 și de apropierea intelectualității de problemele satului românesc. Aflăte, mai mult sau mai puțin vizibil sub influența rusă, socialismul, poporanismul și chiar sămănătorismul, prin problemele sociale promovate, marchează liniile de sens ale acestei generații.

5. Generația de foc sau generația Unirii, îi cuprinde pe cei căzuți în Războiul Reîntregirii și pe cei care au supraviețuit acestui eveniment și-au consolidat și în plan cultural ceea ce se cucerise deja cu spada și anume dimensiunea europeană a etniei românești. Este generația cunoscutelor reviste **Gândirea**, **Ideia Europeană** și **a Vieții Românești**. Ea poate fi definită prin câteva cuvinte lămuritoare – realism, autohtonism, ortodoxism monarhism și estetism - patru principii care au angajat o întreagă pleiadă de intelectuali precum Goga, Blaga, Crainic, Pamfil Șeicaru, C. Rădulescu-Motru și pe marii esteticieni Ralea, Călinescu și Vianu.

6. Generația tânără, ultima din tabloul lui Mircea Vulcănescu, aflată în curs de edificare la vremea când autorul își publica eseul ar fi trebuit să-și asume trei misiuni și anume:

- Să asigure unitatea sufletească a românilor
- Să exprime în forme universale sufletul românesc, să configureze omul Românesc în caracteristicile lui esențiale, așa cum Tolstoi sau Dostoievski au configurat în operele lor identitatea omului rus, a mujicului și a izbelor din întinsa stepă rusească.
- Să pregătească țara pentru vremurile grele care vor veni. Era un fel de premoniție, dacă avem în vedere că el însuși va fi victima acestor vremuri grele anticipate de autor doar în câteva linii sumare.

Evident, nici una din aceste sarcini prevăzute de filosof nu vor fi asumate și îndeplinite de generația tânără, generația de după război. Mircea Vulcănescu scria toate aceste în 1934, când era greu de prevăzut cum se va derula istoria după instaurarea bolșevismului în Rusia. Va mai supraviețui încă două decenii și nu știm să fi mai revenit asupra subiectului început așa de promițător. Ceea ce denumea *Generația tânără*, ar fi trebuit să fie generația autorului și cred că avea toate șansele să devină liderul ei dacă istoria ar fi curs firesc, fără cunoscutele derapaje din normalitate. Chiar el, Mircea Vulcănescu s-a stins din viață la 28 octombrie 1952 în închisoarea Aiudului, ca victimă a *vremurilor grele* și ticăloșite abia anticipate de autor.

Acesta este eseul lui Mircea Vulcănescu – serios, riguros și bine structurat, dar nu ne putem reprimă curiozitatea unei întrebări: Oare cum și-ar fi continuat Mircea Vulcănescu disponerea, dacă Pronia ar fi fost mai generoasă cu el și i-ar fi hărăzit o altă soartă? Încercăm în rândurile ce urmează o prelungire a discursului din 1934, păstrând, firește,

(continuare în pag. 21)

o altă soartă? Încercăm în rândurile ce urmează o prelungire a discursului din 1934, păstrând, firește, cele șapte criterii postulate de autor. Ar fi disociat probabil, în cadrul realității de după război, ultimul război, o **generație ubu-iască** (1947-1964), când țara, sub conducerea lui Gheorghiu-Dej era colonizată de balșoiul vedcin de la Răsărit și de tătucul cu atribute aproape divine, când țara noastră s-a umplut de lagăre și toată intelectualitatea provenită din învățământul interbelic era considerată anticomunistă și aruncată prin închisori și colonii de muncă forțată, când în locul monarhiei a fost impusă republica, iar proprietatea a fost etatizată și, urmând experiența Rusiei bolșevice, s-au înființat și la noi colhozurile la sate.

A fost intervalul când domina proletcultismul agresiv, dogmatic și ignobil, când era prohibită orice logică, orice noimă, orice rațiune și totul se desfășura după prețioasele indicații ale ocupantului sovietic, iar represiunea, teroarea și tehnicile de exterminare erau experimentate în masă. Individul era integrat într-o colectivitate amorfă și anonimantă și nimic nu mai era lăsat, vorba lui Noica, în adevare.

Ar fi mai disociat, probabil, o **generație înșelată**, (1964-1989) când, după Declarația din 1964, se părea că se schimbă ceva, că ne-am asumat răspunderea de a nu mai asculta docil de poruncile moscovite și de a ne asuma o brumă de demnitate, cum nu era de conceput în intervalul anterior. În condițiile când închisorile erau golate de deținuții politici, când România trecea drept o țară neîncolonată, care și-a permis o independență relativă, prestigiul ei internațional, în Europa și în lume, căpăta o dimensiune neașteptată.

În intervalul circumscris de această generație a avut loc luarea puterii de către Ceaușescu- un dogmatic care a reușit să păcălească toată lumea. I-a păcălit pe români care, într-o ritmică accelerată a parcurs percepția de la omul providențial la dictatorul cel mai disprețuit, i-a păcălit pe ruși cu dogmatismul său opulent și-a păcălit Occidentul cu impresia de politician neînfeudat politic sovieticilor. Naționalismul său, afirmat fariseic și claxonat, era mai mult teatral, de paradă, dar lumea s-a lămurit mai târziu de acest adevăr, când deja era prea târziu. Totuși, în cadrul acestui interval România a cunoscut și o relativă prosperitate economică, a existat o viață economică dinamică și țara chiar conta în cadrul schimburilor economice internaționale. Transfăgărășanul, Canalul Dunărea-Marea Neagră, Metroul bucureștean, Palatul Parlamentului sunt construcții de importanță istorică și dau măsura unei perioade dinamice din devenirea românească.

Ar mai fi configurat apoi o **generație ratată**, obləduită de Iliescu și Petre Roman, dar continuată și în mandatele ulterioare, când țara a fost scoasă la meaz și vândută la bucată, nu pentru prețul meritat și pretins, ci pentru comisioanele convenite. Sub privirile acestei generații și cu complicitatea sindicatelor mituite și ipocrite, țara a fost devalizată și prejudiciată de industriei profitabile, iar jaful a dus la apariția baronilor care fac legea și în prezent și sfidează bunul simț. Nici o instituție n-a funcționat responsabil și cu simț patriotic în această interval de timp. Sub privirile SRI-lui, a Parchetului, a Poliției, a justiției s-au înstrăinat unități de producție profitabile, care puteau conserva ideea de putere economică a României, s-au golit munții de păduri, s-au vândut terenuri agricole, ce nu erau

de vândut și s-a diminuat spațiile verzi din marile orașe, pentru a fi destinate construcțiilor. Este intervalul marilor tunuri financiare - Microsoft, EARDS - rămase neelucidate și în prezent.

Asistăm la o corupție generalizată, acoperită politic de partide și de unii lideri politici, iar justiția se dovedește neputincioasă. În România n-a apărut încă un jurist curajos, care să aplice legea *cu mâinile curate*, totul e compromis, totul este supus compromisului iar la orizont nu se întrezărește nici o izbăvire.

Spectacolul este sumbru și descurajant și nu știm cât de astrigent ar fi devenit verbul lui Mircea Vulcănescu, de-ar fi prins aceste vremi. Sub pretextul democrației și a libertății de acțiune se fac afaceri veroase, în dauna statului român și voința politică de condamnare sau măcar de descurajare lipsește, când nu este, chiar ea, complicitară. Degeaba țara a fost binecuvântată cu păduri, cu petrol, cu gaze naturale că poporul nu se poate bucura de ele. Sigur, corupție există peste tot, inclusiv în Occidentul opulent, dar niciunde nu se manifestă așa de activ și în dauna avuției naționale, cum se întâmplă la noi, Diferența este că acolo instituțiile statului funcționează și oamenii legii își fac datoria. În Italia, bunăoară, când a trebuit neutralizată o clică de mafioți, fost bombardată o autostradă.

Nu trebuie să ne mirăm dacă pe fondul acestor jafuri nesancționate juridic vor apare mișcările extreme. Sunt deja semne că există cam peste tot și-au început să devină active.

Să sperăm că după această **generație ratată** și neputincioasă va apare o **generație recuperatorie**. Indignarea, consternarea au atins grade de ostentații și resentimente așa de tensionate, cunoaște un grad de generalitate atât de cuprinzător, că nu se poate să nu dea naștere la o mișcare atitudinală și politică sănătoasă și recuperatorie. Au apărut și la noi tineri serioși, specialiști cu studii temeinice, unii trecuți chiar prin marile Universități din Europa și de peste ocean care nu pot tolera neisprăviți cu diplome false, haretiste sau cumpărate de la Academia lui Gabriel Oprea. Măturoiul acestora îi va îndepărta din funcțiile nemeritate pe care le dețin și în locul lor vor promova oameni noi, cinstiți și cu demnitatea neumbrită și cu abilități neîndoielnice.

Constantin OANĂ

Dionisie Duma, in memoriam

Au trecut doi ani de când confratele nostru Dionisie Duma a plecat definitiv de la noi, în lumea celor o mie de neînțeleșuri, după un răstimp de 78 de ani de rătăcire pe pământ. Dar nu oricum a plecat, ci schimbat în „hainele de mire” ale cărților sale de poezie. Poetul, Hyperion, un trimis să-și ia mireasa și s-o ducă în lumea înaltelor înțeleșuri!

Lumea în care și-a dus crucea („acest veac”) a fost una a „îmbolnăvirii de urât”, a prigonirii sufletului de poet. Dar în ciuda acestui fapt ființele ca el sunt fericite deoarece „...nu-și doresc decât un bob lumină/ Ce-n diamante sacre îl prefac”, principiu activ ce se regăsește în prima dintre binecunoscutele Fericiri.

Ca o confirmare că adevăratul poet este și un profet stau versurile din poezia „Poeții” (vol. „Lângă liniștea inimii”, 2008): „Se-mbolnăvesc poeții de-acest veac/ Ce-i putrezit complet la rădăcină”. Sună precum în Eminescu: „Iar în lumea cea comună a visa e un pericol”.

Poet al nostalgiilor filonului teluric, al curgerii apelor D. D. este socotit ca fiind unul dintre ultimii barzi de factură strict clasică ai peisajului poetic din Țara-de-Jos. Nu poezia lui a reținut neapărat atenția, ci stofa lui de om care-și dorea din tot sufletul nemurirea, tânjea după pacea eternă pe care lumea, fie ea și aceea a scrisului, nu o poate da. De aici îi venea inspirația. Așa se și explică cum mai toți cei care îl auziseră pentru întâiași dată se strângeau în jurul lui să-l vadă mai îndeaproape.

Dionisie Duma a fost și un creștin practicant, având de duhovnic pe părintele Constantin Velicu de la biserica din Crivițeni. În desele noastre întâlniri, mai ales acasă la el, discutăm despre poezie, dar și despre credință, despre criză, despre nevoia de schimbare a mentalității, despre politică etc., unde consoarta lui, doamna Flori, intervenea la cotituri, ca un arbitru, când spiritele tindeau să se supraîncălzească. După plecarea lui a avut parte de toate pomenirile, cu ceremonial, pe care le cere cultul nostru creștin-ortodox, la care au participat atât frați de duh poetic cât și notabilități ale urbei. A plecat definitiv, dar a și rămas definitiv, în sufletul celor apropiați.

Cu dragoste de viață o spunem: Dumnezeu să-l odihnească, iar pe noi să ne lumineze!

POEȚII

Se-mbolnăvesc Poeții de năduf
În țara-n care nu pot să respire
Abandonați în hainele de mire
Ei nu-s crescuți cu miere și în puf!

Se-mbolnăvesc Poeții de-acest veac
Ce-i putrezit, complet, la rădăcină
Ei nu-și doresc decât un bob lumină
Ce-n diamante sacre îl prefac.

Se-mbolnăvesc Poeții de urât
Că nu mai au un loc al lor sub soare
Și nu se plâng de-i doare ori nu-i doare
Când trec cu spaima Timpului în gât.

Se-mbolnăvesc Poeții de Infern
În țara asta tristă-comedie
Ei supraviețuiesc prin Poezie
Și stau în sfera gândului etern.

Vă rog atunci: iertați-i pe Poeți
Dar asta nu ca o compătimire
Ei își duc Crucea-n hainele de mire
Și slavă întru Domnul că-i aveți !

Dionisie DUMA

Nichita STĂNESCU**Poem**

Spune-mi, dacă te-aș prinde-ntr-o zi
și ți-aș săruta talpa piciorului,
nu-i așa că ai șchiopăta puțin, după aceea,
de teamă să nu-mi strivești sărutul?...

Leoaică tânără iubirea

Leoaică tânără, iubirea
mi-a sărit în față.
Mă pândise-n încordare
mai demult.
Colții albi mi i-a înfipt în față,
m-a mușcat leoaica, azi, de față.
Și deodată-n jurul meu, natura
se făcu un cerc, de-a-dura,
când mai larg, când mai aproape,
ca o strângere de ape.
Și privirea-n sus țâșni,
curcubeu tăiat în două,
și auzul o-ntâlni
tocmai lângă ciorcârlii.

Mi-am dus mâna la sprânceană,
la tâmplă și la bărbie,
dar mâna nu le mai știe.
Și alunecă-n neștire
pe-un deșert în strălucire,
peste care trece-alene
o leoaică arămie
cu mișcările viclene,
încă-o vreme,
și-ncă-o vreme...

Nichita STĂNESCU

POEM

Uneori vorbesc în fața ta,
ca-naintea unui zid înalt, de piatră,
care se pierde leneș în nori.

Strig toate numele lucrurilor,
știute de mine vreodată.
Smulg secundele din oră
și le arăt, bătând
iar sub plăcuta înfățișare a tăcerii
mărturisesc destinul plantelor.

Zidul înalt, de piatră,
deschide un ochi mare, albastru
și-apoi îl închide.

Locul

Locul sentimentelor, vai,
este-n urechi
Locul sentimentelor, vai
este-n ochi
în nară, pe limbă.

Vaim locul sentimentelor
este-n urechi.

Ele dorm cum doarme
cercelul atârnat
Ele fug pe zgârnciul subțire,
ele se clăcă sub toba timpanului...
... locul sentimentelor, vai,
este-n urechi.

Numai locul sufletului
nu este niciunde.

Sufletul nu are loc.
Locul sufletului este niciunde
Urechea lui este
urechea nimănui.

Marian HOTCA

Traducere în limba latină

CARMEN

In facie tua plerumque loquor,
sicut loquor in facie muri alti, ab petra,
qui leniter in nebulis se perdit.

Omnes nomines rerum clamo,
scientes olim me.
Momenta ab hora detraho
et battendum, signo,
autem sub facie grata silentii
sortem planetorum confiteor.

Murus altus, ab petra,
oculum marem, caeruleum aperit
et postea claudit.

Locus

Locus sensuum, vae,
in aure est
Locus sensuum, vae,
in oculis est
in nara, per lingua est.

Locus sensum, vae,
in auribus est.

Dormiunt ii cum circellus dormit
suspensum
Per cartilaginem subtile fugiunt ii
et per coriton tympani collocant...
... locus sensuum, vae,
in auris est.

Locus spiriti tantum
nec aliubi est.

Spiritus locum non habet.
Locus spiriti aliubi est
Auris sua est
aurem nemini.

Nina SOROCEANU
(Rep. Moldova)

DESTINUL

Odată-am întrebat destinul:
Tu, de ce plângi atât de des?
Doar nu-i al tău, amar, blestemul;
Și drumul, nu tu l-ai ales?..

Destinul m-a privit în față
Cu ochii-i mari, senini și triști:
„O, dac-ai ști ce dor de viață
Mă reînvie, ca pe Crist!”.

PRONIE

Mereu ne pare scurtă viața,
Oricât de lungă-ar fi...
Ți-ai mai dori o clipă,
Ți-ai mai dori o zi
În care să încapă
Imensitatea toată
Și care să cuprindă
Lumea cea bună, blândă.

Și noul vis, ca boarea
În suflet să se nască –
Din nou să știi chemarea
Spre pronia cerească.

DE DRAGUL LUMII

Mi-ai dat, Doamne, ce-ai crezut
Că mi-a folosi mai mult:
Mi-ai dat inimă cu foc –
Să cred c-oi găsi noroc;
Mi-ai dat cântec la inimă –
Să uit de soarta haină;
Mi-ai dat și drag de pământ –
Să știu că-i ogorul sfânt...

Nu-ți cer, Doamne, altceva
Decât taina - dragostea.
Nu plâng, Doamne, că mi-i jele –
Plâng de dragul casei mele,
Plâng de dragul lumii toate –
De pace de-ar avea parte!

Născută la 23 februarie 1952 în s. Țepilova, raionul Soroca, Rep. Moldova. Licențiată a Universității de Stat din Moldova (a. 1974). Jurnalistă. A semnat articole și cu sub pseudonimul (Nina Slutu, Nina Postolache). Membră a Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova. A publicat plachetele de versuri *Timp abrupt*, *Dumnezeia*, *Catedrala* ș.a., eseuri, povestiri, nuvele; romanul *Iminent*. A primit numeroase premii și mențiuni literare. Prezentă cu versuri în antologii. Redactor de carte. Conducătoarea cenaclului „Prietenii muzelor”, Chișinău. A colaborat la publicațiile *Învățământul public*, *Făclia*, *Florile Dalbe*, *Orizont*, *Viața Basarabiei*, *Moldova*, *Femeia Moldovei*, *Tinerimea Moldovei*, *Bibliopolis* ș.a. Continuă să publice în *Literatura și arta*. Colaborează la Postul Radio Moldova, Vocea Basarabiei, Televiziunea Națională. Proza și versurile ei au fost traduse în mai multe limbi.

Marian HOTCA

cresc cuvintele grele în piatră

umbra păsărilor
ce poartă în cioc
cântecul întâmplării
dilată morțile întinse pe asfalt

imaginea mea ștearsă
cerșește un nou chip
necunoscut pentru lumină

dintr-un cuvânt în altul
traversez de-a curmezișul
posibila viață
ce se îmbulzește
în mine
cu toată depărtarea

curg

prin sângele vremii
ca o întâmplare nepăsătoare
a dimineții

mă vărs
într-o cicatrice aflată în derivă
ce se închide
într-un înțeles
numai de ea știut

lasă-mă să mai îngrop
cuvinte goale
pentru jocurile
crengilor sterpe
unde
umbrele în formă de cruce
mișcă
pietrele-sfinx
din rugăciune

aici lumina se cerne

numai cu colțul ochiului
pentru a vedea
deșertul
ce îngroapă ultimul vis

umbrele se spală de păcate
doar pe ascuns
alungindu-se până dispar
în caldarâmul mirării

se prelinge o nouă zi
fără capăt
unde
cuvintele abia ieșite din scoarțe
foșnesc
sângerând
prin memorie

totul începe să doară
strigătul cimentat în ecou
dă un contur incomod
orizontului închipuit din retină

Tănase DĂNĂILĂ

Movilenii de Sus - satul copilăriei și adolescenței mele – de Emil Motovelea

Ferice de oamenii care s-au născut la sat. Ei au un loc, o mătă la care să se întorcă cu gândul - spunea undeva poeta Ana Blandiana. Ferice de dascălul Emil Motovelea, spunem noi. Satul în care s-a născut nu a trebuit să-i aștepte întorcerea. El l-a luat cu sine și i-a găsit culcuș bun în sufletul și gândul său fiindu-i dulce povară și dulce mângâiere.

Dar cine este autorul acestei savuroase și emoționante descrieri a satului său? Iată cum se prezintă, sumar, mult prea sumar, sfios și modest: *Sunt un octogenar din Movilenii de Sus (jud. Galați), unde mi-am petrecut copilăria și adolescența. Vârsta octogenară o aveau până acum numai alții. Era treaba lor. Acum o am și eu. Cum se poate?* Se poate domnule profesor pentru că un gânditor contemporan cu Iisus, Seneca, trebuia să dea un sens reflecției sale: *Cu momentul în care ne naștem, timpul începe să ne ia viața înapoi.* Cu alte cuvinte, cu fiecare respirație noi murim câte puțin. Important e să ne justificăm fiecare respirație. Iar dv. ați făcut-o cu preaplin. Cuvintele eternizate din cartea pe care o lăsați urmașilor nu au fost doar scrise: au fost trăite.

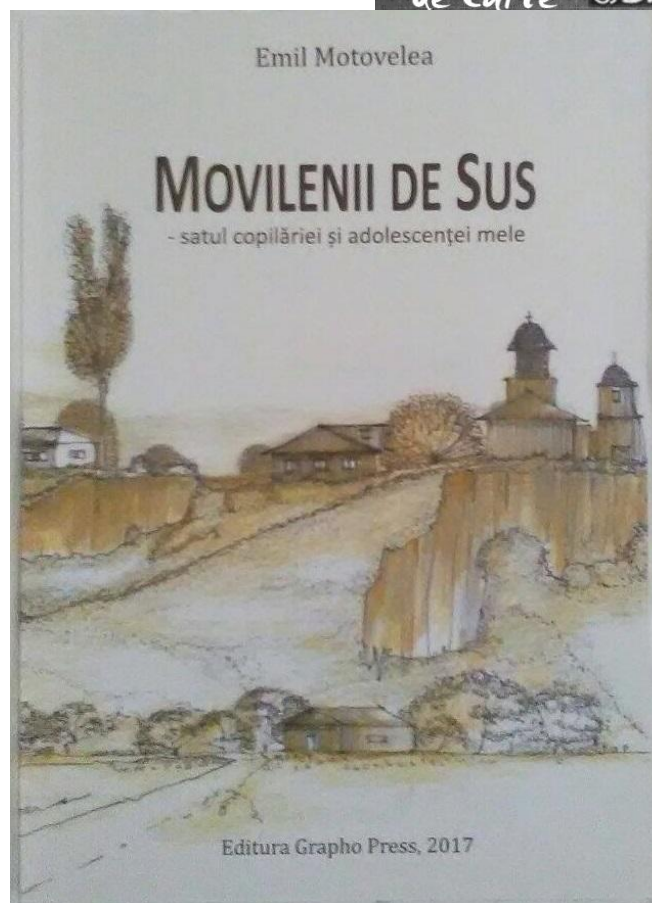
Movilenii de Sus poate fi considerată și ca o monografie a satului dar și ca o monografie a sufletului oamenilor care l-au viețuit.

Autorul Emil Motovelea, tenace explorator pe culoarele memoriei ne prezintă aproape vizual pelicula unor emoționante introspecții generate de nevoia interioară a regăsirii timpului consumat. Cartea, a cărui principal erou este autorul este un ecran pe care sunt procesate imaginile trecutului reafiat.

Găsim în ea trista copilărie și adolescența autorului trăite sub vălmășia vremurilor aflate sub semnul mistuitor al dragostei de carte și instrucție, al apetitului accentuat pentru studiu în școli și autodidact.

Ele reprezintă însă un interes extins dincolo de eu-l autorului privity în contextul timpului, al relațiilor interumane, în contextul istoric social-politic. Navigator pe valurile istoriei autorul e un introspectiv ce nu ignoră lumea din afară ci căutându-se pe sine în esența evenimentelor trăite și nu se limitează în redarea de stări subiective. Emoții și reacții sufletești reînviolate sunt puse în relație cu tot ceea ce se petrecuse în afara existenței sale ca individ social, cu întâmplările și personajele din mediul în care evoluase în timp.

Descrierea până la detaliu a locurilor, istoricului, tradițiilor și cutumelor moștenite genetic, pătrunderea în zonele abisale din ființa oamenilor ce alcătuiesc

comunitatea, starea de spirit social, politic, religios fac din această importantă lucrare alcătuită cu acribie un reper pentru generațiile actuale și viitoare și un izvor la care să se regăsească dând mâna cu trecutul. Pentru că, așa cum adevăr grăiește autorul, *Nu ne putem desprinde de noi înșine cum nu ne putem desprinde de umbra noastră.*

Și mai spune autorul, ca o justificare sfioasă și ca o speranță a acestei sfinte osteneți a condiției sale de cărturar: *Poate, peste ani, s-or găsi unii fii ai acestor locuri care să fie curioși să afle câte ceva despre oamenii din Movilenii de Sus din generațiile trecute.*

Sigur că se vor găsi pentru că un om fără trecut și fără un loc în care să se întorcă cu gândul e ca o frunză căzută din copac. Iar o frunză căzută din copac, nu devine liberă ci, devine singură.

Lucrarea monografică *Movilenii de Sus* a apărut cum mărturisește autorul la îndemnul și cu binecuvântarea preotului Chirvase Stelian de la parohia din localitate și cu susținerea afectivă și logistică a doamnei Alina Mardar. Cinste lor!

Pentru că întotdeauna preotul satului și dascălul au fost făclieri care au alungat întunericul și au adus oamenii pe calea cea bună, plăcută Domnului. Și nu credem că este nepotrivit să spunem că ar putea fi așezată sub icoană în fiecare casă din Movilenii în care oamenii se vor regăsi când se vor căuta pe ei înșiși..

Ioan Romeo ROȘIANU

Carte despre fața nevăzută a Maramureșului
Alec Portase - „Potecă spre Maramureș”, Ed.
Iulius, Baia Mare

Mă încapățânez să spun că Maramureșul nu-i fain numai pentru că este un spațiu încă nedemitizat, încă nede-sacralizat. Maramureșul e un spațiu atrăgător nu numai pentru că-n sânul lui durează de secole sfintele biserici de lemn, sfințite cu banul văduvei și al orfanului de pe aceste locuri, dar și cu sudoarea nede-zmințiților români. La fel cum nu numai pentru conservarea bună a tradițiilor și obiceiurilor populare - nu întotdeauna în deplină concordanță cu tradițiile și obiceiurile lor creștine – este Maramureșul un adevărat leagăn de legendă.

Maramureșul și-a binemeritat renumele de unicat și din cauza istoriei scrisă-n aceste locuri cu arma și pieptul gol al apărătorului de țară.

Maramureșenii de azi sunt os de descălecători de țară, sunt urmașii celor care au dat noblețe mineritului încă din cele mai vechi timpuri și care-au scos la lumina zilei, alături de metale prețioase sau neferoase inestimabilele flori de mină.

Maramureșul n-are cinstire numai pentru că meșterii lui în lemn, au scos din trunchiul falnicilor copaci bijuterii și opere de artă, sau pentru că-n sufletul lui se află Cimitirul Vesel din Săpânța, un alt unicat pe harta lumii.

Maramureșul nu e vizitat numai pentru că și aici comuniștii au vrut să-l păteze oglinda limpede în vremi prin Închisoarea de la Sighet și prin cimitirul plin cu eroi din același oraș.

Maramureșul e loc de pelerinaj și pentru sfintele sale mănăstiri, liant între lume și Dumnezeu care-atât de mult s-a milostivit de aceste tărâmurii.

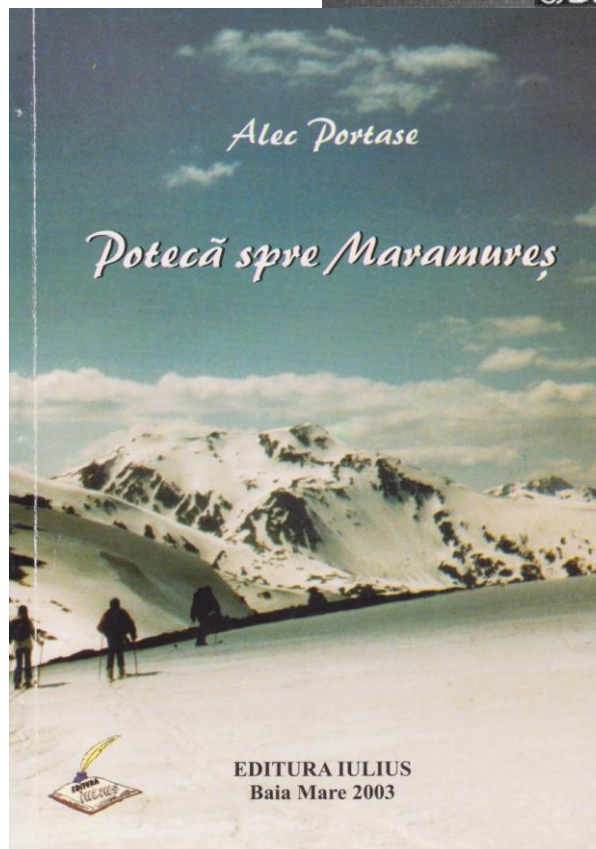
Maramureșul atrage și prin stațiunile sale, prin așezările măreț înălțate la poalele sau pe pantele munților care împung cerul.

Maramureșul mai atrage și prin rarismul său peisaj, prin munții prin care-a hălăduit Pinteza Viteazu și haiducii lui, pe poteci și cărări numai de ei știute.

Despre toate aceste taine scrie în această carte Alec Portase, despre tărâmurile de pe care parcă se aude cel mai bine glasul pământului.

În această carte sunt adunate tainele Maramureșului și este arătată fața mai puțin văzută și știută a unei zone pe care amprenta lui Dumnezeu nu va putea fi niciodată ștersă.

Prezenta carte se constituie într-un adevărat manual de geografie al unei zone despre care toată lumea vorbește cu majuscule, dar pe care numai cei cu adevărat aleși o știu a o străbate, descoperi, înțelege și nemuri.

(urmare din pag. 13)

nostru! - îi întinse reportofonul, așteptând cu un zâmbet răspunsul deja cunoscut.

-E egalitate. Jocul s-a terminat la egalitate. - Navian primise ceea ce voia.

-Nimănui nu-i place un stalemate! Să vedem ce am decis pentru cazul de egalitate, Cez!

-Despre ce vorbești? N-am decis nimic, ceea ce înseamnă că situația nu se schimbă. Până la finalul zilei vreau să-mi plătești!

-Ai să afli că nu chiar așa stau lucrurile! Poate vrei să verifici înregistrarea!

Cezar înghiți în sec, după care lumina revelației îl lovi puternic și își aminti unde greșise. Scoase iute telefonul și porni înregistrarea:

“Dacă eu câștig, o să-mi plătești dublu banii pe care mi-i datorezi. Asta înseamnă 300.”

“De acord. Dar, dacă nu, atunci o să-ți re-tragi acuzația asupra mea, admitând că nu sunt eu cel care te-a jefuit. Asta înseamnă 0 datorie și îmi păstrez poziția de organizator în FUN.”

“Bine!”

Se făcu liniște. Cezar era perplex, abia putând să-și miște ochii dinaintea ecranului. Toate limbile ceasornicului său încremeniseră. O bătălie pierdută și una care nu a putut fi câștigată erau două lucruri cât se poate de diferite. Sunetul clopoțelului se prăvăli peste urechile tuturor. Martin căzu rezemat de perete, dând frâu liber unui râset de îndată ce clopoțelul încetă să mai sune.

Ionel NECULA

Cocuța Conachi și descendenții săi într-o perspectivă europeană

La încetarea ei din viață (20 februarie 1870) Cocuța Conachi lăsa moștenire un cont burdușit în băncile europene rezultat din vânzarea unor moșii moștenite de la bătrânul logofătul-poet și și două serii de urmași, rezultați din cele două căsătorii - cu caimacanul Nicolae Vogoride și cu principele Emmanuel Ruspoli.

Am dezvoltat acest subiect în cartea noastră (*Cocuța Conachi - vestală la tâmpla țării*, Ed, Studis, Iași, 20200), dar revenim și în aceste rânduri, măcar fugos și schematic, pentru a dispune de întregul tablou al descendenților rămași de la fata lui Conachi.

Din căsătoria cu Nicolae Vogoride au rezultat:

1. Constantin Vogoride-Conache 1849 – se știe nimic despre el. Probabil a decedat repede, înainte de a ajunge la maturitate
2. Emmanuel N. Vogoride-Conachi n. 10 aprilie 1847- d. 19 august 1935
3. Maria N. Vogoride-Conachi n. 1851 – d. 1931
- 4 Lucia Vogoride-Conachi n. 1855 – d. 1939

Din căsătoria cu Emmanuele Ruspoli au rezultat alți 5 descendenți:

1. Eugenio Ruspoli, născut la Țigănești la 6 ianuarie 1866 și decedat la 14 decembrie 1893 în Somalia
2. Mario Ruspoli, născut la 16 octombrie 1867 la Țigănești și decedat la Florența la 16 ianuarie 1963. O longevitate matusalemică. A trăit 96 de ani.
3. Ecaterina Ruspoli născută în 1869 și decedată în 1915
4. Margherita Ruspoli născută la 7 februarie 1870, decedat la 5 iunie 1870, după 4 luni de viață. La 13 zile după nașterea Margheritei, Cocuța Conachi a încetat din viață, ceea ce a alimentat ideea că ar fi o relație de cauzalitate între moartea mamei și ultima născută. La acea dată Cocuța avea, totuși 42 de ani,

Puțină cronologie. Era evident că după discreditarea definitivă a ideii separatiste urmărită cu insistență de caimacanul Vogoride, după compromiterea lui prin publicarea corespondenței sale secrete la 8 august 1857 în publicație emigrației valahe din Bruxelles și după eșecul mariajului cu fata logofătului Conachi, pe fostul caimacan nu-l mai lega nimic de țara unde ocupase, o vreme, prima funcție în stat. Ar trebui totuși reținut faptul că deși mariajul celor doi scârția de multă vreme, că cei doi soți trăiau mai mult despărțiți, Cocuța n-a cerut niciodată desfacerea juridică a căsătoriei. Rămas fără nici o demnitate, Nicolae Vogoride se retrage la Paris unde și moare la puțin timp după unire, la 12 aprilie 1863 la vârsta de 45 de ani, într-un hotel din capitala Franței, unde supraviețuia anonim și uitat de lume.

Cocuța a avut decența să respecte termenul de un an de văduvie, cum cere tradiția creștinească și abia la 4 iunie 1864 se recăsătorește la Torino cu Emanuelle Ruspoli, la acea dată aghiotantul regelui Victor Emanuel al II-lea al Piemontului și începe o nouă viață. Totuși, în acest interval de un an și două luni dă naștere unui nou urmaș, pe Constantin, născut la Țigănești la 14 ianuarie 1865 la Roma (după alte surse la Țigănești) are o paternitate incertă. Frații și surorile din spița Vogoride îl recunosc totuși ca frate de

mamă și-i constituie partea de moștenire, din averea lăsată de mama lor, dar asta se va întâmpla numai după lungi procese de partaj, de stabilire a identității și cu angajarea unor repute case de avocatură din Italia și din Principatele Unite. Nici nu se putea altfel, pentru că la acea dată abia ce se uscase cerneala pe actul de căsătorie cu Ruspoli, (trecuse doar șapte luni de la ceremonia noii însoțiri) ceea ce înseamnă că fusese conceput înainte de a contracta noua căsătorie cu Ruspoli, dar nu putea proveni nici din relația cu vechiul soț (Nicolae Vogoride) care decedase cu aproape doi ani înainte. Să notăm totuși că nici el, (Vogoride) nici Cocuța nu solicitase vreodată divorțul. Dintr-un comentariu asupra dezbaterii procesuale privind identitatea acestui nou descendent al Cocuței, publicat în revista **Dreptul** (nr.30 din mai-iunie 1902) aflăm că la naștere a fost înregistrat sub numele Costache Negri, probabil, întrucât el îl declarase la registrul de stare civilă. Îndiferent dacă nașterea s-a petrecut la Țigănești sau la Roma, Negri era cel mai apropiat de problemele Cocuței și, nu-i de mirare să se fi implicat chiar și în probleme de stare civilă. Ulterior, după ce Constantin a ajuns la vârsta majoratului, își va clarifica identitatea și va fi recunoscut, fără probleme de ceilalți frați din linia Vogoride, deși unii istorici îl includ și în linia descendenților Ruspoli. O, suspiciune totuși a rămas, mai ales pentru cei dispuși la diverse răutăți.

Avergura europeană a descendenților din linia Ruspoli. Am scris câte ceva despre destinul descendenților Cocuței, rezultați din cele două mariaje, dar cum reeditarea cărții lui Dimitrie Ghica Comănești, **O expediție română în Africa**, apărută la Editura Polirom în 2016, aduce informații noi, în special despre descendenții din ramura Ruspoli, revenim și noi asupra subiectului. Din relatarea lui Dimitrie Ghica Comănești aflăm că primul fiu al Cocuței, rezultat din căsătoria cu Principele Ruspoli, Eugenio a condus prima expediție italiană de explorare, de fapt de colonizare a Africii Orientale. Sub presiunea lui conducerea somaleză a semnat convenția prin care accepta protectoratul Italiei. A fost o expediție de succes, dar el, conducătorul misiunii, nu s-a putut bucura prea mult pentru că la scurtă vreme de la acest eveniment, la 14 decembrie 1893, cu puțin înainte de a împlini 27 de ani, a fost ucis de un elefant furios. A fost înmormântat în Somalia *alături de monumentul sultanului musulman Lugh*. Ulterior autoritățile italiene i-au reconsiderat misiunea de premergător al operei de expansiune italiană în Africa și i-au înno-bilat mormântul cu o frumoasă coloană de marmoră lucrată în Italia.

Informații noi aflăm și despre ceilalți descendenți rezultați din căsătoria cu Ruspoli. Mario, bunăoară a făcut carieră diplomatică și-a fost ministru plenipotențiar al Italiei la Bruxelles. A fost căsătorit cu Palma de Talleyrand, nepoata fostului ministru de externe francez din timpul lui Napoleon Bonaparte. A avut mai mulți urmași, dar mai important a fost Carlo-Maurizio Ruspoli, ginere al marelui industriaș Gioacchino Voli, conte di Misurata, cel ce l-a sprijinit

(continuare în pag. 28)

pe Musolini în vremea când Italia era aliata Germaniei lui Hitler.

Nu este lipsită de interes nici viața și arborescența Ecaterinei Ruspoli care a devenit soția contelui francez Joseph-Albert de la Forest Divone. Purta numele mamei sale, ceea ce a generat unele confuzii, printre analiști. Fiica ei, Clara (Claire de la Forest Divonne) a fost căsătorită cu Vladimir Mavrocordat, urmaș al lui Constantin Brâncoveanu, fiul diplomatului Edgar Mavrocordat. Din această căsătorie a rezultat, cum mă informează C.D. Zeletin într-o scrisoare, Alexandru Mavrocordat, șeful a ceea ce am putea numi Saga Mavrocordaților

Cât privește pe soțul Cocuței, Emanuelle Ruspoli, acesta se va căsători după decesul Cocuței mai întâi cu principesa Caracciolo, apoi după moartea ei neașteptată cu o milionară amerecană, Iosephine Curtis, cu care a avut o altă serie de urmași, amplificând și mai mult dimensiunea europeană și chiar mapamondică a familiei Ruspoli.

Sper ca atunci când voi primi bibliografia completă a familiei Ruspoli să întregesc această dispunere ocazională cu alte informații prețioase, care să confirme **aver-gura europeană** a acestei familii.

(urmare din pag. 15)

poetul, „tras pe a vremii roată”, intervine corectiv, supus chinuitorului travaliu scriptic: „Un spin în inimă mereu îmi coace,/ a auzit, scumpetea de ființă,/ Că arta se naște din suferință”. Tandru, troienit în iluzii, hoinărind în împărăția „conviețuirii fericite”, aflând în dragoste „marea bogăție”, poetul – împărțit între două lumi – ar vrea să su-prime clipa care, inevitabil, va veni: „Amurgul amâne-se sine die!” Auzind „veșnicia cum sună”, se refugiază în augusta lumină a celestelor înălțimi, urzind – într-un „Univers mai acătării” – „povești solomonite” (v. *Sonet cu invitație*).

În clipele de cumpănă, depresiv, troienit de regrete, constatând că toate „sunt în accelerat declin” (v. *Sonetul despărțirii*) cheamă Forța Divină; și reînvie „o lume ce-a trăit odinioară”, atenuând amprenta dramatică. Privește în jur „cu ochi de îndrăgostit”, ieșind din sinele tulburat, asaltat de „ploaia ispitelor”. Sau îngână un cântec de dor, recapitulând „clipele parfumate” ori *miresmele celeste* (titlul unui volum din 2013), când firea se copilărește. În fond, necurmatul balans „între vis și abis”, convocând, pe de o parte, iubiri ancestrale și conștientizând, pe de altă parte, cu luciditate (catifelată) spectrul finitudinii, definește coerent atmosfera acestui volum, tras în matrița sonetului. Trăgând și noi linii, vom conchide că infatigabilul Mihai Mercicaru, crezând cu tărie în poezie, credincios formulei clasice, se simte bine în cămașa de forță a sonetului, dovedindu-se un poet rafinat, cu un simț rar al construcției, cu o mare limpezime a expresiei.

Dan VÎȚĂ

Îmi ții mâinile cum pe Moise glasul lui Elohim Elohai

Îmi ții mâinile cum pe Moise glasul lui Elohim Elohai care ieșea din foc hieratic și fonetic-luminos când ele, mâinile, vin și văd de-aproape rugul orbitor și locul sfânt și glasul care vorbește din rai

și tu strălucești și nu te mistui ca focul roditor și eu îmi ascund fața-n mâini de dumnezeiescul grai și umblu desculț și sângele meu e întocmai cum piața din Magdala de parcă-n zbor

au trecut și-au răsturnat tarabele cu rodii, în alai, nuntașii îngerii de prin Canaa Galileii și-n fiecare fior coboară zorii cum turmele de oi ale lui Ietro și tu ai

glasul ars, și cum se-aude jarul, și cum eu mă-nfior când Elohim Elohai vorbește tocmai când îmi lași mâinile să se apropie încet, încetișor...

Mónika TÓTH

Buzele tale

buzele tale
au gust de poezie,
de șampanie
și de puțină veșnicie

Pierdere

Te-am pierdut și pe tine.
Unde ești?
Pământul va înghiți strigătul meu
către tine.

Autoportret

când se naște
o furnică
primul ei
țipăt
sunt eu

Autoportret 1

...port cămașa albastră a cerului
un țipăt de lalele am în suflet
ce însângerează covorul meu gri....

Primăvara

florile primăverii
mai frumoase ca oricând
parfumând inima mea

Lucia PĂTRAȘCU

Cu Eminescu în suflet

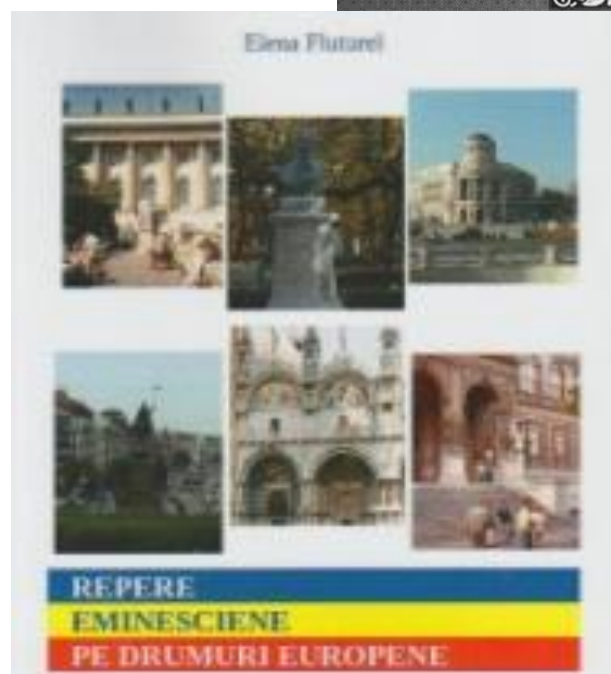
ELENA FLUTUREL - REPERE EMINESCIENE PE DRUMURI EUROPENE (*jurnal de călătorie*)

Volumul „*Repere eminesciene pe drumuri europene*”, semnat de scriitoarea Elena Flutur, 250 pagini, Editura *Princeps Multimedia*, Iași, 2018, aduce în fața cititorilor noutatea întâlnirii cu poetul Mihai Eminescu, în ipostaza unor călători, despărțiți de o mare distanță în timp, poetul și autoarea volumului, care și-au împărtășit bucuria vizitării aceluiași popasuri europene. Este interesantă căutarea amintirii poetului în memoria unei cititoare fervente, descoperirea urmelor poetului pe drumuri europene demult colindate și apoi unirea lor în paginile unui volum special, spre împodobirea sufletească a celor ce vor poposi în paginile sale.

Un volum întocmit sub convenția a treizeci de subtitluri, dintre care douăzeci și opt punctează fără greș un popas, o întâlnire a amintirilor, o revelație și încă două, numite Anexa, dintre care una prezintă, sub denumirea „Prinț al slovelor străbune”, Imnul Cenuclului Literar școlar „Luceafărul” cu versuri semnate de poetul Vasile Flutur și muzica adaptată de profesoara Elena Flutur, iar cea de a doua anexă, „*Ecouri eminesciene*”, cuprinde mărturii, gânduri, scurte madrigaluri semnate de aproximativ cincizeci de nume de elită din literatura română.

Începutul se face, desigur, cu primul pas prin prezentarea locurilor pe care le-a vizitat poetul Mihai Eminescu (Ipotești, Botoșani, Putna, Blaj, Sibiu, Brașov, București, Constanța, Craiova, Iași, Cernăuți, Viena, Berlin), așa cum le enumeră autoarea volumului (pag. 13), arătând spre luare aminte și lista de locurile unde tronează nemuritor bustul poetului, precum și instituțiile (școli, librării, biblioteci), ce se pot considera onorate a purta numele său, asociații culturale, evenimente ce sărbătoresc nașterea poetului sau comemorează trecerea lui în lumea stelelor. În acest mod ajung până la cititor aceste informații folositoare, pentru ca acesta să plece apoi prin paginile volumului, împreună cu autoarea, pe durata a două săptămâni, în călătoria memorabilă, ce are un traseu bine stabilit: Iași, Oradea, Budapesta, Viena, Praga, Viena, Graz, Udine, Veneția, Padova, Bologna, Florența, Pisa, Roma, Ravena, Veneția, Trieste, Ljubljana, Maribor, Budapesta, Oradea, Iași.

Interesantă este îmbinarea armonioasă prin care descrierea parcursului se vrea să fie și rămâne un itinerar eminescian, la care se adaugă alte note despre oameni și locuri (precum Blăgești în care poposise odată Nică a lui Ion al Petrei, Pașcanii lui Sadoveanu și ai lui Constantin Ciopraga), astfel continuând periplusul acestui autocar plin cu oameni visători, *autocarierii*, porniți să celțuiască cu privirile lor lacome și încărcate de mândrie trecerea marelui poet, stăpânul unor „*eterni luceferi*”, cum numea Alexandru Vlașu creațiile poetului nepereche. Înșuși marele poet a fost

un iscoditor de lumi, încercând să afle cum țara lui este cu siguranță parte din universul acesta.

Să te apropii de opera și viața lui Mihai Eminescu este curaj, îndrăzneală sau admirație totală. Și, iată, o călătorie în care profesoara și scriitoarea Elena Flutur se duce cu gând de revalorizare a poetului și, la urma urmei, de împărtășire din comora urmelor lăsate de pasul marelui poet, se duce „*parcă urmând șirul de slove, ce-a (sale) gânduri semănară*”, cum spunea Alexandru Vlașu. Este povestea unei călătorii. Câte cărți de călătorie și mai vechi, și mai noi nu au apărut în literatura noastră (vezi și Mioara Bahna!), dar acum este altceva. O altfel de călătorie, o călătorie inițiată prin care autoarea vede în locurile pe care le parcurge frumusețea înconjurătoare, măreția clădirilor, iar cu ochii minții intuiește și recunoaște mai ales privirea admirativă a poetului, ce, venită din lumea coșurilor de fum ale căsuțelor de la Ipotești, va fi poposit mirată pe crenelurile impozante ale palatelor neschimbate de atâția ani și ani.

Am putea considera acest volum o frumoasă întocmire a unei cărți de călătorie, ca un jurnal meticolos creionat, o neașteptată lecție de geografie, o simplă lecție de istorie, o binevenită lecție de cultură despre aceste locuri cu primumotoarele drumuri europene, pe care autoarea ne conduce pașii cu blândețe și înțelepciune. Și doar atât, dacă firul ce străbate acest itinerar n-ar fi praful de stele lăsat de pașii poetului Mihai Eminescu, căutător de infinit și dăruitor de o neasemuită cunoaștere. Autoarea face o descriere amănunțită a locurilor, a faptelor, centrându-se pe tehnica observării pentru care dezvăluie abilități deosebite sedimentate de-a lungul altor călătorii poate, însă în mod cert dezvoltate în decursul carierei sale de dascăl la catedră. Mai presus de orice, volumul acesta este o imensă lecție de mândrie și iubire pentru cel care a fost și rămâne marele nostru poet. Dacă un poet francez, Paul Valéry, filozofa spunând că: „*Amintirile frumoase sunt biju-*

(continuare în pag. 30)

terii pierdute”, doamna Elena Flutur el consideră că: **„A- ceste bijuterii găsite / regăsite, dacă reușim să le con- vertim în pagini de carte, nu se vor pierde nicio- dată....”** (pag. 32).

Nu știu dacă imaginar, unind cu o linie toate locurile vizitate nu s-ar ivi semnul grafic al infinitului argintat de veșnicia poetului. Ar putea să fie așa, deoa- rece cu infinitul se împletește numele lui Mihai Eminescu. Și cu nemurirea! Și tocmai în anul sărbătoririi Cente- narului Marii Uniri scriitoarea Elena Flutur el publică acest volum special. O Unire pe care poetul a visat-o, a dorit-o și a justificat-o în versurile sale pline de patriotism. Pentru el Țara era „De la Nistru pân' la Tisa...” Pentru noi, Mihai Eminescu este familia noastră. El face parte din sufletul nostru, noi facem parte din sufletul său... Este o reciprocitate care ne onorează, ajutându-ne inima să se purifice în dragostea de țară, în recunoștința pentru eroii neamului și în prețuirea pentru oamenii aleși pe care acest popor i-a scos la lumină spre cunoașterea lor în lume și spre îndulcirea sufletului românesc.

Nu este puțin lucru să-l știi pe Eminescu din tot ceea ce ai învățat, ai auzit la diferite evenimente culturale, ori ai citit în diferite cărți de referință și să-l redescoperi pe **„drumuri europene”**. Iar atunci când autoarea aduce alături de numele poetului impresii, prieteni, întâmplări, evenimente, parcă pentru a ni-l rotunji cu noi și noi cercuri de viață pe trunchiul copacului său creator, cunoașterea noastră, a celor care iubesc versurile sale nemuritoare, se sfințește odată cu vremurile ce trebuie să ni-l păstreze neatins. El vine din *Eternitate* și *Posteritatea* îl va păstra nealterat ca pe *Lucafașul poeziei*. Este impresionant acest jurnal de călătorie, volumul **„Repere eminesciene pe drumuri europene”**, semnat de doamna **Elena Flu- turel**, care în nemăsurata sa generozitate *ostenește* pen- tru noi, cititorii, mărturisind cele văzute și publicându-le ca pe un dar în paginile ce ne așteaptă să le răsfoim. Îi mul- țumim!

C-ța ABĂLAȘEI-DONOSĂ

De vorbă cu norul ...

Ce este un strop, am întreat în lacrimi norul?

Norul mi-a răspuns:

Stropii sunt ploile neprevăzutului ce cad peste timp. Uneori sunt mult așteptați.

Alteori, oamenii se uită la cer ca ei să vină-n ploaie. Numai ploaia înțelege dorința pământului!

Șoaptele omului,

Cuprinsul și necuprinsul citit de noi printre stele.

Dar tu norule ce ești, am întreat din nou?

Sunt un strop refugiat sub geana cerului.

Pășesc uneori pe lângă razele de soare. Alteori, sărut Curcubeul îmbujorat și-i strivesc cu umbra, Culoarele fardate. Le împrăștii: de cum vin, așa sunt plecate!

Norule, trăsnetele cum se deșteaptă?

Stă la pândă, îmi răspunde norul îmbufnat.

Pocnește flămând și trece nevăzut.

Bate drumuri când în lat și când în lung,

Nu așteaptă un răspuns. El se lasă nepătruns

Într-un joc la noptilor. Acesta este trăznetul!

Norule, dar vântul ce este? Am întreat mirată!

Norul, îmi răspunde-n dată:

Vântul este o adunătură neștiutoare de multe;

Adună praf, împrăștie parfum de anotimp,

Zi și noapte se plimbă prin toate sentimentele.

Când este furios, vine dintr-o dată, pendulează tare...

Apoi, se lasă domol, ascultă și pleacă la culcare.

De visează frumos, mai dă o boare de adiere stearpă,
De visează urât, bate prelung și chipurile înțepă!

Acesta este vântul! Toate sunt la fel.

Ploile, vântul și trăznetul, fac din gândul omului, tumultul!

Toamnă arămie

S-a stins toamna arămie cu frunze de violet,

Crizanteme puse-n ramuri, ori mai strânse în buchet.

În tăcere dezbrăcată în oglindă să se vadă,

Plânge, plânge întristată, c-a pierdut din vlagă!

Stai tu toamnă nu pleca; acum de ce plângi?

Ceru-i vesel nu cerșește, soarelui razele lungi.

De vrei vremea să o schimbi, cu nori și cu ceață,

Lasă frunza gălbejită să o cos cu ață.

S-o privesc ca niciodată cum e colorată,

Iar de ploile cernite, cum e creponată.

Florile multe-s rămase, fără de culoare,

Altele, sunt mângâiate c-un parfum mai tare.

Peste ele, vrei nu vrei, cade norii greoi,

Din ei vine tăvăluc fulgii albi și moi!

Angela BURTEA

Despina

Natura-și suna podoaba în libertatea-i nedisimulată, aruncând pe poteci dalbe flori, și-și mătura-n vânt miresme proaspete de mărtișor, strigând lumii întregi: *lubiți-mă cumpătat și măsurăți-vă pașii ca și când v-ați privi continuu în oglindă, iar imaginea proiectată v-ar aduce câștig de cauză; nu-mi furați și nu-mi murdăriți podoaba, căci e tot ceea ce aveți mai de preț, iar nesocotința va aduce prejudiciu tuturora, mai ales urmașilor voștri, iar cine nu privește și-n perspectivă, trăiește amorț și periculos.*

La colțul casei, adie caisul lui Tase, vechi cizmar și singurul rămas din câți au fost, și-și pleacă crengile peste modestul său atelier, făcut din paiantă în urmă cu peste treizeci de ani, odată cu cele trei camere, în care-și duce traiul cu nevastă-sa, o blondă spălăcită, cu ochi mici, duși în fundul capului, cu picioare subțiri ca două lujere defoliate și lovite de copitele animalelor, ce cară după ele un trup disproporționat, cu șolduri mari și brațe lungi, bălăbănind în toate părțile, când merge, făcut parcă să respingă mai mult, decât să atragă.

Dar Tase nu face nazuri și-i zâmbește larg ori de câte ori îi apare în prag, întrebându-l dacă n-are cumva trebuință de ceva, ca el să nu-și piardă vremea ridicându-se din scaun din te miri ce. Grijuie peste măsură, Despina se mișcă de parcă tot fuge, cu privirea plecată de ai zice că a pierdut ceva și nu-ncetează a căuta, apare și dispere ca o nălucă, iar mâinile nu-i stau o clipă, trebăluiesc întruna, căci ziua trece la iuțeală, iar lucrul nu trebuie amânat.

Așa învățase de la mă-sa, să fie harnică și supusă, căci omul harnic și supus are cătare, chiar dacă nu-i "cadră" și de foame n-o să moară, ba mai mult, o să aibă și ceva pus deoparte. Se măritase cu Tase într-o doară, nici ea nu crezuse că va mânca zeci de saci de sare laolaltă cu el, fecior de neam bun, râvnit de mândrele din sat și împrejurimi, chipeș și bun meseriaș. Avea neveste pe alese, le făgăduia luna de pe cer și le crea speranțe, făcându-le să nu pună geană peste geană nopți întregi, iar el râdea în sine lui, căci muiere frumoasă pentru casă nu cuteza a gândi vreodată că va avea. Le privea cu drag și mi le gâdila pe toate părțile, le fura câte-o hârjoană, determinându-le să chicotească-n draci, iar el să-și vadă de-ale lui, apoi să se scuture ca un cocoș țanțoș și să dispară la iuțeală, de n-ai fi zis că-n locul acela a fost și el vreodată.

Și-ntr-o zi de joi, pe la amurg, când umbrele se joacă de-a v-ați ascuns prin frunzișul rar al toamnei, sentorcea Despina de la mătușă-sa, din satul vecin, ducând după sine un val de lână, numai bună de tors; mergea agale, de n-ai fi zis că se-ntunecă, cu capul în pământ, după cum îi era datul, tăcută, dar senină. Mult nu mai avea până să intre în sat, să fi fost vreo 500 de metri, când Tase o ajunse din urmă.

-Da' ce faci, Despină hăi, nu ți-e grea legătura aia, ești slabă ca vai de tine și te încumeți la așa drum?

Despina de-abia ridică privirea și răspunse răspicat:

-D-apoi, altă treabă n-ai, băiete, decât să-ți faci vorba cu fete ca mine, cată-ți de drum, eu am legea mea, nu ești tu de teapa mea!

Cum Tase nu era învățat cu astfel de răspunsuri, se opri în loc, o privi mai cu băgare de seamă și se gândi o clipă dacă se merită să lege mai departe vorba cu ea ori nu. Cum adică, el nu era de ea sau invers, ea nu era de el? Oricum ar fi luat-o în seara aia, ceva nu funcționa cum trebuia, simțea o chemare nebună, altfel decât până atunci, așa încât se așeză în fața Despinei, o sili să lase legătura jos, o apucă de umeri, o zgâlțâi ușor și-i spuse aspru:

-Nu calci tu prin fața mea și nici vorba să nu-mi întorci, căci dacă mă pun cu tine, teafără acasă n-ai să ajungi!

-Nu cu mine să te pui, Tase, ci cu mintea mea, și-atunci om mai vedea, încearcă numa'! zise ea, în timp ce mâinile ei vânjoase apucaseră valul de lână îl ridică în aer așezându-l pe umeri și porni la drum.

Ațâțat, Tase făcu un pas, dădu să mai spună ceva, după care se opri locului și-ngăimă: *Afurisită muiere, n-ai zice că e în stare de-așa ceva și parcă... nici așa urâtă nu este, cum îi merge vestea, mai bine s-o las în plata Domnului, vorba bătrânului meu, de ce să mă leg la cap singur, tocmai cu Despina?!... Și totuși... parcă nu-i atât de urâtă!*

Cu toată împotrivirea părinților, din seara aceea Tase nu și-a mai luat gândul de la Despina, până în ziua în care a făcut-o nevasta lui și de-atunci toată viața. Nu se-nșelase și asta îl satisfăcea, căci femeia lui avea ceva ce n-avusese niciuna până la ea, iar trupul ei, cu miros de busuioc, se unea cu mintea-i ageră și hârnicia-i excesivă și-mpreună au făcut din el bărbatul cel mai fericit.

-A-nflorit caisul, Tase, și-a-nceput a ninge din el, trece vremea! zise femeia, în timp ce se sprijini de tocul ușii, vârând o mână în sân, iar cealaltă la obraz.

Bărbatul ridică privirea spre femeia lui, lăsă botina din mână și zise:

-A-nflorit, Despină, și-o rodi după cum am rodit și noi, dar... ia vin' tu o țără lângă mine, căci vreme de lucru mai e, dar de iubit... mai rar!

Și-nvățase femeia, tot de la mă-sa, ca niciodată să nu-ntorcă spatele bărbatului său și singură nu va fi în veci.

-Știi tu, Pină, căci așa o dezmierda din când în când, iar ei tare mult îi plăcea și-așa îi afla pornirea, îți amintești tu seara aia... și-acum trăim o altă primăvară, iar caisul ne ninge și ninși ni-s anii noștri...

Femeia tăcu și se lăsă ușoară pe genunchii lui, iar el căuta de zor locul pe care ea-l încălzise și mai mult, de cum apăruse în prag.

O adiere de primăvară, și-ncă una, iar petalele albe ale caisului pătrundeau curioase prin ușa întredeschisă a cizmarului, făcându-se părtașe la clipele de iubire ale celor doi, iar aroma lor se amesteca provocator cu mirosul de busuioc.

...Nu-i frumos, ce-i frumos, ci-i frumos ce-mi place mie, iar când te-ntrebi de ce iubești, deja nu iubești!

Aurelia CHIRCU

Ultima cafea

Se opri nedumerită cu paharul de apă în mână. Nu mai știa câte linguri de cafea pusese în filtru. Era normal să fie răvășită după criza de dimineață, dar trebuia să-și revină. Și, oricum, nu era o tragedie dacă băutura ieșea prea tare, doar slabă să nu fi fost că n-ar fi ajutat-o.

Mălina vărsă la chiuvetă paharul și merse spre bufetul stacojiu unde căută din priviri zahărul. Nu-l găsi, dar nici nu se miră prea tare. Locuia de prea puțin timp acolo ca să cunoască rânduiala lucrurilor.

Deschise sertarul rabatabil al bufetului și, printre pachete de arome, sticlute cu esențe aromate, borcane cu condimente și o râșniță manuală pentru piper, lucruri care dovedeau că stăpâna casei este o gospodină, găsi și cutia cu zahăr. Nu știa sigur dacă existase o doamnă în casă sau chiar el își pregătea mâncarea, însă i-ar fi plăcut a doua variantă. Aruncă un ochi deasupra bufetului și constată că locul cutiei era sus, alături de alte două recipiente, probabil cu sare, respectiv orez.

Mă rog, ea așa folosea setul de borcănase colorate dăruit de mama ei și-i plăcea să vadă că și el le utiliza în același mod.

Se întrebă oare ce gust aveau prăjiturile lui.

Înlăturând capacul, Mălina găsi o linguriță de plastic înfiptă în zahărul tos ce umplea trei sferturi din recipient. O scoase și zâmbi văzând că e curată. Fostul ei iubit avea prostul obicei să bage lingurița udă de cafea în zahăr și să lase apoi, tacâmul aruncat pe masă sau în chiuvetă. Mălina simțea că turbează văzând grămăjoara din granule maronii. El se scuzase mereu că ar fi fost grăbit, dar ea nu-și amintea ca bărbatul să fi spălat vreodată lingurița sau să așeze zahărul înapoi pe raftul său.

În același sertar, ea observă câteva CD-uri. Le scoase și se uită la fiecare dintre ele, cu un surâs fin. Majoritatea erau de muzică clasică, care era și preferata ei. Se întrebă dacă ar fi fost vreo imprudență să asculte puțin Vivaldi, în surdină. Avea nevoie de un strop de relaxare, cât să se mai adune un pic.

Despărțirea de Virgil o lăsase goală pe interior. Nu știa ce trebuia să facă și nici de unde să înceapă. Dar acolo era bine, avea liniștea pe care o necesita ca să-și pună ordine în gânduri. Nu știa nici cât va sta în casa lui, fiindcă totul depindea de el.

Apăsă play și lăsă sonorul aproape de minim. Apoi, se întoarse la masă, unde își turnă cafea într-o cană portocalie, puse zahăr și amestecă. Oftă adânc și se răsuci spre bufet ca să asculte muzica.

Dar în clipa aceea, îngheță. În cadrul ușii deschise a bucătăriei era un bărbat înalt, brunet, cu ochi albaștri

care o privea curios. Nu voia să priceapă ce se întâmpla. Era apartamentul lui, într-adevăr, dar el nu avea ce să caute atunci acolo...

Își eliberă aerul din plămâni. Ochii i se măriră în orbite și respirația i se întetă. Simți cum picioarele i se înmoaie.

- Oh, nu... Iertare, n-am vrut să te sperii! spuse repede bărbatul.

Făcu doi pași spre ea, apoi se opri stânjenit.

- Dacă vrei să plec, plec, nicio supărare...

Ea reuși să-și domolească suflarea. Își umezi buzele înainte de a vorbi.

- De când stai acolo... în prag?

El zâmbi ca un copil care a făcut o șotie.

- De câteva minute. Să nu crezi că te spionez, nu asta a fost intenția mea. De fapt, nu am avut nicio intenție, adăugă el săltând din umeri.

Părea la fel de uimit ca și ea de această întâlnire.

- Dacă-mi permiți, trebuie să-ți fac o mărturisire.

Ea încuviință. O cuprinse un soi de amețală. Dar el continuă, spre uimirea ei:

- Ești foarte frumoasă. Eram sigur că o persoană cu o voce atât de plăcută, trebuie să aibă și un chip frumos. Și uite că nu m-am înșelat.

El se amuză. Ea îl privi uimită, nu și l-ar închipuit așa de copilăros, de deschis, mai ales că era trecut de anii adolescenței.

- Îmi auzai vocea?...

- Și cafeaua miroase apetisant. Mai că aș vrea să gust și eu, zâmbi el.

- Păi... Nu-i veni nimic clar în minte să răspundă, deci se opri. Nu trebuie să pleci, doar e casa ta.

- Ah, da! pufni el prefăcându-se surprins. Ai dreptate. Deci, pot să mai rămân?

Mălina încuviință și-și simți ochii umezindu-se.

Se așeză pe un taburet și-i făcu semn să vină lângă ea. El se apropie, cu aceeași stânjenală.

- Și, totuși, cum de ești aici?...

El tăcu. Mălina știa că nu întrebarea ei îi risipise buna-dispoziție.

- Nu voi sta mult...

Nu era o scuză. Un amestec de frustrare și furie se citea în vorbele sale. Era tânăr, prea tânăr ca să se limiteze la ce i se oferea atunci.

Ea își mușcă buzele și-și trase nasul ca un copil. Ar fi vrut să-l îmbrățișeze. Sufletele rănite se pot vindeca împreună.

- Spune-mi despre tine. El o privi sceptic. Te rog.

- Vrei să rămâi cu o amintire drăguță, nu? Știi deja tot e nevoie de știut. Și acum nici nu mai contează.

- Eu... Te înțeleg că ești supărat și vrei să găsești un vinovat...

- Taci. E absurd ce spui. Nu dau vina pe nimeni. Bine, dacă tot e un soi de *one life time meeting*, să ne cunoaștem cum se cade. Lucian Popa, zise și-i întinse mâna.

Ea ezită. Ridică o mână de pe cană și-l salută cu un zâmbet vag. Bărbatul încuviință. Își încrucișă brațele pe piept și se rezemă de chiuvetă.

- Mălina Moldoveanu.

- Da, i-am auzit pe colegii tăi numindu-te astfel. Probabil vrei să afli cum s-a întâmplat, continuă după

(continuare în pag. 31)

o pauză. Nu e nimic super mega extra, să știi. Un banal accident de motor cum ai văzut prin filme, cărți și altele de genul. Eram în anul trei în Facultatea de Arte și Design; cred că ai văzut deja caietele mele cu desene de pe biroul din dormitor. Ce să zic? M-am grăbit, am pierdut controlul motocicletei și aia a fost. Puteam să văd, să aud, dar nu și să comunic. Îți mulțumesc pentru săptămâna aceasta, spuse el cu zâmbet vag, a fost plăcut să te știu lângă mine. Oricum, îmi pare rău că încheiem în felul acesta...

Mălina tăcu. Orice ar fi spus era de prisos. El avusesse dreptate, nimic nu mai conta în prezent.

– Cu plăcere, răspunse într-un târziu.

– Tu? Te-ai despărțit de tipul acela...

– Da. Asta e. N-am noroc la bărbați.

Un timp tăcură amândoi privind pe geam. Începuse să ningă cu fulgi mici.

– Trebuie să plec, spuse Lucian, cu o urmă de regret.

– Da, și eu, tresări femeia. Să mă întorc la treburi.

El ieși în hol. Ea se ridică, puse cana goală în chiuvetă și ieși după el. Se opri o clipă în fața lui, îl privi cu drag și-i zâmbi. După asta, intră în dormitor.

Într-un pat se afla adevăratul Lucian. Era conectat la masca de oxigen, în aceeași poziție în care-l lăsase ea, când plecase să-și pregătească cafeaua. Dormea liniștit, dar nu avea să se mai trezească.

Celălalt Lucian, spiritul cu care discutase ea într-o spășit. Schimbară o privire întristată, apoi el merse spre fereastră tăcut.

– A fost așa cum se spune, ai fost primit cu brațele deschise și îndrumat?...

Nu primi răspuns. Se întoarse spre tânărul adormit, se aplecă și-i atinse ușor fruntea cu buzele ei. Apoi, scoase mobilul din buzunarul halatului alb și-și apelă colegii de la fundația pentru îngrijiri la domiciliu.

Se așeză pe un fotoliu, așteptând. Colegii ei vor sosi curând.

Oftă gândindu-se că trebuia să se plece acasă. Șederea ei acolo depinsese de viața lui, iar el nu mai era.

I se părea ciudat că-i vorbise în stadiul acela, dar o bucura că se întâmplase asta. Fusese un băiat bun, poate că s-ar fi înțeles de minune, dacă l-ar fi cunoscut înainte de accident.

Dar, cum îi spusese și lui Lucian, ea nu avea noroc la bărbați.

Ana Maria STUPARU

De dor

Mai cântă-mi de jale, de dor,
Și cântă-mi, că poate eu mor,
Că poate se stinge un soare,
Că poate lumina din noi iarăși moare..
Mai cântă-mi de jale, de dor,
Și cântă-mi, aici la izvor,
Că poate ce-i viu și frumos va apune,
Că poate dispăre din noi iar o lume..
Mai cântă-mi de jale, de dor,
Și pune-mi la suflet zăvor
Că poate suspinul lui se oprește
Și-nvie, și-apoi iar iubește.
Mai cântă-mi de jale, de dor,
Și-n cântecul tău sculptează-ntr-un nor
Chipul iubirii, transformă-l în zeu
Și fă, pentru noi, din el, apogeu.
Mai cântă-mi de jale, de dor,
Mai cântă-mi, și cântă cu spor
Că poate o viață avem și în zori
Vom cânta și-om zburda printre nori.
Mai cântă-mi de jale, de dor,
Mai cântă-mi, și cântă de zor
Căci lumina iar moare și timpul ne trece
Și seara se lasă tăcută și rece.

Cuvântul

E de-ajuns doar un cuvânt
Să vezi pe cineva plângând,
Să vezi cum chipu-i se-ntristează
Și nori de ploaie îl veghează.

E de-ajuns cuvântul să îl spui
Să știi că-nfigi cuțitu-n pieptul orișicui,
Să știi că sângerează iar zâmbind
Omul pe care toate-l dor, și toți îl mint.

Cuvântul este de-ajuns să îl rostești
S-auzi cum suflul orișicui strivești,
S-auzi cum iar îi podidește plânsul
Pe cei pe care i-ai strivit cu dânsul...

Cuvântul să-l rostești este de-ajuns
Să simți cum râsul tău se va preface-n plâns,
Să simți ce ei simțeau atunci când tu
Striveai în lacrimi și-n dureri cuvântul.

Timpul

Trecut-au anii, și cu ei
S-a dus deodată fericirea,
Mireasma florilor de tei;
Rămâne iar doar amintirea...

Trecut-au zile, și cu ele
A ruginit și codrul iar...
Din firul scurt al vieții mele
S-a dus încă un an...

Trecut-au zile, dar și ani,
Cu ei s-a dus și amintirea
Iar noi suntem niște hoinari
Ce caută etern iubirea...

Mihaela AVRAM

UNEORI

Uneori
întunericul
mă strânge.
Întorc capul
către Lumină.
Îți recunosc
privirea.
Și atunci spun...
„...în sfârșit
s-a făcut
Dimineață!”

ZBOR DE PESCĂRUȘ

Mai ții minte
acea dimineață
de vară
când te-am privit
iar zâmbetul tău
devenise
un zbor
de pescăruș?

PRIMĂVARĂ

Mă simt o floare
Crescând din pământul palmei tale
Într-o primăvară geroasă...
Ce bucurie
Să îți simt primăvara din suflet
Mutată în palmă...!

RESPIRAȚIE

Te respir, Primăvară...
prin flori căzând peste umeri,
când inima mea bate
timpul sfânt al Reînvierii.
Te respir, Primăvară...
prin roua căzută pe verdele crud,
când tălpile mele ard
de dorința atingerii tale.
Mă respiri, Primăvară...
prin ploaia căzută pe-obraz
când pomii cerșesc
încă un strop de iubire...
Mă respiri, Primăvară...
prin ghiociei prinși la ureche
când glasul tău șoptește
c-am început a-nflori.

Cum am putea trăi
fără o respirație a sufletului
ce își caută Primăvara,
prin treceri de anotimpuri...?

NOI

Ne ascundem de adevăr
Crezând că astfel,
Vom fi mai puternici peste timp
Și lume.

Aruncăm la gunoi sentimente
Crezând că astfel,
Vom câștiga mai mult curaj
Și putere.

Ne duelăm în priviri și gesturi
Crezând că astfel
Vom învinge cuvintele dintre noi
Și ceilalți.

Dar, fără adevăr și sentimente
Ascunse-n priviri și gesturi,
Viața nu ar fi oare
Un gol adânc de oameni?

CUM AR FI...?

Cum ar fi dacă
în loc de oameni
am fi flori
răsărind din pământ,
cu verde întins
spre lumină
și petale-nsetate
de ploaie?

Cum ar fi dacă
în loc de oameni
am fi râuri
izvorâte din stânci,
cu umbre ascunse
între munți
și albastrul purtat
către mare?

Cum ar fi dacă
în loc de flori și de râuri
am fi oameni
crescuți din iubire
cu genunchi arcuiți
spre pământ
și inimi bătând
pe sub pleoape?

Dar mai ales,
cum ar fi dacă
în fiecare om
s-ar naște acum
Dumnezeu?...

Ioan Romeo ROȘIANU

Scrisoare despre desfrâu și sfințenie

lubito, astăzi Dumnezeu n-a fost acasă când m-am dus la el

voiam să-mi dea înapoi minutele orele zilele săptămânile lunile anii de rugăciune

am trăit degeaba ani în smerenie ținând cont de conveniențele lumii

când eu mâncam amintiri și mă hrăneam cu iluzii deșarte în blocul vecin cineva se bucura că porumbeii iubiți i-am hrănit și-au scăpat de nemoarte

de după licurici se vedea lumina în noapte

cu arcușul blândeții și degetele înțelepciunii să mângâi strunele sufletului am vrut

oamenii ruginesc de când lumea din cauza ploii timpului timpul ploios cere îmbrățișări îndelungi

ce nu știi tu și nu ți-am spus niciodată

pentru tine am fost hoț de buzunare pe o plajă de nudiști.

(Mai știi când ți-am spus că bătrânețea începe atunci când nici măcar nu mai poți visa la ce poți face?)

Așa a fost, lubito a fost prima duminică când m-am îndoit că mă privește cineva din cer

pe Dumnezeu îl durea în pulă de copiii nenăscuți

habar n-avea de dramele celor care se rugau pentru el

habar n-avea de minciuna propovăduită-ntră rugă

de măcuțe rămase gravide în mănăstiri

episcopi care mă condamnau pe mine pentru că ți-am văzut sânii și coapsa în curtea bisericii

salivau când o sugeau și nu puteam să le spun că le place

(Mai știi când am rugat să-mi torni în venă vinul vechi de iubire cu care-am vrut să mă-mbăt de tine?)

Asa a fost, lubito când am zâmbit frumos când lumea m-a vorbit de rău

ca nimeni să n-o creadă m-a condamnat la iubire pe viață zâmbește-ți dimineața-n gânduri ți-am zis

a fost prima duminică în care m-am îndoit că mă mai privește cineva din cer

cu gândul și cu sufletul am ajuns mereu unde nu am putut ajunge cu pasul

de la o vreme am băgat de seamă că se face repede târziu în această viață

ca să nu am parte de liniștea dorită am plecat din lumea plină de zgomote

ca să-mi pot auzi până la urmă inima cum bate pe un pat de spital.

(Mai știi când ți-am spus că Dumnezeu n-a făcut lumea dacă s-a îndoit de ea?)

Așa a fost, lubito și ca să am parte de liniștea dorită am plecat departe de lumea plină de zgomote

lumea din jurul meu a vrut atunci să-mi distrugă prezentul din zi –

unde ești, Dumnezeule la ceas de noapte și zi? –
așa a fost când le-am dat speranțe celor din jur
i-am ținut de mână ca să treacă puntea neputinței lor
de multe ori am fost răul pe care nu l-am vrut în loc de binele dorit

mi-e foame de mine așa de mult încât te rog

să-mi tai viața în felii cât mai subțiri

când am fost bolnav te-am rugat să-mi fii medicament și nu ai vrut

dacă Albă-ca-zăpada ar fi citit Biblia nu s-ar fi lăsat păcălită cu mărul

sufletul meu este plin de stele căzătoare și iluzii de viață

atunci ți-am amintit că atunci când mi-a plouat în viață și mi-a fost frig am rămas drept și desculț.

(Mai știi că atunci când am văzut înserarea amândoi era doar răsăritul unuia dintre noi?)

Așa a fost, lubito când de nicăieri spre niciunde păsări de ziuă vorbeau despre nimicul din mine și zi

așa a fost, lubito când te-am rugat să vii de departe spre nicăieri

așa a fost, lubito când te-am rugat să pleci de aici spre oriunde acum.

Scrisoare despre dimineața cu viață și moarte în ea

IUBITO, când m-am trezit în această dimineață cineva murea undeva-n lume altcineva se năștea

alții făceau dragoste se țineau de mână prin parc

mâncau semințe la meci sau se sărutau în sala de cinematograf

stampe vechi amintiri prăfuite mă trăgeau de mâneca sufletului

tresăream la nimic numai vântul se ghemuia după ceasul pustiu

printre frunzele încremenite pe ram numai mierla copilăriei se mai strecura

în aerul apăsător auzeam pașii morții apropiindu-se pe vârfuri

mergea pe poante ca să mă surprindă cu ochii deschiși să rămân așa fixând cerul la care n-am ajuns niciodată cu mâna.

(Mai știi când ți-am spus că țin în mine câte-un vers pentru fiecare respirație a ta?)

Așa a fost, lubito și am pictat cuvinte toată ziua în crucea amiezii

dar pe pânza privirii mele numai chipul tău rămânea așa a fost și dincolo de mine murea speranța de-a fi

dincolo de mâine e chiar numai speranța, lubita mea de când am înțeles asta tăcerea mea a împlinit ani

buni de singurătate

de la porumbeii știuți am împrumutat visul că pot zbura le dădeam mâncare pe balcon și visul creștea îmi

dădeau onorul cu aripa dreaptă

și-n liniștea grea a crescut ca un blestem regretul și jalea.

(Mai știi că îmbrățișându-te ultima dată am plecat cu mulajul trupului tău în mâini?)

Așa a fost, lubito și din marginea zării Fata Morgana a

(continuare în pag. 34)

vieții mele moartea dansa lasciv
era frumoasă, lubito avea trupul tău mlădios și sânii la fel
de obraznici
visam s-o sărut pe coapsa stângă și să sărut umbra
sânului stâng
visam să-mi scriu povestea trecerii mele prin lume pe
pântecul ei și acesta să rodească de dor
visam, lubito dar moartea abia m-a mai lăsat să termin
poemul acesta de scris.
(Mai știi că atunci când ne-am sărutat ultima dată mi-ai
otrăvit sufletul?)
Așa a fost, lubito când am vrut să mă spânzur de trecut
din prezent nici măcar amintiri nu am putut aduna și naște
am vrut să mă sinucid în viitor dar se terminase săpunul și
funia era prea scurtă
gloanțe nu mai erau pistolul era la amanet și nimeni nu
voia să stea cu moartea la masă
nu aveam cumpărători pentru oferta de moarte făcută
dar nici tu nu mai erai răsăritul în care renăștea mereu
speranța.

Scrisoare despre trădarea lui Dumnezeu și vremea aproape

Lubito, Dumnezeul tău a uitat de mult unde stau
și de aia mi se întâmplă toate acestea acum
când ai plecat și-ai uitat umbra-n odaia plină cu tablouri și
cărți
mă bântui ca un demon când umbli goală prin visele mele
desculțe
iar de când am început să-mi întâlnesc prietenii la farma-
cie
mi-am dat seama că am îmbătrânit și eu un pic
în jurul meu s-au scumpit toate numai oamenii s-au ieftinit
în pas galopant
mi-am ascultat mereu inima și mi-am pierdut imediat min-
țile
mi-am ascultat de minte și mi-am pierdut imediat sufletul.

(Mai știi când te-am întrebat dacă mă pot numi familist
pentru că mă culc cu femeii măritate?)

Așa a fost, lubito și sunt supărat pe Dumnezeu că îngă-
duie războiul și jalea
prea multă suferință am avut și trăit în singura viață avută
prea multă prea multă
când ai plecat din viața mea l-ai luat pe Dumnezeul cel
bun

Dumnezeul pe care mi l-ai lăsat e cel rău versiunea la preț
reduc a celui în care-am crezut când eram mic în biserica
joasă

Dumnezeul acesta râde când copii nebotezați mor
se bucură când femeile își înșeală bărbații cu bărbații altor
femie înșelate
se distrează când lumea minte și aplaudă accidente de
circulație de tren sau avion.

(Mai știi când și-am spus că unele apusuri arată că unele
sfârșitul chiar pot fi frumoase?)

Așa a fost, lubito și mi se face greață de atâta falsă sfințe-
nie
am văzut biserici mai pline de păcătoși decât în clubul în
care gagicile goale dansau pe mese

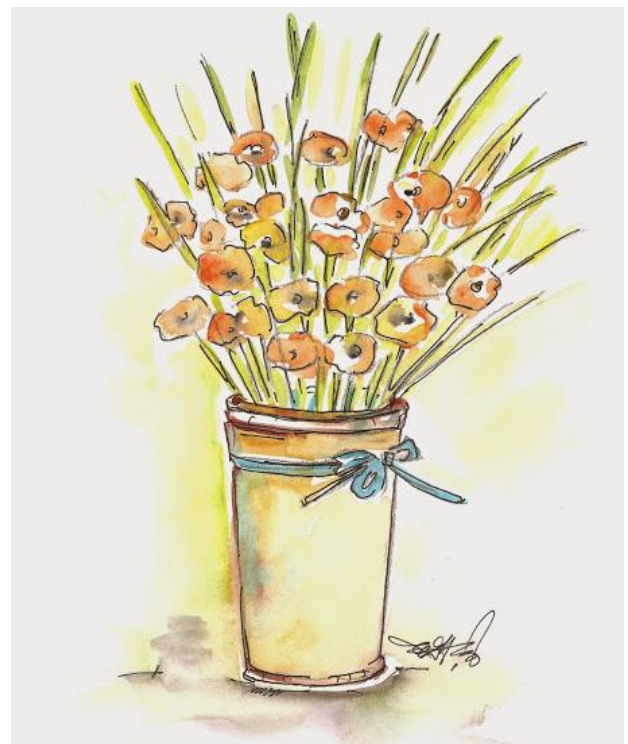
acolo fierbea pasiunea erecția era-n floare și mus-
tea dragostea
în biserici se îngrămădește prostia și gândurile
goale dau năvală pe rând
îl sfințim pe Ștefan cel Mare pentru că a avut multe
neveste și că a ucis
îi cităm în Biblie pe David și pe Solomon și am vrea
și noi să avem o mie de neveste ca ei
ei au ucis ca să ia nevasta altuia și noi n-avem voie
să îi vedem măcar decolteul acum femeii altuia
episcopul de Huși o sugea cu gura plină și ne
dădea nouă lecții de moralitate apoi
călugărița aceea a născut doi copii după ce s-a
rugat o noapte întreagă la pulă
călugărul acela a ucis făcând în miezul vilei exor-
cism
numai eu, lubito numai eu îmi pot bea paharul cu
viață până la fund.

(Mai știi că eu nu mă duc mereu unde îmi spune
inima, dar că mereu îmi iau inima unde mă duc?)

Așa a fost, lubito și ce nu știi tu e că trecutul nu ne
definește
el a fost doar o lecție nu o ultimă sentință
oamenii ruginesc de când lumea din cauza ploii
timpului
singura legătură între cer și pământ este ploaia
acum

Dumnezeul tău face nudism pe nori risipiți și-l doare
în cur de durerile lumii
așa de puternic a fost când a făcut lumea că a
trebuit să se odihnească apoi
a regretat faptele după ce l-a făcut pe om scrie în
Biblie

la fel și eu regret că m-am legat la ochi și că mi-am
lăsat inima să vadă.

Ion TRANCĂU

TRIPLA PLEDOARIE PENTRU CITIT

ZĂBAVA CETITULUI - Lucia PĂTRAȘCU

Zăbava cetitului, pe care o cultivă neconștient scriitoarea brăileană Lucia Pătrașcu, provine ancestral, de la unul dintre cronicarii noștri umaniști cu un destin inclement și tragic, Miron Costin. Dacă acest veritabil martir al literaturii române propăvăduia modalitatea ontologică a lecturii permanente și persistente, ca și condiție a existenței omului *sub vremi*, antecesorul lui, Grigore Ureche, credea cu fermitate că nu este *scriitorire de lucruri deșarte*, evidențind responsabilitatea celui care scrie, față de contemporaneitate și posteritate.

Scriitoarea Lucia Pătrașcu a izbutit să convertească, prin vocația unor *lecturi fidele* personalizate, amintind de cele teoretizate și aplicate programatic de Pompiliu Marcea, *zăbava cetitului*, într-un comentariu literar exersat cu modestie, sinceritate, onestitate și amabilitate față de toate categoriile de autori, mai ales contemporani, de nivel local sau interjudețean, chiar național și, uneori, universal sau intercontinental, fără a ignora criteriul estetic suprem pentru evaluarea critică a personalității și operei acestora.

Actuala și recenta carte cu titlul **Zăbava cetitului** *Eu citesc... Tu citești?...*, apărută la Editura Lucas din Brăila, anul 2019, 211 pagini, rezultate din patruzeci de recenzii literare, printre care numai trei sunt consacrate, surprinzător în contextul cărții, realistului clasic francez Honoré de Balzac și lui Eduard Claudiu Brăileanu, traducătorul capodoperelor din *Comedia umană* balzaciană, *Moș Goriot* și *Verișoara Bette*. Întâmpinat cu elogii judicioase este și volumul *Ca un cântec de speranță / Comme un chant d'esperance* al scriitorului francez interbelic și postbelic Jean d'Ormesson, 1925-2017, cu traducerea prozatorului inginer, Mihail Ciobotea. În bibliografia facultativă și selectivă a lecturilor și comentariilor *respectuoase* (Adrian Marino) și *libere* (Gabriel Dimisianu), alt brăilean celebru prin relevanța criticii literare post belice și post decembriste, după, cronologic, Perpessicius, Lucia Pătrașcu include *volumul de poeme* cu titlul *Polen de depărtare*, semnat de poetul Henry Luque Muñoz, sud-american din *Bogotá, Columbia*, 1944-2005, ilustrat în traducere românească de hispanistul universitar Andrei Ionescu la Editura Univers din București, din anul 2001. Lucia Pătrașcu ne oferă comentarii critice echilibrate, cu acribia și acuratețea lectorului veritabil, care ne prezintă minuțios mesajul și stilul artistic de nivel universal, cu *Polen de depărtare / Polen de lejanía*, adus pe meridianele spațiului literar românesc de *cele trei părți în care a fost structurat volumul de poeme* ale columbianului Henry Luque Muñoz. Extinse și aprofundate monografic, în forme alerte și comprehensibile, asemenea comentarii exegetice și critice pot constitui secțiuni literare bine determinate și independente prin volume compacte cu glosă de literatură universală.

Toate recenziile inspirate de cărțile unor scriitori / scriitoare mai mult ori mai puțin cunoscuți / cunoscute,

membri sau nemembri ai Uniunii Scriitorilor din România, dovedesc generozitatea, devoțiunea și tenacitatea cu care Lucia Pătrașcu se pronunță cu altruism autentic și se afirmă astfel remarcabil, cu modestie, în peisajul publicistic și editorial de azi, la nivel județean, interjudețean și național. Alfabetic, cu imboldul scriitoarei Lucia Pătrașcu citez din catalogul scriitoricesc, un act neoficial, dar pe care-l pot autentifica numai harul și talentul acestor nume de poeți, prozatori, dramaturgi, publiciști, esești, critici și istorici literari *în devenire*, traducători: *Cezarina Adamescu, Liliana Albu, Dumitru Anghel, Sibiana Mirrela Antoche, George Apostoiu, Valentina Balaban, Lazăr Bobi, Eduard Claudiu Brăileanu, Angela Burttea, ... Ion Gociu, ... Emilian Marcu, Rodica Rodean* ș.a. m. d., inclusiv *Ion Trancău și Marioara Vișan*.

P.S. Lucia Pătrașcu are vocația lecturii, comentariului și editării cărților. Expunerea de motive pentru care au apărut volumele sale **Întâlnire cu o carte** și **Dansul cărților** explicitează: *...toată viața am citit cărți semnate de autori cunoscuți sau numai începători (...). Ce-ar fi o carte necitită, rămasă (...). nepăsării timpului? Încerc numai o părere de cititor (...). Am luat obiceiul de a scrie câte ceva despre cărțile pe care le citesc. Întâlnirea cu o carte este / poate fi un volum de critică literară de întâmpinare, cu dorința de a apropia cartea de cititor (...), zăbavă de a apropia toată lumea.*

Victor MAROLA

În dialog cu Lidija DIMKOVSKA (Ljubljana, Slovenia)

Victor Marola: *Bine ați revenit în comunitatea iubitorilor de literatură din România, stimată doamnă Lidija Dimkovska.*

Lidija Dimkovska: Bine v-am găsit.

V.M.: *Cititorii revistei noastre doresc să relațiați câte ceva din etapele formării dumneavoastră în lumea fascinantă a literaturii. Când v-ați decis să porniți pe acest drum?*

L.D.: E o poveste destul de clasică: am fost la școala primară când am început să scriu primele versuri pe care prima dată le-a citit învățătoarea mea, Slobodanka Filipovska. A crezut în talentul meu și m-a motivat să trimit poeziile revistelor literare pentru copii. La școală, noi elevii din toată țara primeam revista pentru copii *Un prieten mic*, pe urmă *Vântuleț*, iar după clasa a V-a revista *Lumea noastră*. În acele periodice, pe lângă textele publicate de autori consacrați macedoneni și străini, au existat și rubrici pentru creativitatea copiilor: de multe ori aceste reviste au publicat poeziile mele. Învățătoarea mea și celelalte profesoare de limba macedoneană m-au motivat și dumnealor trimiteau poeziile mele la diferite concursuri, astfel că am primit și câteva premii pentru creații literare, fiind doar elevă. De obicei premiile erau în cărți, iar o dată trebuia să primesc și un radio mic (tranzistor) la baterii, spun că trebuia pentru că niciodată nu l-am primit: organizatorii tot timpul spuneau că îl trimit, dar nu l-au trimis, iar asta m-a necăjit foarte mult pentru că am promis bunilor mei la țară că o să le dau lor radioul, să aibă la ce asculta știri și muzica populară când lucrau la câmp. De atunci cumva am înțeles că și în lumea literară ca și în viața nu sunt toți oamenii buni. Când am crescut, pur și simplu am scris poezie mai departe, iar la vârsta de 33 de ani, am scris primul meu roman, *Camera ascunsă*, care în curând va fi publicat și în limba română. De atunci scriu atât poezie, cât și proză.

V.M.: *Care era atmosfera culturală în orașul unde ați urmat studiile universitare?*

L.D.: Am făcut studii de literatură comparată la Skopje, în orașul meu natal. Au fost anii foarte tulburi din punct de vedere istoric: Confederația yugoslavă s-a destrămat, au început războaiele din fosta Iugoslavie, generația mea, sau mai exact băieții născuți în anii '70 au fost ultimii soldați ai Armatei Iugoslave Naționale, deci au fost chiar atunci în stagiul militar concentrați și bineînțeles au fost peste tot prin câmpurile de război din Iugoslavia, volens-nolens. Țin minte că mamele lor din Macedonia s-au dus cu autobuze ca să îi caute și să-i ducă înapoi acasă. Unii dintre prietenii mei au reușit să fugă, cei care s-au întors au fost zăpăciți și oboșiți de tot ce au pățit. Din fericire, Macedonia n-a fost atinsă, ca țară, de războiul din Iugoslavia, am fost oază a păcii cum spunea primul președinte al Macedoniei independente, Kiro Gligorov. De aceea am putut să studiem normal și cumva să ne trăim tinerețea și viața cât se poate de normal, dacă o normalitate putea să existe în acel context politic. Macedonia a devenit o țară independentă în

Lidija Dimkovska

anul 1991, iar noi studenții ne străduiam să ajutăm la clădirea unei noi societăți democratice. Atmosfera culturală din acei ani a fost foarte bogată, se întâmplau multe lucruri, lecturi, concerte, Macedonia se deschidea tot mai mult către Vest, dar și către sine. În anul 1992, în acea atmosferă foarte interesantă am publicat cu un prieten de al meu prima carte de poezie *Prunci din Est*, care a luat premiul pentru debut. Au fost anii care m-au marcat fiindcă am fost martora unei istorii despre care nu credeam ca se va întâmpla vreodată, un război în spațiul în care puțin înainte a fost spațiul comun, tristețea după viețile pierdute în război (mai ales în Bosnia-Herțegovina) au marcat și literatura mea. După mulți ani, s-a născut romanul meu *O viață de rezervă*, recent tradus și publicat și în România.

V.M.: *Ca peste tot în lume, natura reprezintă o sursă de inspirație pentru poeții din Macedonia de Nord. Mă gândesc aici la culmile muntoase de o rară frumusețe din țara de origine, dar și de splendorile oferite de panorama Lacului Ohrid. Menționați numele unui poet macedonean, care a lăsat posterității poezii inspirate din acele locuri mirifice.*

L.D.: Da, natura a marcat poezia modernistă macedoneană foarte mult. Nu numai Ohrid, dar natura în general, cu mistica ei, cu spiritualitatea, dar și cu realitatea ei, suprapusă cu arhetipurile, momentele folclorice și identitatea macedoneană a fost prezentă mai ales în poezia generației mai în vârstă. Poetul macedonean Blaze Koneski a lăsat posterității poeme splendide inspirate nu numai din natura, dar mai ales din viața, existența și esența umanității. E poetul meu preferat macedonean.

V.M.: *Se știe că aromânii sau macedo-românii trăiesc de aproape două milenii în spațiul Balcanic (nordul și vestul Greciei, în anumite locuri din Albania, dar și în orașele din Macedonia: Bitola, Skopje). Ați întâlnit la concursuri sau festivaluri culturale scriitori aromâni din Macedonia de Nord?*

L.D.: Nu chiar. Ca poet îl cunosc numai pe Dimo Dimcev. Dar cultura macedoneană este foarte interesantă. De exemplu, frații aromâni Milton și Ianachi Manachi, pionerii cinematografului balcanic, au trăit în Bitola (Macedonia). Festivalul internațional de film, care poartă numele lor, se ține tot la Bitola. Ori

(continuare în pag. 39)

de câte ori m-am dus în orașelul Krusevo, unde trăia prietena mea de studenție cea mai bună, de multe ori am auzit aromână fiindcă acolo trăiesc cei mai mulți aromâni din Macedonia de Nord. Bineînțeles înainte să mă duc în România habar n-aveam de limba română și mi-a fost totalmente necunoscută. După ce am învățat limba română, am realizat că pot să înțeleg limba aromână, pot să citesc, iar de vorbit pot vorbi în limba română și să mă înțeleg bine cu un cetățean macedonean de etnie aromână. În Macedonia aromânii au preluat multe cuvinte macedonene, e un mix nemaipomenit de frumos în sens lingvistic. Înțeleg și istoromână fiindcă ea conține și cuvinte croate și slovene (explicabil prin procesul de aculturație).

V.M.: *Menționați, vă rog, trei prozatori din Macedonia, care au lăsat romane de referință în literatura din țara natală.*

L.D.: Numai trei? Absolut Slavko Janevski și Petre M. Andreevski, din cei decedați, și Olivera Nikolova, cea mai bună prozatoare macedoneană de toate timpurile, din fericire contemporană cu noi.

V.M.: *Ce roman scris de un autor macedonean vă vine imediat în minte? Îl puteți rezuma în 4-5 rânduri?*

L.D.: Mai multe, dar o să mă refer la romanul Oliverei Nikolova, *Păpușile Rosiței*, care în anul 2004 a luat premiul pentru cel mai bun volum în proză din spațiul macedonean. Este un roman istoric despre cele mai importante evenimente ale identității macedonene din ultimii douăzeci de ani ai secolului XIX. Protagonista Rosița, mută din cauza violului când era o fetiță, făcând păpuși din zdrențe în funcție de chipurile oamenilor, pe care îi întâlnește, comunică cu personalitățile masculine importante din istoria Macedoniei precum Goce Delchev, Marko Cepenkov, Grigor Prlicev etc. Este o cronică a timpului în care trăiește și în care femeia este prin definiție mută. Acest roman oglindește dorința femeilor după emancipare și egalitate.

V.M.: *În ce moment al vieții dumneavoastră v-ați întâlnit cu limba și literatura română?*

L.D.: Cred că în momentul care a fost destinat acestei întâlniri, în timpul potrivit la locul potrivit, ca să glumesc puțin. În anul 1995 am ajuns în România ca bursieră a statutului român pentru străini cu o bursă de șase luni, ca să învăț limba română. În loc de șase luni am rămas șapte ani deoarece am primit pe urma și bursa pentru doctorat. Între timp am deschis și lectoratul de limba și literatura macedoneană la Facultatea de Limbi și Literaturi străine la București. Întâlnirea mea cea mai intensă cu limba română s-a petrecut la Pitești, unde am învățat limba română, la Universitatea de acolo. Am început de la zero și zilnic făceam numai asta: 5-6 ore de cursuri în clasa pentru străini, pe urmă teme, învățare a cuvintelor, din fericire am întrebuințat dicționarele întocmite de Prof. dr. Mile Tomici, macedoneano-român și româno-macedonean. Am avut conversații cu studenții români și străini în limba română, plimbări prin oraș când citeam toate inscripțiile și reclamele pe care le vedeam, mă duceam la cinema, biserici, Casa de cultură, piață, oriunde se vorbea limba, ascultam și înghițeam cuvintele, tot mai mult îndrăgostindu-mă de limba română, și în aprox. 3-4 luni deja am învățat-o suficient ca să pot trece la lecturarea scrierilor din literatura română. Din acel moment nu au mai existat pași înapoi, limba română devenind a doua mea limbă, pe care o îndrăgeam, ca și pe cea maternă.

V.M.: *Ați susținut o teză de doctorat la Universitatea din București despre poezia lui Nichita Stănescu. Cum l-ați descoperit ca om și poet, atunci când îi citeați scrierile (poezii, reflecții, schițe, note de jurnal)?*

L.D.: Pe Nichita Stănescu l-am citit deja ca studentă, mai întâi în macedoneană, în splendida traducere a lui Tasko Sarov: Nichita Stănescu a luat premiul "Coroană de aur" la Festivalului Internațional de Poezie Serile poeziei din Struga în anul 1982. Atunci am avut 11 ani și, fiind copil, n-am avut prilejul să-l cunosc pe Nichita Stănescu. Însă, peste ani, am descoperit poezia lui în cartea tradusă de Tasko Sarov (un volum de poeme alese) și m-am îndrăgostit de poezia lui. Nu mă gândeam că va veni timpul când voi începe un doctorat cu o temă despre poetica lui Nichita Stănescu. Având posibilitatea (ca doctorandă la București) să citesc tot ce a scris în viața lui, cercetând și verificând toate scrierile lui, dar și tot ce s-a scris despre literatura lui, am realizat că în România s-a scris mai mult despre Nichita - omul decât despre textele pe care le-a scris. O nota emoțională și eseistă a fost prezentă chiar și în textele critice și de cercetare ale unor intelectuali mari din România. Aproape toate cercetările începeau cu fraza „L-am cunoscut pe Nichita Stănescu atunci și atunci”, sau „Am fost prieten cu Nichita...”. Interesant, nu-i așa pentru istoria literară? În lucrarea mea de doctorat am încercat să urmez un sistem metodologic, nu de manifestările omenești ale poetului, pe care nu am avut prilejul să-l cunosc personal. L-am descoperit în toată splendoarea poeziei lui, el a creat o lume paralelă poetică și reală, a făcut o revoluție în limbajul poetic, nu numai român, ci și european și universal. E unul din poezii mei preferați, în general.

V.M.: *Nichita era cunoscut și apreciat în rândul scriitorilor din fosta Iugoslavie. El a reprezentat un moment de cotitură în poezia românească (anticipat de Lucian Blaga), prin aceea că a scos în evidență valoarea metaforei în poeziile scriitorilor. Ce versuri v-au plăcut cel mai mult?*

L.D.: Iubesc totul ce a scris Nichita Stănescu, dar mai ales elegiile lui.

(continuare în pag. 40)

V.M.: Ce volume ați scris și tradus în ultimii ani de când locuiți în Slovenia?

L.D.: În Slovenia locuiesc din anul 2001 iar de atunci încolo am publicat următoarele cărți de poezie: *Nobel contra Nobel* (un titlu împrumutat cu mare emoție după cartea lui Laurențiu Ulici), *pH neutru pentru viață și moarte* și volumul *Negru pe alb*. Apoi romanele *Cameră ascunsă*, *O viață de rezervă* și *Non-Oui*, cartea de povestiri scurte *Când am plecat din Karl Liebknecht* și un *Jurnal american*. Pe lângă multe traduceri din literatura slovenă în limba macedoneană, am tradus cărți (din literatura română) de Ana Blandiana (în 2019 a primit Marele Premiu pentru poezie "Coroană de aur" la Festivalul de poezie de la Struga, același pe care l-a obținut și Nichita Stănescu în 1982 în 1980), Constantin Abăluță, Vasile Andru, Mihaela Miroiu, Denisa Duran, dar și texte din scrierile lui Mihai Eminescu, Lucian Blaga, Mircea Cărtărescu, Gellu Naum, Andra Rotaru, Robert Serban, Nora Iuga, Denisa Comănescu, Simona Popescu, Doina Ioanid, Ioan Es. Pop, Angela Marinescu, Daniel Bănuțescu, Lucian Vasilescu, Saviana Stănescu, Gelu Vlasin, Ioana Ieronim, Dan Coman, Ileana Mălăncioiu, Marin Sorescu, Aura Cristi, Tudor Arghezi, Svetlana Cârsteian, Andrei Bodiu, Ioana Nicolae, George Bacovia, Diana Iepure, Dumitru Chioru, Ruxandra Novac, Vasile Baghiu, Caius Dobrescu, Elena Vldăreanu, Ioan Flora, Linda Maria Baros, Marian Draghici, Miruna Vlada ș.a. Pe de altă parte, sunt foarte bucuroasă că și unele dintre cărțile mele au fost traduse și publicate în limba română, precum volumele de versuri *Meta-spânzurare* de meta-tei la Editura Vinea, București,

2001, distinsă cu Premiul „Poesis” la Zilele Poesis din Satu Mare, 2001, iar în 2012 Editura Tracus Arte din București a publicat volumul meu de poezii *Diferență*. Recent la Editura Casa Cărții de Știință din Cluj a apărut romanul meu *O viață de rezervă*, iar în lunile următoare la Editura Minerva din București va apărea romanul meu *Cameră ascunsă*, în care se vorbește și despre România, ambele fiind traduse din limba macedoneană de Octavian Blanchea.

V.M.: Vă mulțumim pentru răspunsurile deosebite și pentru „revenirea” dumneavoastră în peisajul literar din România, prin intermediul acestui interviu.

L.D. Și eu vă mulțumesc foarte mult! Gânduri frumoase transmit și eu cititorilor dragi din România!

1 februarie 2020, Liubljana

Adrian RACARU

Nu sunt eu

Nu sunt eu poetul
Eu sunt celălalt
Purtătorul lui
De dragoste ispititoare
Umil pot să vă spun
Cu toată iubirea mea
Neasemuită
Petru poezie
Nu sunt eu poetul
Eu sunt celălalt
Poetul este cel
Care mă tănuiește

Ivirea mea

Ivirea mea din anarhii începe să se zvânte
Lut ulceros al văii cuceritorilor cărunți
Care -n urări au plugărit în veacul dinainte
Cu-o traistă de colaci și-o pungă de bănuți

Pornirile de dor cu dor m-au privegheat
Și trepte mincinoase mi-au provocat arsuri
M-au fermecat cuprinderi și tot am fost plecat
Că ne-au brăzdat și hatul am îngropat trăsuri

Pe unde-am plugărit urările în veacul dinainte
Cu-o traistă de colaci și-o pungă de bănuți
Ivirea mea din anarhii începe să se zvânte
Lut clopotos al văii întrebărilor de punți

Vecia sub ropotul...

Vecia sub ropotul flămânelor dihanii
M-a treierat și amintirii i-am lăsat uium
Mă văd copil înscăunat pe tălpile de sânni
Și-n lunecări zăpada cum se face scrum

Înviforat profund de pătimiri bogate
Topeam ninsoarea cât să umfle-un râu
Mocneam și te pândeam cu târgurile toate
Pripit să te revolt cu mâna mea pe brâu

Vecia sub ropotul flămânelor dihanii
M-a ars în măcinat iubirii i-am rămas uium
Căci văd descălecând dorințele la denii
Și inimi din cădelniță unindu-se în fum.

Ion RĂILEANU DELANĂMOLOASA

Înainte de cina Cuvintelor

dor de Nichita

Nichita, iartă-mă că plâng
 Cu ochi nenătăng în prelungirea cuvintelor
 Tale folosite în disperare.
 Iartă-mă că în gând
 În vis nepăgân
 N-am venit să te știu necuvânt
 Ca o frază de vânt.
 Dar Nichita, îți spun "bună seara!"
 n-am venit la tine
 cu un răs pe limbă
 și o floare de cuvânt
 încercând să-ți descânt
 cuvântul din necuvânt.
 Iartă-mă că plâng
 Cu un ochi nătăng
 Cu un ochi de vorbă
 Plin de săgeți neterminate
 Cu care să ucizi
 Lacrima care vrea să plângă,
 Iartă-mă că-n ochiul nenătăng
 Plânge râsul atingând
 Aripa interioară
 Prin care mereu ai visat
 De visarea zbaterii de piatră.
 Nichita, cât de bucuros sunt
 Că am treptele limbii
 Prin care spun "te iubesc"
 Pe cuvintele tale.
 Nichita, cât de trist sunt
 Că treptele mele plâng
 Pe cuvintele tale.
 Nichita, cât de răs sunt
 Pentru că gura mea
 Nu poate înghiți gura ta
 Cu buze și cu dinți și cu aripi.
 Nichita, cât de vis sunt
 Pentru că, nu te-am putut
 Lua decât ca o pastilă
 Pentru lucru de răceală a sufletului.
 Nichita, cât de neplâns sunt
 Cu aripile tale
 Petale de facere
 Ce îndoiaie orice lumină.
 Dar, Nichita,
 Sunt bucuros
 Sunt trist, sunt răs, sunt vis,
 sunt neplâns
 pentru că tu, cu cuvântul tău
 folosit în disperarea de are
 m-ai făcut să fiu
 omul care să te mănânce
 la fiecare a lui cină cea de taină.

Deasupra noastră

Deasupra noastră plouă din belșug
 amestec ploaia cu lacrimile mele
 pentru că nu vreau să ți le dau
 să le bei crude
 Așa nu îmi vei simți suferința
 vei râde
 de belșugul ploii
 vei privi spre cerul
 ce îți udă pletele
 îți vei descoperi sânii
 să fie sărutați de soare.

Din durere

Din durere
 Ți-am presărat pe trup
 fire de nisip
 pe care să le sărut
 în fiecare clipă
 și nu le pot termina
 din cauza soarelui.
 Le voi respira
 să îți văd goliciunea
 Am să mă înghit
 voi urca apoi pe o frunză
 care să ajungă sub talpa ta
 pentru a-ți săruta inima.

Copil eram

Copil eram
 și culegeam aguridă
 cu ploaie cu tot
 se întoarce cerul
 și focul sărea la mijloc
 Salcia înaltă și tristă
 veghea de sub mal
 plângând oglinda Siretului
 Eu eram albastru statornic
 îmbrățișam valul
 care ajungea alene încins
 de durerea singurătății.

Raisa PLĂIEȘU
(Rep. Moldova)

MAMA

În orice sâmbătă mama coace pâine,
Pentru cei dragi, sperând că au să vină...
Vara trece pragul și iarna cea de mâine...
În altă țară-i fiica și dorul nu-i alină.

-Oare-i mai bună pâinea, acolo-n altă țară?
Și oameni-s mai buni decât în satul meu?...
Mereu se-ntreabă-n gând și inima o doare,
-O, Doamne, ce mă fac la bătrânețe eu?

Cineva i-a spus că fiica ei muncește,
Într-un oraș la casa unui stăpân bogat.
Mama mereu plânge și tot pătimește,
De ce nu-i scrie dânsa nici un cuvânt în sat?

Cu furca-n brâu a tors atâtea fuse,
Pentru zestrea fetei aici în casa mare,
Prosoapele brodate la locul lor sunt puse
De parcă-așteaptă toate-o sărbătoare...

Cu mâna tremurândă candela aprinde.
Și face rugă Domnului, fiica să se-ntoarcă...
Și-i trece-un gând anevoios prin minte:
„Of, dacă mor?... Și fiica n-o să dovedească?

Cine să mă-ngoape? Se gândește mama,
La-nmormântare rânduiei, cine să le facă?”
Atâtea ani trecut-au și-acuma își dă seama,
Uita-se despre-aceasta fiicei să-i vorbească.

Azi e sâmbătă și mama coace pâine,
Cu lacrimi frământă-aluatul dospit.
Nici veste de la fiica din lume nu mai vine.
De așteptare nucu-i uscat și pustiit.

RUGĂ PENTRU LIMBA ROMÂNĂ

Limbă Română, de ce tot de veacuri mereu pătimești,
Din Bucovina pân-la Tighina, din Chișinău
și pân-la București?
Limbă Română, de ce-n casa ta tu nu poți să vorbești?
Limbă Română, de ce toți
nu vor să poarte straietele latinești?

Limbă Română, strămoșii în luptă de dragul tău au suferit,
Vegheat-au Pământul, Țara și Neamul,
și Graiul tău neobosit.
Limbă Română, buciul tău din Carpați pân-la mare,
doini mereu.
Poetul azi moare, se naște o floare, se naște o Limbă,
de dorul tău.

Limbă Română, auzi clopotul tău cum bate în cer?!
Domnul te iartă, te binecuvântă pentru ziua de azi și de ieri.
El te sfințește, cu-agheasmă stropește pe creștetul tău.
Limbă Română, lângă icoană mă rog pentru tine și eu.

SCRIITORII NU SE-MPART...

Scriitorii nu se-mpart în mari și mici,
Domnul decide a operei lui soartă.
Pagina vieții o reînvii sau o strici...
De-o scrii, cuvântul tău să reziste-n timp prin carte.

Scriitorii nu se-mpart în săraci, bogați.
Grea e povara unora în editarea cărții...
Unii cu alții nu vor să mai fie frați.
Oprțiți-vă, nu mai continuați așa volanul sorții.

Scriitorii nu se-mpart în oratori și spectatori,
Lasă fiecare să spună ce îl doare.
Ascultați, poetul, cum cu arcușul lui de dor
Cum poezia lui încearcă să cânte la vioară.

Scriitorii nu se-mpart în judecăți, invidii.
Căci prea sărac ori prea bogat le-o fi destinul lor...
"Cina cea de Taină" – să fie Limba, Cartea,
Din aste două pâini să-mpartă tuturor.

Scriitorii nu se-mpart în monumente, premii,
Orgoliul lor să fie naiv și-amăgitor?...
Nici de virtuți, porunci creștine nu se teme...
Când vor pleca, îngerii prin vămi vor plânge de mila lor.

Scriitorii nu se-mpart în mari și mici,
Domnul decide a operei lui soartă.
Pagina vieții o reînvii sau o strici...
De-o scrii, cuvântul tău să reziste-n timp prin carte.

SPITAL

Spital – această anticameră a morții,
De ce vă grăbiți să vă-nscrieți în audiența ei?
Probabil prea mari sunt păcatele sorții,
Doar diagnozele bolilor confirmă-acest temei.

Spital – această anticameră a morții,
Cu boli nevătămate, adunate peste vreme,
Cu săli de operații în așteptarea vieții,
Trăind mereu cu gândul, suntem ori nu suntem.

Spital – această anticameră a morții,
Cu doctori-îngeri ce-ncearcă a ne salva.
Ei nu dorm, ci veghează și în toiul nopții
La căpătâiul nostru a ne vindeca.

Spital – această anticameră a morții,
Aici ne dă o șansă ca să ne pocăim.
E-o lecție de virtute ca s-adunăm noi forțe.
Atunci să ne rugăm, de vrem să mai trăim.

Petre RĂU

Comisia de Evaluare a Demonstrațiilor

La doi ani după ce a devenit conferențiar, Max a fost cooptat în Comisia de Evaluare a Demonstrațiilor. Această comisie funcționa în fiecare centru universitar sub directa coordonare a Societății de Științe Matematice. La Iași, din comisie mai făceau parte încă patru matematicieni eminenți: doi conferențieri, un lector și un asistent, toți colegi de universitate cu Max. Max însă era cel care coordona activitatea întregii comisii și avea obligația să raporteze la București, la fiecare sfârșit de semestru, activitatea desfășurată în cadrul acestei comisii.

Inițial a intenționat să refuze această implicare și angajare, însă nu a mai avut de ales atunci când i s-a propus, pe lângă o remunerare corespunzătoare, și o colaborare deschisă cu Analele societății, colaborare prin care avea posibilitatea să-și publice unele studii fără a mai fi trecute prin filtrul vreunei comisii centrale de selecție a materialelor publicabile.

Micuțul colectiv universitar care constituia Comisia de Evaluare a Demonstrațiilor avea ca principală preocupare recepționarea, analizarea și validarea demonstrațiilor care soseau la catedra de matematică a universității din partea diferitelor persoane preocupate de rezolvarea unor probleme celebre de matematică rămase nerolvate până la acea oră. Printre aceste probleme, cele mai dese demonstrații soseau pentru probleme precum Marea teoremă a lui Fermat, Conjectura lui Goldbach, Conjectura lui Collatz, Ipoteza Riemann, iar mai recent Conjectura lui Andrica, pusă în evidență în 1986 prin lucrarea "Note on a conjecture in prime number theory", aparținând matematicianului clujean Dorin Andrica, un confrate universitar mai tânăr căruia Max, chiar dacă nu-l cunoștea personal, îi știa și îi aprecia lucrările. De asemenea, se primeau multe demonstrații și pentru problema celor patru culori, ca și pentru multe altele din aceeași categorie.

Analizarea demonstrațiilor primite era urmată de o validare a veridicității acestora și de o scrisoare de răspuns în care trebuia să li se explice celor care pretindeau că au rezolvat problema, unde anume au greșit sau ce raționamente nu au fost adecvate în demonstrația lor.

Se înțelege că, în cvasitotalitatea lor, așa numitele demonstrații erau invalidate de către comisie, căci altfel cu siguranță ar fi fost un bun prilej de mândrie și de sărbătoare națională.

A crede că această comisie nu prea avea de treabă este o mare greșală. Lunar se primeau 15-20 de scrisori în care autorii propuneau propria lor viziune despre demonstrarea unei probleme celebre de matematică. Membrii comisiei împărțeau între ei lucrările, aproape la întâmplare și de obicei le luau acasă. unde

găseau mai multă liniște și disponibilitate pentru a se apleca asupra lor. După ce le studiau cu atenție și cu multă răbdare având grijă să descopere hibe, adică erorile strecurate în demonstrație, întocmeau un referat în care prezentau elementele care se abăteau de la un raționament corect, greșelile de calcul sau alte detalii care invalidau demonstrația. Apoi aceeași lucrare era înmănată altui coleg din comisie, după un program stabilit de către Max, iar acesta proceda la fel, eventual adăugând observații la referatul primar. În final, toate referatele se adunau la Max, care verifica și el concluziile la care ajunseseră colegii lui, apoi formula scrisoarea de răspuns către rezolvitor.

Ceea ce părea însă mai complicat era faptul că unii dintre pretendenții rezolvitori, chiar dacă lucrările lor erau invalidate, reveneau cu noi argumente să combată concluzia comisiei care i-a respins demonstrația. În aceste cazuri speciale procedura trebuia reluată de la capăt și se căutau noi argumente pentru a-l convinge pe autor unde anume demonstrația sa era eronată.

Se întâmpla uneori însă ca membrii comisiei să fie puși în dificultate și să se trezească în imposibilitatea de a obține certitudinea adevărului asupra vreunei demonstrații, iar asta lua aparent turnura unui dramatism pe care zile la rând nu-l mai puteau edulcora. Semnificativ din acest punct de vedere era textul demonstrației pe care referenții nu-l puteau descifra în întregime, iar asta conducea la imposibilitatea de a nu se putea pronunța cu claritate nici asupra invalidității și nici asupra corectitudinii demonstrației respective. Se putea presupune că unumite demonstrații erau corecte, ceea ce ar fi însemnat o adevărată descoperire matematică pentru autorul ei. Dar, din experiența sa de peste douăzeci de ani în fruntea acestei comisii, Max nu a avut niciodată ocazia să trăiască un astfel de eveniment. Desigur, ar fi fost plăcut - și nu numai Max s-ar fi bucurat, ci toți colegii lui din această comisie - ca printre zecile de demonstrații la problemele celebre ale lumii matematice pe care le primeau pentru validare să se fi întâmplat și o situație de acest gen. Ar fi fost cu siguranță un succes românesc de răsunet mondial, în primul rând pentru autorul respectiv, dar și pentru comisia condusă de Max care și-ar făcut făcut astfel pe deplin datoria de a pune în valoare gândirea matematică a unui cercetător autohton.

Conform regulamentului, fiecare autor al unei cereri de validare, pe lângă paginile demonstrației care puteau să ajungă în unele cazuri și la câteva zeci, era obligat să trimită comisiei și un curriculum vitae în care să-și prezinte pe scurt datele personale și activitatea profesională, să lase o adresă etc. Așa s-a constituit și o mică bază de date din care se putea deduce statistic că majoritatea celor care pretindeau că ar fi rezolvat o mare problemă din matematica zilei, erau matematicieni, cei mai mulți din învățământul superior, dar și profesori de pe la diferite școli gimnaziale sau liceale. Dar existau și destui ingineri, fizicieni, chimiști, economiști, ba chiar și medici și juriști care, din pasiune pentru matematică, așa cum mărturiseau, îndrăzneau să trimită astfel de demons-

(continuare în pag. 44)

trații.

Până la urmă rolul comisiei era unul copleșitor, iar responsabilitatea era maximă. Nu o dată s-a trezit Max cu contestații din partea unor matematicieni care pretindeau că respectiva comisie nu și-a făcut corect și/sau cinstit datoria sau a tratat cu superficialitate demonstrațiile primite. Ba unul dintre aceștia, un profesor din Fieni, care trimisese o demonstrație pe 30 de pagini la Marea Teoremă a lui Fermat, a chemat în fața instanței de judecată întreaga comisie, acuzând-o că nu i-a luat în serios lucrarea, litigiul fiind stins cu greu doar după ce s-a cerut o expertiză la nivel național care a dat totuși câștig de cauză comisiei academice condusă de Max.

Așa cum nenumărați adepți ai cuadraturii cercului și-au închipuit că au descoperit o valoare exactă pentru π , tot așa emiteau unii pretenții dintre cele mai absurde în legătură cu demonstrarea unor conjecturi celebre. Și chiar dacă li se oferea un răspuns bine argumentat, existau și câțiva care insistau până în pânzele albe cu demonstrația lor neverosimilă sau încercau din răpuzeri să convingă că adevărul este de partea lor. Ba unii aveau îndrăzneala - atunci când răspunsurile comisiei erau nefavorabile - și cele mai multe așa și erau - să facă reclamații și să se adreseze forurilor superioare, gândind că-și vor găsi până la urmă adepți care să susțină că teoriile și demonstrațiile lor sunt infailibile.

Așa s-a întâmplat o dată când o tânără, pe numele ei Ada Mărculescu, a trimis comisiei o demonstrație completă, susținea ea, înșirată pe 34 de pagini, asupra conjecturii lui Collatz¹. Cum Max și-a amintit că tânăra care profesa acum la un liceu din Vaslui i-a fost studentă nu cu mult timp în urmă, scrisoarea i-a reținut atenția. Și-o amintea după nume, dar mai cu seamă după faptul că în lucrarea ei de licență abordase un subiect interesant, legat de aceeași conjectură. Îi fusese coordonator de lucrare, o îndrumase în perioada aceea, iar tânăra îi lăsase o impresia foarte bună. Max chiar o plăcuse, având și un aspect fizic care ieșea cu ușurință în evidență, dar o plăcuse și pentru inventivitatea ei din lucrare, în care dezvoltase un procedeu de calcul algoritmic ingenios bazat pe sistemul de numerație binar. Practic, calcularea fiecărui termen al șirului din problema lui Collatz care ducea orice număr natural prin transformări succesive la 1, era înlocuită prin două artificii banale: a) calcularea expresiei $3n+1$ echivalentă cu $n + 2n+1$, se făcea pur și simplu adunând în binar numărul n cu același număr n în binar dar având adăugat la coadă cifra 1, ultima operație de adăugare a cifrei 1 la coada unui număr în binar fiind de fapt echivalentă cu trecerea de la numărul n la numărul $2n+1$; b) eliminarea apoi de la coada numărului obținut a tuturor zerourilor - o eliminare a unei cifre 0 de la coada unui număr în binar însemnând de fapt o împărțire a numărului la 2. Mulțumit profund de prestația tinerei, a și ajutat-o atunci să-și publice procedeu în paginile revistei Gazeta Matematică seria A.

E drept că pentru Max algoritmul sugerat de studenta sa nu reprezenta o noutate absolută, dar nu putu să nu aprecieze ingeniozitatea tinerei, mai ales că în lucrare apăreau și câteva elemente de originalitate în legătură cu acest procedeu.

Doar atât își mai amintea Max despre tânăra și ambițioasa matematiciană.

Răsfoind acum în viteză demonstrația proaspăt

primită și trăgând repede concluzia că tânăra dăduse continuitate la preocuparea ei mai veche legată de renumita conjectură, Max se aștepta să găsească lucruri de valoare în interiorul noii lucrări. Numai că dezamăgirea i-a fost cam mare când, după ce s-a așezat mai comod la birou în fotoliul său și cu răbdare și atenție a parcurs încă o dată întreaga lucrare, a descoperit că demonstrația aceea nu era nici pe departe una care să aibă vreo șansă reală de verosimilitate.

Cel mai bun lucru pe care îl poate face un matematician atunci când i se prezintă o demonstrație este de a încerca să "înțeleagă" demonstrația, adică să o traducă în limbajul intuițiilor sale și, eventual, s-o verifice pe exemple simple. Atitudinea de a verifica suspicios toate detaliile, ca să se convingă că n-a fost tras pe sfoară, nu pare a fi prea folositoare și deseori costă mult timp, deși poate duce totuși la o înțelegere mai bună a legăturilor dintre diversele concepte ce apar în timpul demonstrației, cu condiția de a urmări în mod lucid aceste legături. Max însă avea o mare abilitate în a pune repede diagnostic asupra unor demonstrații noi, așa încât nu-i trebuia mult timp să ajungă la concluzia că în lucrarea tinerei se strecuraseră câteva erori care țineau de subtilitățile raționamentului folosit.

Mai citi o dată lucrarea aceea, cu și mai multă atenție, oprindu-se când și când și făcând adnotări importante pe o foaie de hârtie. Fiindcă o socotea încă flebeștea lui, deși n-o mai văzuse pe Ada Mărculescu de când își încheiase licența, s-a hotărât să-i răspundă personal, fără să mai consulte, conform uzanței, vreun alt membru al comisiei. Desigur, a trebuit să explice și să puncteze cu delicatețe toate punctele în care demonstrația șchiopăta.

La nicio săptămână a primit din nou o scrisoare de la tânăra profesoară, care se arăta indignată de faptul că nu i-a fost citită cu atenție lucrarea și că unele observații nu erau drepte. Tonul era chiar arțagos, fapt care l-a intrigat și mai mult pe Max. I-a răspuns în cel mai scurt timp, susținându-și încă o dată punctul de vedere, de data asta cu argumente mai multe decât o făcuse în prima lui scrisoare. Nu a putut, însă, să nu-i atragă atenția asupra aroganței pe care tânăra o manifestase. Drept exemplu în această privință, îi aminti cu detalii celebra dispută de pe vremuri în legătură cu egotismul filosofului englez Thonias Hobbes, rămas celebru pentru ignoranța sa în privința matematicii în care, din amatorism, a îndrăznit să-și vâre coada cu multă aroganță abia după vârsta de 40 de ani. Acesta, când a citit o formulare a teoremei lui Pitagora, ar fi exclamat fără să stea pe gânduri: „Dumnezeule, dar asta e imposibil!”. În plus, a publicat peste zece metode, unele chiar ingenioase, pe care le considera exacte, de a transforma un cerc în pătrat, în fapt niște aproximații excelente, dar matematic nimic mai fals. La fel a propus cu îndrăzneală și o metodă absurdă de dublare a cubului. Desigur, atunci când a fost contrazis de matematicieni celebri, precum John Wallis, timp de un sfert de secol cât a durat disputa, în afară de situațiile amuzante care au ieșit în evidență, au funcționat din plin insulta și sar-

(continuare în pag. 45)

casmul.

Din corespondență, Max a înțeles clar că tânăra cutezătoare în ale matematicii nu știa nici măcar faptul că, conjectura lui Collatz era cunoscută sub mai multe denumiri², dintre care una se numea conjectura "3n+1". Nu a condamnat-o pentru asta, nici măcar nu i-a reproșat, intuind că această mică ignoranță putea fi considerată un semn bun în sensul că marea cutezanță era aceea că se ocupa de problema propriu-zisă, așa cum a întâlnit-o și nu era interesată de tot felul de discuții artificiale purtate de amatori în jurul disputei legate de problema în sine.

Folosind acest exemplu elocvent, dar deloc elegant, pentru a purta o discuție despre inteligența unei femei, Max s-a temut că a exagerat și că răspunsul pe care îl va primi va fi unul pe măsură. Fiindcă tânăra își intitulase problema de demonstrat ca fiind o teoremă, cu același prilej i-a explicat, printre altele, și de ce respectiva problemă nu poate fi numită decât conjectură: până la acea oră nu a fost găsită o demonstrație generală, deci deocamdată nu putea fi clasificată ca teoremă. Așadar, conjectura este de fapt o problemă pe care nimeni nu a putut-o rezolva. Faptul că ea îndrăznise să o numească teoremă era, desigur, o nouă aroganță a fostei lui studente.

Dar deja corespondența aceea începea să devină una personală, așa încât, interlocutoarea nu mai trimise un răspuns la fel de îndârjit ca cel anterior, ci se mulțumi doar să afirme, fără nicio explicație suplimentară, că demonstrația ei este infailibilă și că cei care se ocupă de validarea metodei sunt rău intenționați.

De data asta Max s-a enervat la culme. Se gândea deja să-i implice și pe colegii lui în această dispută, iar răspunsul să fie unul pe măsură venit din partea întregii comisii, deși nu prea știa cum ar trebui să explice faptul că până atunci, fără să-i consulte, a preferat singur să se avânte în această controversă. Până la urmă s-a hotărât să-i mai trimită o ultimă scrisoare în care o invită să-și susțină pledoaria pro domo în fața comisiei. I-a propus două zile în care se putea prezenta și i-a oferit posibilitatea să aleagă una dintre ele, ceea ce tânăra a și acceptat.

În ziua în care s-a prezentat la biroul comisiei din incinta universității, Max era singur. Niciunul dintre colegii lui nu a putut fi prezent, din diverse motive. S-a trezit astfel într-o situație jenantă, gândind că explicațiile pe care va trebui să le dea nu vor fi altfel decât ridicole.

¹ Conjectura lui Collatz (1910-1990), propusă de Lothar Collatz în 1937: Se pleacă de la un număr oarecare n natural. Dacă n este par se împarte la 2; dacă n este impar se înmulțește cu 3 și se adună 1. Repetând doar acești doi pași cu rezultatele obținute se va ajunge întotdeauna la 1. De exemplu, pornind de la $n = 6$ obținem în 8 pași șirul de valori: 6, 3, 10, 5, 16, 8, 4, 2, 1.

² Conjectura lui Collatz este cunoscută și sub alte denumiri, cum ar fi: "Problema $3n+1$ ", „Problema din Siracuza”, "Conjectura Ulam", "Problema Kakutani", "Conjectura Tawaites", "Algoritmul lui Hasse" ș.a.

(fragment din romanul în curs de apariție "Casa cu fluturi")

Gheorghe A. STROIA

DE TINE AGĂȚAȚI...

O altfel de Zi Mondială a Poeziei...

Ne pui la greaua încercare, Doamne,
o merităm cu vârf și îndesat,
de la Piroane ni se trage totul,
nu ne-am smerit, ci doar Te-am înjurat.

Noi de la Facere, păcate-am tot făcut,
nu am avut hodină, nici popas
și-am întinat lucrarea Ta de lut,
și-adesea noi Ți-am chicotit în nas.

Am tot păcătuit cu ființa toată,
Ți-am alungat aromele de mir
și clipă după clipă mai spurcată,
n-am mai gustat din sacrul Tău potir.

Noi merităm chiar tot ce ni se-ntâmplă,
păcatul ne e încă un aliat de soi,
degeaba ducem mâinile la tâmplă,
sperând că ești Salvare pentru noi.

Ne-ai arătat mereu care e Calea,
Credința, Dragostea, Curajul,
dar până nu ne ne-ncearcă Jalea,
noi nu putem vedea că Adevăru-i gajul.

Suntem plâpânzi ca firul sur de iarbă,
ce-n foc așteaptă să fie aruncată,
dar mândri, ne șoptim în barbă,
că doară noi avem o cheie fermecată.

Acum ne zace trupul prin spital,
Iar unii zac făcuți tot una cu pustia,
ne dor rău lacrimile scurse în pocal,
din care ne bem fierea și prostia.

Ne iartă, Doamne-n cel din urmă ceas,
oprește peste noi pe drept urgia,
adu-ne Bunătatea ce-a rămas
și iartă-ne din nou, toată mândria!

Ai grijă, Doamne, de-ai noștri frați,
de mame, de bunici și de copii,
noi, cei rămași de Tine agățați,
Te așteptăm, iar, Doamne, ca să viii!...

Haideți să fim maturi, responsabili, să nu riscăm inutil viețile noastre și ale celor dragi nouă și să STĂM ACASĂ!!!

Virgil PAVEL

Vă salut Domnule diriginte Virgil Pavel!

Mă bucur foarte mult că sunteți sănătos și în putere, încă îmi aduc aminte când ne spuneți că faceți duș cu apa rece în fiecare dimineață și în orice anotimp! Se pare că regimul acesta autoimpus cu o disciplină de fier a dat roade și dumneavoastră sunteți exemplul perfect!!

Aș dori să vă spun câte ceva despre mine și despre pașii mei în această viață până în acest moment.

După terminarea liceului am urmat cursurile Facultății de Nave și Inginerie Electrică, Specializarea Electromecanică din cadrul Universității Dunărea de Jos din Galați. Am devenit inginer electromecanic, profesie pe care nu am practicat-o niciodată. În schimb, am urmat o carieră în Metrologie.

În 2006 am emigrat în Statele Unite cu o viză câștigată la Loteria Vizelor împreună cu soția și fiica mea, la aceea vreme în vârstă de 5 luni. Începuturile în această țară nu au fost ușoare dar am reușit să ne acomodăm în Los Angeles. După o perioadă am reușit să mă angajez la Institutul de Tehnologie Californian (Caltech) din Pasadena, în Laboratorul de Seismologie și am avut ocazia să lucrez cu diferiți oameni de știință care efectuau diferite experimente. După câțiva ani, din cauza navetei (aproximativ 2 ore- 3 ore pe autostrada în fiecare zi) am decis să îmi schimb cariera, de fapt să revin la vechea mea meserie de metrolog. Din 2016 lucrez pentru Statul California, în Laboratorul de Măsurări Etaloane din Sacramento, laborator care efectuează etalonări și măsurări și implementează politica Statului Californian în domeniul acesta.

Am uitat să vă spun că am doi copii, o fată și un băiat. Fetița, Jasmine, are 14 ani, termină clasa a 8-a în vara aceasta și mă revăd în ea când aveam vârsta ei... Băiatul, Michael, are 9 ani și este în clasa a 4-a.

Momentele trăite de mine în liceu au fost printre cele mai frumoase pe care le-am putut avea în viață, până acum. Am legat prietenii trainice cu mulți dintre colegii mei de atunci și mă mândresc cu asta. Chiar dacă veneam „de la țară” nu m-am simțit niciodată tratat diferit de colegii de clasă și asta spune mult de „calitatea” materialului uman cu care am intrat în contact în acei ani. *În special clasele a XI-a și a XII-a le-am simțit ca fiind „apogeul” tinereții mele, studenția neridicându-se la nivelul ultimilor ani de liceu. În anii de liceu am simțit că pot să îmi îndeplinesc orice vis și că pot să „zbor”. Nu știu, nu pot să îmi explic de ce am avut acest sentiment, dar l-am avut!*

Materiile pe care le-am îndrăgit? Aș spune

Fizica, Matematica dar și Biologia din nu știu ce motiv... Nu mi-au plăcut Științele Economice și am deestestat Chimia, nu am înțeles-o niciodată.

Ultimii ani de liceu au avut un impact deosebit în viața mea domnule profesor Virgil Pavel. Consider că toți colegii mei erau copii deosebiți, fiecare un „pachet” unic, cu idealuri și scopuri bine definite. Atunci am realizat ce înseamnă efort susținut în atingerea scopului dorit, și modul cum trebuie procedat: prin studiu și abnegație. Faptul că ne-am „dezvoltat” în perioada comunistă nu consider ca ne-a afectat în niciun fel, probabil vârsta și preocupările ne-au protejat de miasma comunismului.

Liceul mi-a dat tot ce am avut nevoie și mai mult decât atât. O bună pregătire, idealuri realizabile și prieteni deosebiți. Încrederea că visele pot deveni realitate cu multa muncă, cu studiu.

Ca preferințe muzicale aș dori să menționez muzica anilor '80. Ascult cu mare plăcere cea muzică, probabil o reminiscență a anilor de liceu și a petrecerilor de majorat care erau din abundență în clasa a XI-a și a XII-a.... Un alt fel de muzică ce îmi „gâdilă” în mod plăcut urechile este muzica lui Mozart, Beethoven, Debussy.

*Vă doresc multă sănătate și viață lungă!
Mulțumesc pentru tot ce faceți pentru promoția noastră!*

Am fost binecuvântat să fiu în aceasta clasă și o mare onoare!

Cu respect și afecțiune,

Toni Marian Bulai
Los Angeles, 01.03.2020 ”

Toni Marian Bulai s-a născut pe 03.06.1972 la Umbrărești – Galați.

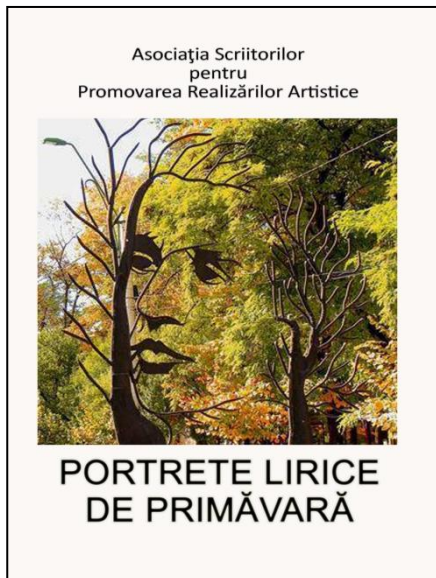
Școala primară și gimnazială le urmează în satul natal, apoi liceul la Tecuci – Liceul Industrial nr. 1, absolvent în 1990.

Redau aproape în întregime conținutul scrisorii care mi-a fost adresată din Los Angeles - S.U.A., unde locuiește în prezent.

(din volumul “La răspântie de vremuri”
în curs de apariție la editura Performantica din Iași)

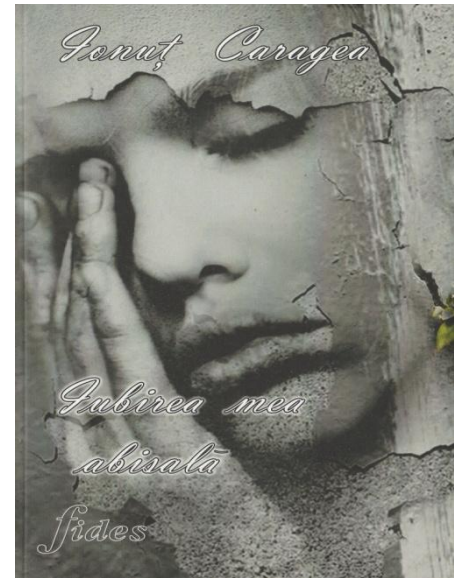
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

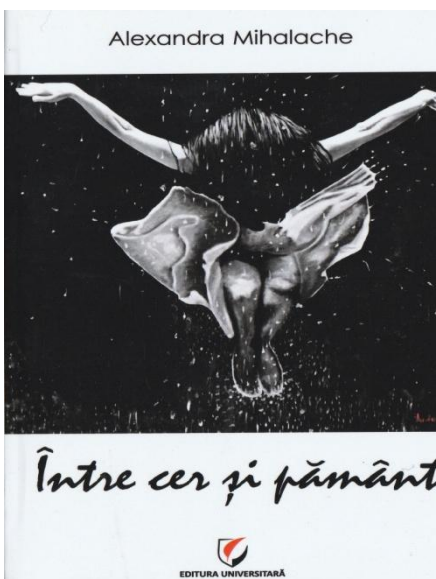
ASPRA – Portrete lirice de primăvară,
Ed.InfoRapArt, 2020

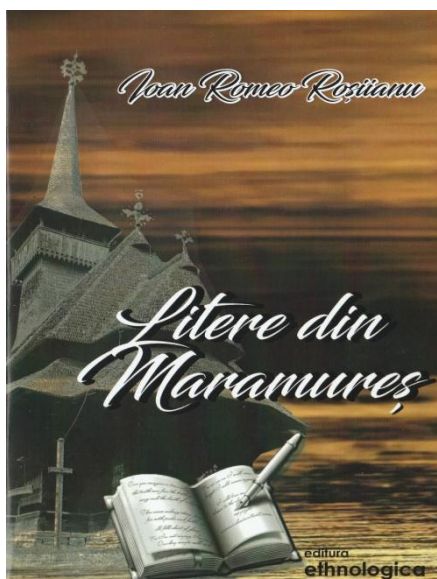
Virgil Pavel – La răspântie de vremuri
Editura Performantica, Iași, 2020

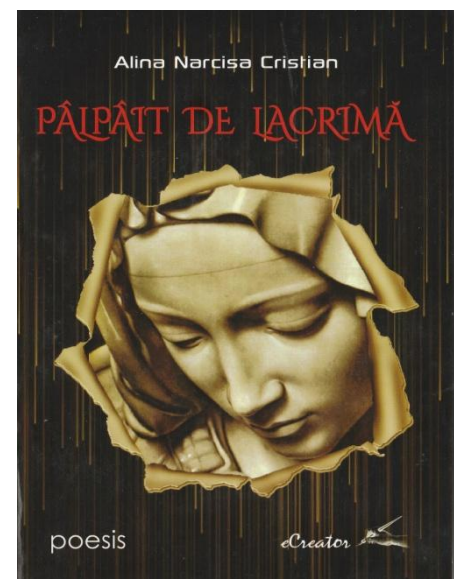
Ionuț Caragea – Iubirea ea abisală
Editura Fides, 2018

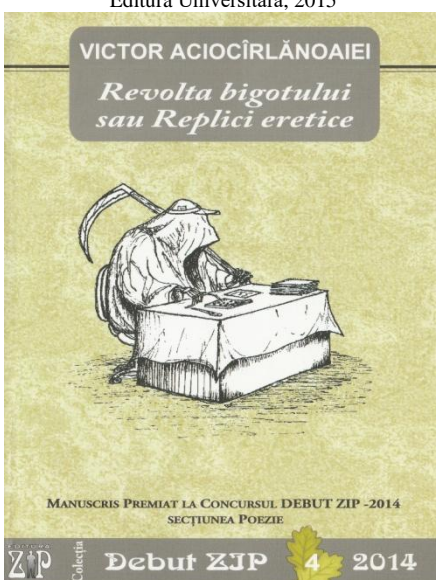
Alexandra Mihalache – Între cer și pământ
Editura Universitară, 2015

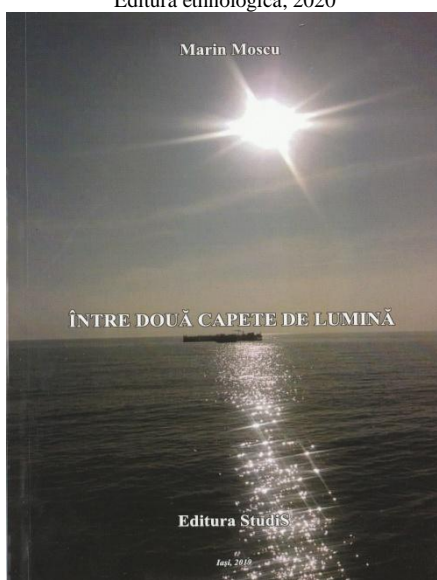
Ioan Romeo Roșianu – Litere din Maramureș,
Editura ethnologica, 2020

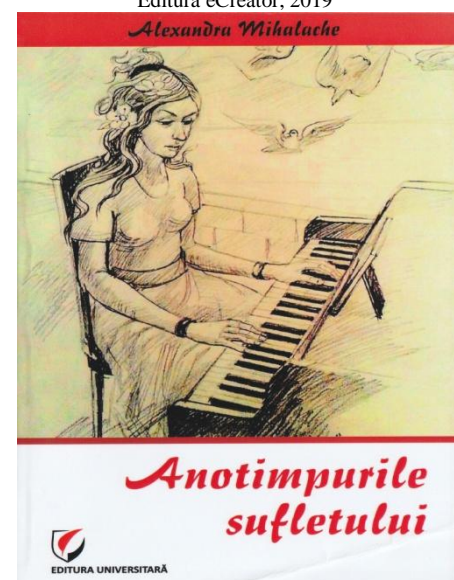
Alina Narcisa Cristian – Pălpăt de lacrimă
Editura eCreator, 2019

Victor Acioacărlănoaiei – Revolta bigotului sau
Replci eretice, Editura ZIP, 2014

Marin Moscu – Între două capete de lumină
Editura StudiSi, 2019

Alexandra Mihalache – Anotimpurile sufletului
Editura Universitară, 2015

BOEMA

apler

www.boema.inforapart.ro

